

MATICA

Godina Nikole
Šubića Zrinskoga
u Hrvatskoj i
Mađarskoj

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXVI
Broj / No. 10/2016

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mirjana Piskulić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Spomenik junacima Sigetske bitke u Sigetu
(foto: Hina)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:
■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

- 4** Pomoć Hrvatima u BiH
- 5** Parlamentarni izbori u Hrvatskoj
- 6** Obljetnica katedrale u Kotoru
- 8** Dani hrvatskoga filma u Orašju
- 10** Lokalni izbori u BiH
- 12** HMI: Škola folklora
- 14** Nagrada humanitarnoj udruzi 'fra Mladen Hrkać'

- 16** Retrospektivne izložbe Antona Cetina
- 19** Češka: Hrvatski dan u Frielištofu
- 20** Rešetarački susreti pjesnika
- 22** HMI: Hrvatska etnoriznica
- 24** Promocija knjige pjesnikinje Malkice Dugeč
- 27** Udruga 'Iseljenici, povratnici i useljenici'

- 28** Razgovor: Zvonimir Mitar iz Švicarske
- 30** Projekt Kreativno mišljenje u pismenosti i jezičnim djelatnostima
- 31** Novi ciklus Hrvatskog internetskog tečaja HiT-1
- 32** Godina Nikole Šubića Zrinskoga
- 36** Knjiga o tradicijskoj kulturi busovačkih Hrvata
- 38** Promocija knjige pjesnikinje Ljerke Toth-Naumove
- 42** Iseljenička priča Danijele Pavičić
- 45** Matčin vremeplov
- 48** Hrvatski dani u Slovačkoj
- 50** Daniel Orsanic izbornik argentinske teniske reprezentacije
- 55** O glagoljici u Boki kotorskoj
- 57** Hercegovačka večer u Gerlingenu

KOLUMNNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica) | 40
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić) | 46
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac) | 60
Djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu
(Jozo Župić) | 63
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić) |
|--|--|--|--|---|

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Hrvatska pomaže Hrvatima u BiH s 20 milijuna kuna

Predstojnik Milas rekao je da je programima i projektima iz područja kulture dodijeljeno 5.345.000 kuna, iz područja obrazovanja i znanosti 4.820.000 kuna, a iz područja zdravstva 5.000.000 kuna

Ministar Miro Kovač, predstojnik Zvonko Milas i predsjednik UO HMI-a Milan Kovač

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Foto: Hina

U Zagrebu je 6. listopada u prostorijama HMI-ja održano potpisivanje Ugovora o dodjeli sredstava za financiranje programa i projekata od posebnog interesa za hrvatski narod u BiH. Na potpisivanju su nazočili Zvonko Milas, predstojnik Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, dr. Miro Kovač, ministar vanjskih i europskih poslova, dr. Denis Kovačić, pomoćnik ministra zdravlja, Stipe Mamić, pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i sporta, dr. sc. Iva Hraste Sočo, pomoćnica ministra kulture, Renata Paškalj, veleposlanica BiH u RH, Milan Kovač, predsjednik Upravnog odbora HMI-ja, Mirjana Ana-Marija Piskulić, v.d. rav-

nateljica HMI-ja te mnogobrojni drugi uzvanici i gosti.

Hrvatska vlada donijela je sredinom rujna na svojoj sjednici odluku o raspodjeli sredstava za financiranje kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, zdravstvenih i ostalih programa i projekata od interesa za hrvatski narod u BiH za 2016. u ukupnome iznosu od 20 milijuna kuna u cilju pružanja potpore hrvatskome narodu za ostanak, razvoj i očuvanje svojeg identiteta.

Predstojnik Milas istaknuo je da je programima i projektima iz područja kulture dodijeljeno 5.345.000 kuna, iz područja obrazovanja i znanosti 4.820.000 kuna, a iz područja zdravstva 5.000.000 kuna. Ukupno 65 programa i projekata provodit će se diljem BiH, a njima su obuhvaćeni mnogobrojni domovi zdravlja, Hrvatska bolnica u Novoj Bili, Franjevačka knjižnica u Mostaru, Hrvatsko amatersko kazalište u Travniku, Franjevački samostan sv. Petra i Pavla, Međunarodna kulturna manifestacija 'Mostarsko proljeće' te mnogobrojne druge obrazovne, kulturne, zdravstvene i znanstvene ustanove. "Dijelimo iste vrijednosti, iste običaje, kulturu, povijest,

jezik, dakle sve ono po čemu se prepoznajemo kao Hrvati", izjavio je Milas.

Ravnatelj Katoličkoga školskog centra u Banjoj Luci Ivica Božinović zahvalio je hrvatskoj Vladi što je prepoznala važnost 65 projekata i programa i dodao kako može obećati da će raditi na tome da "sačuva obraz roda svog".

Ministar Kovač rekao je da su Hrvati jedan narod koji ima dvije domovine te da je BiH prvi prioritet hrvatske vlade na polju vanjske politike. Osvrnuvši se na položaj Hrvata u BiH podsjetio je da je Hrvatska jedna od supotpisnica Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (Daytonski sporazum) i da će kao takva inzistirati da Hrvati budu ustavotvorni ne samo na papiru. Istaknuo je da su BiH u prvome redu spasili Hrvati koji su se samoorganizirali i da to "mora biti naša svijest" i da baš zbog toga trebamo raditi da skinemo "stigma" s tamošnjih Hrvata da nisu konstruktivni element. "Hrvati su, uostalom, i najveće žrtve rata i poraća u BiH. Poštujemo sve žrtve rata, i srpske i bošnjačke, ali Hrvati su demografski najveći gubitnici", rekao je Kovač.

Nakon potpisivanja Ugovora upriličen je prigodni program. ■

ENG On the 6th of October CHF headquarters in Zagreb hosted the formal signing of an Agreement worth 20 million kuna that provides funding for programmes and projects of special interest to the Croats of Bosnia-Herzegovina.

"Hrvati su, uostalom, i najveće žrtve rata i poraća u BiH. Poštujemo sve žrtve rata, i srpske i bošnjačke, ali Hrvati su demografski najveći gubitnici", rekao je ministar Kovač.

Pri kraju pregovori o sastavljanju Vlade

Predsjednica Grabar Kitarović čestitala je svim izabranim zastupnicima te relativnome pobjedniku HDZ-u, a naglasila je da u konzultacijama za sastavljanje Vlade neće dopustiti odugovlačenja i ultimatumе koji iritiraju hrvatsku javnost

Andrej Plenković na konzultacijama za sastavljanje vlade kod predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Foto: Hina

Državno izborno povjerenstvo (DIP) objavilo je 12. rujna potpune rezultate prijevremenih parlamentarnih izbora. Na izborima za Hrvatski sabor, održanim 11. rujna, relativnu pobjedu ostvario je HDZ koji je, sam ili s partnerima, osvojio 61 od 151 zastupničkog mjesta, Narodnoj koaliciji pripala su 54, Mostu 13, Živome zidu s partnerima osam, IDS/PGS-u tri, Bandićevoj Koaliciji za premijera dva mjesta, a po jedno mjesto HDSSB-u i nezavisnome Željku Glasnoviću.

SDSS-ovi Milorad Pupovac, Mile Horvat i Boris Milošević zastupat će srpsku manjinu. Ostalih osam zastupnika manjina su: Robert Jankovics, Furio Radin, Vladimir Bilek, Veljko Kajtazi i Ermina Lekaj Prljaskaj.

Prijevnemim izborima odazvalo se 52,59 posto birača, oko deset posto manje u odnosu na izbore u studenome 2015. ■

ENG The Croatian Democratic Union (HDZ) party won a relative majority of 61 of 151 seats in the September 11th elections for Parliament, running in coalitions in some electoral districts. The SDP-led People's Coalition took 54 seats, the Most party 13 and the Living Wall party took eight seats.

Glasnović prvi zastupnik dijaspore koji ne dolazi iz HDZ-a

Božo Ljubić i Željko Raguž iz HDZ-a i neovisni kandidat Željko Glasnović predstavljat će dijasporu u novome sazivu Hrvatskoga sabora. Lista HDZ-a čiji je nositelj bio Božo Ljubić osvojila je oko 65 posto glasova, dok je neovisna lista na čijem je čelu bio Glasnović dobila oko 25 posto glasova. Željko Glasnović je prvi zastupnik u povijesti Hrvatskoga sabora s liste za dijasporu koji ne dolazi iz Hrvatske demokratske zajednice. Miroslav Čiro Blažević, kao nositelj liste koalicije okupljene oko Milana Bandića, osvojio je skromnih 250 glasova. General Glasnović rođen je u Kanadi u obitelji janjevačkih Hrvata, bio je profesionalni vojnik, a 1991. godine uključuje se u obranu Hrvatske. Bio je zapovjednik u Hrvatskom vijeću obrane, a teško je ranjen u borbama za Kupres. Tijekom operacije "Oluja" bio je jedan od najbližih suradnika generala Ante Gotovine.

'Hrvatska nema vremena za gubljenje'

Predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović čestitala je nakon objave izbornih rezultata svim izabranim zastupnicima te relativnome pobjedniku izbora HDZ-u i njegovu čelniku Andreju Plenkoviću, a naglasila je da u konzultacijama za sastavljanje Vlade neće dopustiti odugovlačenja i ultimatumе koji iritiraju hrvatsku javnost "jer Hrvatska nema vremena za gubljenje".

"Unatoč pojedinačnim neprimjerenim izjavama, protekla predizborna kampanja predstavlja značajan demokratski iskorak s obzirom na to da je najvećim dijelom bila usmjerena na egzistencijalne probleme hrvatskih ljudi, a ne na podjele. No, slabiji odaziv na ovim izborima moramo shvatiti kao poruku upozorenja svima da odgovornije obnašaju povjerene dužnosti i vrate povjerenje u politiku i političare", izjavila je hrvatska predsjednica. "Želim vrlo jasno naglasiti kako neću dopustiti odugovlačenja i ultimatumе koji iritiraju hrvatsku javnost i nisu put prema izgradnji međusobnog povjerenja kao temelja stabilne vlade. Hrvatska nema vremena za nova politička nadmudrivanja. Treba nam odlučno i kompetentno vodstvo okrenuto budućnosti, koje će osigurati stabilnost, razvoj i gospodarski rast", poručila je predsjednica Republike.

Jubilej majke svih bokeljskih crkava

"Ova katedrala posvećena je 19. lipnja 1166. godine te od tada Kristovim svjetlom obasjava ove prostore. Više puta je u povijesti stradavala, ali uvijek je novom životnom radošću ustajala još ljepšom, časnijom i voljenijom od njezina puka"

Akademija

Mnoštvo na Pjaci ispred sv. Tripuna

Tekst: Uredništvo (izvor: Anton Belan)

Foto: Hrvatski glasnik

Glavna proslava 850. obljetnice posvete katedrale sv. Tripuna u Kotoru održana je 17. rujna ove godine. Uoči glavne proslave 16. rujna bila je upriličena svečana akademija u katedrali uz sudjelovanje glumaca Đane Kuzmanić iz Splita i Jakova Bilića iz Šibenika, orguljaša zagrebačke katedrale prof. Nevena Kraljića, klape Adriaticum iz Šibenika i klape HKD Tomislav iz Kotora te zbora kotorske katedrale. Na početku akademije sve prisutne pozdravio je kotorski biskup mons. Ilija Janjić, a na kraju prisutnima se obratio kardinal Josip Bozanić. Nakon akademije uza

zvuke fanfara s lođe katedrale upriličen je prigodni vatromet.

ZA BUDUĆA STOLJEĆA

Sljedećeg dana svečanost je započela okupljanjem Bokeljske mornarice koja je uz pratnju Gradske muzike Kotor obišla grad te na trgu pred katedralom, nakon smotre i ispaljivanja počasnoga plotuna i zatraženoga blagoslova, ovome svecu u čast otplesala poznato kolo sv. Tripuna. Osim mornara iz Kotora, Tivta i Herceg Novog, na proslavi su bili prisutni u bokeljskim narodnim nošnjama i s njihovim zastavama članovi Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 iz Zagreba, Pule, Rijeke, Splita i Dubrovnika.

Nakon otplesanoga kola uslijedila

Vatromet nakon akademije

Osim mornara iz Kotora, Tivta i Herceg Novog, na proslavi su bili prisutni u bokeljskim narodnim nošnjama i s njihovim zastavama članovi Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice iz Zagreba, Pule, Rijeke, Splita i Dubrovnika.

Propovijed kardinala Bozanića

Kolo sv. Tripuna

je pontifikalna sveta misa, koju je služio zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić, uz sudjelovanje đakovačko-osječkog nadbiskupa i metropolita mons. Đuru Hranića, barskoga nadbiskupa u miru mons. Zefa Gashija, subotičkoga biskupa mons. Ivana Penzeša, mostarskoga biskupa mons. Ratka Perića, hvarsko-bračko-viškoga biskupa mons. Slobodana Štambuka, vojnoga biskupa u BiH mons. Tomu Vukšića te apostolskog administratora iz Prizrena mons. Doda Gjergjija. Pjevao je prigodni mješoviti zbor sastavljen od katedralnih zborova iz Kotora i Ljeza (Albanija), župnoga zbora sv. Mateja iz Dobrote te komornoga ženskog zbora "Antivari muzika" iz Bara. Svetoj misi, osim mnogobrojnih hodočasnika iz Dubrovnika, Zagreba, Čakovca, Komina, Mostara i Bara, nazočila su mnogobrojna visoka izaslanstva iz Crne Gore i Hrvatske.

Na samome početku misnog slavlja sve prisutne pozdravio je kotorski

biskup mons. Ilija Janjić te je naglasio: "Ova katedrala posvećena je 19. lipnja 1166. godine te od tada punih 850 godina Kristovim svjetlom obasjava ove prostore. Više puta je u povijesti stradavala, ali uvijek je novom životnom radošću ustajala još ljepšom, časnijom i voljenijom od njezina puka. Ljubi puk ovu svoju crkvu i svednice je sa svih strana posjećuje. Želja nam je da majka svih naših crkava nastavi bdjeti, obasjavati i blagoslivljati naraštaje ovih prostora za buduća stoljeća."

NAJČASNIJI SINOVİ KOTORSKE BISKUPIJE

Kardinal Bozanić u svojoj propovijedi istaknuo je da katedrala sv. Tripuna, čiju posvetu slavimo, svjedoči o postojanosti vjere i crkve na ovim prostorima. Kardinal je potaknuo sve vjernike da se nadahnjuju ljepotom ovoga Božjeg doma, ali i da svojim životom svjedoče ljepotu vjere i kršćanskog poslanja. Spome-

Kardinal se spomenuo i povijesnoga pohoda Kotoru bl. kardinala Stepinca neposredno prije Drugoga svjetskog rata, kao i srdačne dobrodošlice koju su mu Bokelji iskazali kao hrvatskome metropolitu.

nuo se i najčasnijih sinova Kotorske biskupije, među kojima se osobito ističu sv. Leopold Bogdan Mandić, bl. Ozana Kotorka, bl. Gracija iz Mula i službenica Božja Ana Marija Marović: "Braćo i sestre, živimo u Godini milosrđa koju je želio papa Franjo. Vi trebate biti ponosni da je Sveti Otac izabrao sina ove Crkve, ove biskupije, sv. Leopolda B. Mandića za zaštitnika ove svete Godine." Kardinal se spomenuo i povijesnoga pohoda Kotoru i njegovoj katedrali blaženoga kardinala Stepinca neposredno prije Drugoga svjetskog rata, kao i srdačne dobrodošlice koju su mu Bokelji iskazali kao hrvatskome metropolitu. Na kraju homilije kardinal je potaknuo sve vjernike na veliku zahvalnost Bogu za sve ono što se razvilo iz veze s ovom katedralom jer je u vjeri, kako je rekao, "sve povezano, čovjek koji želi biti Božji sve čini na slavu Božju".

Pročitana je i čestitka koju je u ime Svetoga Oca uputio državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin. Svečanost je završila uz pjevanje himne "Tebe Boga hvalimo". Svetu misu izravno je prenosila Radio Televizija Crne Gore. ■

ENG The main event of the 850th anniversary of the consecration of the St Tripun cathedral in Kotor was held on the 17th of September. A gala commemoration and Catholic mass at the cathedral were led by Zagreb archbishop and cardinal Josip Bozanić.

Biskupi i uzvanici u katedrali

Velika ti hvala, Posavino!

"Dani hrvatskoga filma" u Orašju svojom neprekinutom dugotrajnošću, čak i u vrijeme zvuka granata u Orašju, postali su najstarija filmska manifestacija u BiH, a među najstarijim su i u regiji

Tekst: **Nada Koturić**

Magija velikog ekrana zaokuplja Posavce već 21 godinu. Početkom svakoga rujna lišava Orašje i njegove stanovnike uobičajene monotonije *malog mista*, svakidašnjih briga, lišava ih dvojbi o varljivoj potrazi za boljim životom na zapadu i čini da nakratko živi u svijetu umjetnosti. Hvala velikome čarobnjaku, našem Ivi Gregureviću, koji nas je učinio posebnim i sretnim i, nadamo se, sve dorašlijim ulozi dobrih i srdačnih domaćina. Hvala mu što je rodnome kraju darovao, u svojem velikom stilu, ni manje ni više nego festival. Ta obostrana ljubav prema filmskom platnu s nesmanjenom jačinom traje više od dva desetljeća u kojima Bosanska Posavina i Orašje ispisuju jednu od svojih najljepših filmskih priča, osobitih po mnogo čemu, kao što je osobit i njezin inicijator. "Dani hrvatskoga filma" u Orašju tako svojom neprekinutom dugotrajnošću, čak i u vrijeme zvuka granata u Orašju, postali su najstarija filmska manifestacija u BiH, a među najstarijim i u regiji. Ovogodišnje visoko pokroviteljstvo Festivala hrvatskoga člana predsjedniš-

Za Ivu uvijek najjači pljesak

tva BiH, dr. Dragana Čovića, potvrđuje ugled filmske manifestacije.

MATICA SE I DALJE SKRBI O FESTIVALU

Matica iseljenika Zagreb kao institucija čvrsto je stala od samog početka iza Festivala. Ove godine ravnateljica HMI-ja Zagreb Mirjana Piskulić obećala je da će Matica i dalje pratiti Festival i skrbiti se o njemu. - Čast mi je biti dijelom ove manifestacije. U Orašju se doista osjeća ta prekrasna festivalska atmosfera. Zapravo, ovo nije samo manifestacija, već puno više od toga za Orašje i Posavinu. Kada se donesu filmovi iz Pule u Orašje i glumci prihvate Ivin poziv, u Orašje dođu filmaši koji inače možda nikada ne bi došli na ovo područje - rekla nam je ravnateljica Piskulić u Orašju.

Kombinacija filma, glazbe, etnografskog štiha, gastronomskih delicija i srdačne dobrodošlice svojstvene Posavcima, dobitna je kombinacija koja privlači svake godine sve više filmaša u Orašje

i mnogobrojne goste. Na poziv organizatora Festivala i ponajprije Gregurevića okupila se i ove godine u Orašju elita hrvatskoga glumišta, sjajna ekipa mnogobrojnih filmaša, redatelja, scenarista, djelatnika iz filmske industrije te osoba iz javnoga života, svijeta politike, kulture, sporta i pretvorila ga u kulturno središte regije. Tijekom pet festivalskih dana prikazani su filmovi iz jednogodišnje hrvatske filmske produkcije i jedan gostujući film iz BiH (među njima su čak

Mirjana Piskulić, v.d. ravnateljica HMI-ja

Dr. Dragan Čović i brojni uzvanici

Kombinacija filma, glazbe, etnografskog 'štiha', gastronomskih delacija i srdačne dobrodošlice svojstvene Posavcima, dobitna je kombinacija koja privlači svake godine sve više filmaša u Orašje.

dva kandidata koja su RH i BiH nominirali za Oscara, film Zrinka Ogresta "S one strane" koji je otvorio ovaj festival i "Smrt Sarajeva" Danisa Tanovića koji je zatvorio filmski festival u Orašju).

ZLATNI DUKATI

Festival filma u Orašju poseban je i po nagradama, iako nije natjecateljskoga karaktera. Nagrade se dodjeljuju za doprinos u razvitku filmske umjetnosti. Glumce i redatelja OFF (Orašje filmski festival) nagrađuje zlatnim dukatima u postolju od abnosa (staroga hrasta koji se nalazi jedino u dubinama posavskih rijeka, a starosti je i do 8.000 g.). Tri "Zlatna dukata", posebna nagrada manifestacije "Dani hrvatskog filma" u Orašju za do-

prinos razvitku hrvatske filmske kinematografije, ove godine uručena je glumici Nives Ivanković i redatelju Hrvoju Hribaru te za sponzorstvo Festivalu gospodarstveniku Tomislavu Antunoviću.

Svi s radošću očekuju završetak

nove sportske dvorane koja će svoja vrata otvoriti i ovoj manifestaciji. Konačno će tada i Posavci moći biti nazočni na premijeri jer svih proteklih godina džentlmenki su svoja mjesta ustupali gostima. ■

ENG The 21st Days of Croatian Film were staged in the town of Orašje in the Bosanska Posavina region. The event opened with Zrinka Ogresta's *S one strane* (*On the Other Side*). The Zlatni Dukat Award for contribution to the development of film production went to actress Nives Ivanković and director Hrvoje Hribar.

ISELJENIČKA VIJEST

ZVONKO MILAS POSJETIO HRVATE U ŠVEDSKOJ

ŠVEDSKA - Predstojnik Državnoga ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas i Ivana Perkušić, savjetnica s posebnim položajem za pitanja hrvatskog iseljništva, obilježili su zajedno s hrvatskom zajednicom Kraljevine Švedske 40 godina postojanja Hrvatskoga kulturnog društva "Jadran" u Malmöu. Bogat kulturno-umjetnički program bila je prilika susreta sa svim generacijama hrvatske zajednice u Švedskoj te ogled njihova zajedništva i snažne povezanosti s domovi-

nom Hrvatskom. U sklopu posjeta gradu Malmöu, 24. i 25. rujna, predstojnik Milas i savjetnica Perkušić, zajedno s veleposlanicom RH u Švedskoj Anicom Djamić, održao je niz sastanaka s predstavnicima hrvatskih udruga te je ujedno posjetio i prostore koje za pastoralnu službu koristi Hrvatska katoličke misija u Malmöu.

U razgovoru s predsjednikom Saveza hrvatskih društava u Švedskoj Dianom Vukušić, predsjednikom HKD kluba *Jadran* Vinkom Stanišićem, direktoricom najstarijega nogometnoga iseljeničkog kluba *NK Croatije* Danom Zvezdanom Percan te don Vladimirom Švendom, svećenikom HKM u Švedskoj, razgovaralo se o izazovima i potrebama tamošnjih Hrvata te su se istaknule mogućnosti suradnje Državnoga ureda i iseljenika, poglavito programima i projektima. Na sastanku je predstojnik Milas istaknuo kao važno nacionalno pitanje očuvanje i učenje hrvatskoga jezika.

Tijekom boravka u Švedskoj izaslanstvo Državnoga ureda, zajedno s veleposlanicom Djamić, posjetilo je i sveučilišni grad Lund te se susrelo s hrvatskom znanstvenicom dr. Majom Povržanović Frykman. Ovom prilikom razmotren je niz ideja moguće znanstvene suradnje, kao i mogućnost povezivanja švedskih i hrvatskih sveučilišta.

Važne pobjede HDZ-a BiH u Varešu i Vitezu

Najveće iznenađenje izbora predstavlja pobjeda HDZ-ova kandidata za načelnika Vareša Zdravka Maroševića budući da hrvatski kandidat nije bio načelnik te općine još od završetka rata 1995. godine

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Foto: Hina

Provedba općinskih izbora u Bosni i Hercegovini održanih u nedjelju 2. listopada pokazala je jačanje utjecaja najvećih nacionalnih stranaka u toj zemlji, a razjedinjenost stranaka ljevice u Federaciji BiH marginalizirala je njihov utjecaj. Za uvjerljivu naklonost bošnjačkoga biračkog tijela uspjela se izboriti koalicija koju čine Stranka demokratske akcije (SDA) i Savez za bolju budućnost (SBB) i te su dvije stranke uspjele osvojiti vlast u barem 34 općine. Nacionalna bošnjačka koalicija izgubila je i u utrci za gradonačelnika Bihaća gdje je pobijedio Nermin Ogršević, kandidat kojega je istaknula mlada stranka ljevice Građanski savez (GS) i kojoj je ovo prvo sudjelovanje na izborima. Iznenađenje predstavlja i pobjeda Fikreta Abdića u utrci za načelnika Velike Kladuše.

U hrvatskome korpusu BiH dominantna je pozicija HDZ BiH koji je osvojio načelničke pozicije u 18 općina odnosno u četiri više nego na izborima 2012. godine. Važni izborni uspjesi te stranke su pobjede u Vitezu i Varešu, općinama s mješovitim hrvatsko-bošnjačkim stanovništvom. HDZ 1990. uspio je ipak dobiti vlast u tri općine od kojih je jednu, Kupres, "preoteo" suparničkom HDZ BiH, no riječ je o rezultatu

koji ne može bitno dovesti u pitanje dominaciju stranke koju vodi Dragan Čović.

Zamjenica predsjednika HDZ-a BiH Borjana Krišto istaknula je kako je HDZ dobio načelničke pozicije u općinama Usori, Odžaku te Vitezu i Varešu, što nije bio slučaj na izborima prije četiri godine. Najveće iznenađenje izbora predstavlja pobjeda HDZ-ova kandidata za načelnika Vareša Zdravka Maroševića budući da hrvatski kandidat nije bio načelnik te općine još od završetka rata 1995. godine.

HDZ BiH uspio je pobijediti u gotovo svim hercegovačkim općinama: Neumu, Čapljini, Ravnom, Ljubuškom, Čitluku, Posušju, Širokome Brijegu, Grudama, Livnu i Tomislavgradu, osim u Prozor-Rami i Kupresu, gdje su pobijedili kandidati HDZ-a 1990.

Načelničke pozicije ovoj stranci pripale su i u Kiseljaku, Kreševu i Vitezu u središnjoj Bosni, dok je neizvjesna utrka još uvijek, prema stranačkim podacima, za načelnike Busovače, Novoga Travnika i Jajca gdje se natječu hrvatski i bošnjački kandidati i razlika je tek nekoliko stotina glasova pa se rezultat može promijeniti glasovima poslanim poštom.

HDZ BiH dobio je načelnika općine i u Usori i Žepču na sjeveru Bosne te u još dvije općine Bosanske Posavine. To su Orašje i Odžak, dok je načelničko mjesto u Domaljevac Šamacu pripalo kandidatu HDZ-a 1990.

Zamjenica predsjednika HDZ-a BiH izrazila je razočaranje što su izbori prekinuti u Stocu optuživši kandidata SDA za načelnika Salmira Kaplana koji je napao i ozlijedio dvojicu hrvatskih dužnosnika Općinskoga izbornog povjerenstva. "Moram izraziti nezadovoljstvo što je danas došlo do ovakve vrste incidenta gdje je od strane kandidata SDA napadnut predsjednik Općinskoga izbornog povjerenstva i članovi biračkog odbora. Za mene je to napad na institucije, napad na demokratski sustav. Nadamo se da će institucije sankcionirati počinitelje", rekla je Krišto.

U Stocu je došlo do fizičkog sukoba između bošnjačkog kandidata za načelnika općine Salmira Kaplana i predsjednika Općinskoga izbornog povjerenstva Ivana Perića. Policija je ustvrdila kako je Kaplan bio taj koji je udario Perića, a Kaplan tvrdi kako je bio isprovociran nepravilnostima koje su opažene tijekom glasovanja. ■

Borjana Krišto izrazila je razočaranje što su izbori prekinuti u Stocu optuživši kandidata SDA Salmira Kaplana koji je napao i ozlijedio predsjednika Općinskoga izbornog povjerenstva Ivana Perića.

ENG The municipal elections in Bosnia-Herzegovina held on the 2nd of October saw the Croatian HDZ-BiH party further solidify its dominant position among Croatian voters, winning in eighteen municipalities.

MANJINSKI MEDIJI I TRANSGRANIČNA ISKUSTVA

Konferencija o suradnji hrvatskih manjinskih periodičnika održava se ovih dana u Mađarskoj. S druge strane planeta, u Latinskoj Americi, hrvatska transgranična iskustva digitalne epohe učinkovito na Mreži ostvaruje argentinska *Studia Croatica*

Hrvatske nacionalne manjine iz 12 zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (Austrija, Bugarska, Crna Gora, Češka, Italija, Kosovo, Mađarska, Makedonija, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Srbija) danas imaju na materinskome jeziku dvadesetak novina, časopisa, župnih listića i drugih serijskih publikacija, duljeg ili kraćeg daha. Posljednjih godina, dok se množe internetski portali, trećina ih nema novca za kontinuirano izlaženje, usavršavanje novinara i suradnika koji rade na zastarjeloj informatičkoj opremi. Ipak, tih dvadesetak publikacija pridonose vidljivosti hrvatskoga jezika u našem susjedstvu, gdje se govori 12 jezika. Tri tjednika izdvajaju se osmišljenim uređivačkim profilom, dobrom čitanošću i vitalnom pretplatničkom mrežom te (ne)uspješnim iskoracima u digitalizaciji i otvorenome mrežnom pristupu. Na prvome mjestu su u 107. godini izlaženja gradišćanske *Hrvatske novine*, na drugome mađarski *Hrvatski glasnik* i među njima najmlađa vojvodanska *Hrvatska riječ*, obnovljena početkom 2003. Nakladnici su im Hrvatsko štamparsko društvo iz Željeznog, *Croatica* iz Budimpešte te Novinsko izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* iz Subotice.

Izdvojeni manjinski informativno-kulturni tjednici uglavnom su rubrično organizirani, poput dnevnika. Imaju kvalitetne kolumniste koji u stalnim rubrikama opisuju i tumače događaje iz svoga manjinskog života te lijepe vjerske kolumne. Ne bave se politikom, već su im u središtu zanimanja druga područja života, a ako im poput *HR* iz Subotice podnaslov navodi političko određenje, to je tek prilikom pisanja o afirmaciji prava najosjetljivijih skupina ili o dvojezičnom školstvu te kulturnome životu manjinske zajednice. Svjež primjer za društvene prilike, recimo iz Srbije, je tema rujanske *HR* broj 698 naslovljena *Nastava na hrvatskome je-*

Piše: Vesna Kukavica

ziku. Sva tri izdvojena tjednika bogato su ilustrirana i namijenjena široj publici u tim zemljama – u cilju što bolje integracije s očuvanjem nacionalnoga identiteta, jezika i kulture.

Dvodnevna konferencija o perspektivi suradnje hrvatskih manjinskih periodičnika Srednje i Jugoistočne Europe pod naslovom *Bren-*

diranje narodnosnih tjednika održava se u Budimpešti 6. i 7. listopada 2016. Propituju se iskustva i perspektive transgranične suradnje manjinskih zajednica – kakvu već prakticiraju gradišćanskohrvatska glasila i portali u Austriji, Mađarskoj, Češkoj i Slovačkoj. Sa zanimanjem se iščekuju ideje o partnerskoj razmjeni programskih sadržaja među sudionicima u medijskome prostoru dvostruke namjene – kako manjinskih medija s medijima većinskoga naroda, tako i s medijima u matičnoj domovini. Vrijeme je da informativni prostor manjinskih medija odašilje pravodobne sadržaje u državne agencije obiju domovina, a ne da se inercijom osnažuje njihova marginalizacija. Inicijativom glavne urednice Medijskoga centra *Croatica* Branke Pavić Blažetin u radu konferencije sudjelovat će, uz ravnatelja *Croatice* Čabu Horvatha i urednika hrvatskoga RTV-programa mađarskoga javnog servisa MTVA Andriju Pavlekovića; Jasminka Dulić, glavna urednica *Hrvatske riječi*, Zlatko Romić, urednik NIU *Hrvatske riječi*, Nataša Heror, CEO Heror Media Pont (Srbija); Petar Tyran, glavni urednik *Hrvatskih novina* (Austrija); glavni urednik Međunarodnoga multimedijanskog programa *Glasa Hrvatske* domovinskoga javnog servisa HRT-a Ivo Kujundžić i urednik regionalnoga studija HRT - Osijek Davor Lončarić te komunikolog dr. sc. Božo Skoko (RH). Cilj je konferencije koncipirati

izradu novih komunikacijskih strategija tjednika digitalne epohe.

O toj tematici ovih dana poticajno je u javnosti progovorio i novoimenovani direktor studija *Gradišće* austrijskoga javnog servisa ORF-a Werner Herić, Gradišćanac vrhunske novinarske karijere koji se založio za suvremeno oblikovanje informativnoga multimedijanskog prostora manjinske tematike s implementacijom digitalizacije i interaktivne komunikacije sa što mlađom publikom koju nam pružaju društvene mreže. Zemaljski studio *Gradišće* od 2000. prakticira interaktivnu internetsku komunikaciju gradišćanskih Hrvata iz nekoliko zemalja (<http://volksgruppen.orf.at/hrvati/>).

Hrvatska čitalačka publika u susjedstvu dvojezična je i prošlostoljetni strah od "nimškog oceana" u Europskoj uniji ima posve drukčije lice, iako svako malo dvajmo o opstanku hrvatskoga jezika. Istraživanja govornih iskustava ljudi ponudila su odgovor - jezici su dio kulturnoga i etnonacionalnoga identiteta, a identiteti su ukorijenjeni u svijesti svojih govornika. Iako još nismo potpuno kapitalizirali činjenicu da je hrvatski jezik službeni jezik EU, treba imati na umu tezu da su mali jezici često označitelji autentičnosti koja nije samo bit globalne povijesti čovječanstva, nego i egzistencije određene zajednice.

Naša prekooceanska dijaspora, istina, ima i drukčijih iskustava, zamijenivši stjecajem okolnosti materinski jezik većinskim španjolskim jezikom – i pri tome nije izgubila svoj identitet. Jezik je, pokazalo se, tek jedna od dimenzija identiteta i promjenom jednog elementa iz kulturnoga repertoara zajednica nužno ne mijenja prvobitni identitet, već može i dalje *zamišljati zajedništvo*, dokazuje Anderson. Nije li čitanost argentinske *Studia Croatica* na Mreži najljepši dokaz pozitivnog iskustva u transgraničnoj suradnji diljem hispanističkoga svijeta Srednje i Južne Amerike?! ■

ENG Branding Ethnic Weeklies is a two-day conference on the status of Croatian minority media in Central and Southeast Europe to be held in Budapest on the 6th and 7th of October 2016. On the other side of the plant, in South America, the Croatian cross-border digital era is seeing its effective achievement on the Internet through the Argentina-based *Studia Croatica*.

Matica okupila zaljubljenike u hrvatski folklor

Ovoga ljeta u Boriku kraj Zadra okupilo se više od 80 folkloraša, a došli su s raznih strana svijeta: iz Australije, Austrije, BiH, Češke, Kanade, Mađarske, Njemačke, SAD-a, Srbije te, kao i uvijek, iz cijele Hrvatske

Zajednička fotografija na kraju zadnjeg predavanja

Tekst: **Srebrenka Šeravić** Foto: **Iva Cvetko**

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i ove godine održana je Ljetna škola hrvatskoga folklora, program s dugogodišnjom tradicijom koji okuplja mnogobrojne ljubitelje folklornoga plesa, tambure i tradicijskih glazbala, posebice voditelje hrvatskih folklornih i tamburaških skupina iz iseljeničtva, hrvatskih manjinskih zajednica koje žive u europskim zemljama, predstavnike Hrvata iz Bosne i Hercegovine te plesače i svirače iz cijele Republike Hr-

vatske. Ovoga ljeta u hostelu "Zadar" Hrvatskoga ferijalnog saveza u Boriku kraj Zadra okupilo ih se više od 80, a došli su s raznih strana svijeta: iz Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Kanade, Mađarske, Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Srbije (Vojvodine) te, kao i uvijek, iz cijele Hrvatske.

POČETNICI I 'STARI' POLAZNICI

Dio ovogodišnjih polaznika bili su početnici koji su se prvi put prijavili za pohađanje nastave, no velik je broj onih tzv. 'starih' polaznika koji se redovito vraćaju Školi hrvatskoga folklora, poput Sandre Korbar, izvrsne tamburašice iz Chicaga, koja već desetak godina ostaje vjerna

Našu Školu redovito pohađaju Blaga Zloušić i Marko Ikić iz Beča, Martina Perković iz Nürnberga, Dario Žugac iz Filderstadta u Njemačkoj, Ana Maria Arapović iz Montreala i mnogi drugi...

ovome našem programu i svake godine dolazi u Hrvatsku upravo zbog Škole folklor. U našu Školu redovito dolaze i Blaga Zloušić i Marko Ikić iz Beča, Martina Perković iz Nürnberga, Dario Žugac iz Filderstadta u Njemačkoj, Ana Maria Arapović iz Montreala, Mihael Bolešić iz Velike Ludine, Dario Hegeduš iz Vukovara i mnogi drugi... Sve su to vrtni plesači i svirači i zaljubljenici u hrvatski folklor, sjajni mladi ljudi koje su njihova folklorna i tamburaška društva uputila na ovaj Matčin program da obogate svoje znanje i umjetničke vještine kako bi ih prenijeli zajednicama u kojima žive. Iako je nastavni program vrlo zahtjevan i naporan, svi oni s lakoćom i velikim entuzijazmom uče i vježbaju i svatko tko ih promatra ostaje zadivljen tom divnom i pozitivnom energijom kojom oni zrače. Nastava se održava na hr-

Tanja Maleš Krznar objašnjava narodnu nošnju Mirlović Zagore

Polaznicima je posebno zanimljivo bilo čuti otkanje, posebice zato što ga je 2010. UNESCO uvrstio na popis ugrožene nematerijalne kulturne svjetske baštine.

vatskome jeziku i to je prigoda da djeca naših iseljenika tijekom nastave i u međusobnim druženjima s vršnjacima, posebice polaznicima iz Hrvatske, unaprijede znanje jezika.

Seminarski rad Tanje Maleš Krznar

Ovogodišnja Ljetna škola hrvatskoga folkloru posebna je još po nečemu: na njoj je Tanja Maleš Krznar, dugogodišnja polaznica Škole i voditeljica hrvatske folklorne grupe "Adria" iz Duisburga, prezentirala svoj seminarski rad pod nazivom "Plesovi i napjevi Mirlović Zagore". Mentor pri izradi ovoga seminarskog rada bio je profesor Vido Bagur, a svemu je prethodio dugotrajan Tanjin istraživački rad na terenu i u arhivskim zbirkama te osobno iskustvo o povijesti, plesovima, pjesmama, glazbalima, narodnim nošnjama, arhitekturi i običajima njezine rodne Mirlović Zagore. Na svoju prezentaciju Tanja je iz rodnoga kraja u Školu folkloru dovela i izvornu folklornu skupinu iz Mirlović Zagore koja je odjevena u izvorne narodne nošnje plesala starinska kola i pjevala mušku i žensku ojkalicu na način kako se to nekada izvodilo. Polaznicima je posebno zanimljivo bilo čuti ovaj način pjevanja, posebice zato što je UNESCO 2010. godine uvrstio otkanje na popis ugrožene nematerijalne kulturne svjetske baštine. Tanja Maleš Krznar uspješno je obranila svoj seminarski rad uz koji je priredila i opsežni dodatak iz kojeg izdvajamo njezine završne riječi: "Pri kraju svoga istraživanja plesa, glazbe i pjesama svoga rodnog zavičaja Mirlović Zagore dolazim do zaključka da me je ovaj rad osobito jako obogatio. Upoznala sam svu prošlost svoga kraja i mnoge predivne ljude koji su nekoć živjeli te običaje. Otkrivam i dalje mnoge dragulje, koji su još neotkriveni. Ponajviše sam otkrila svoje gene, svoje korijene kojih nisam bila toliko svjesna. Ovdje u tuđini osjećala sam uvijek jaku povezanost sa svojim krajem – a danas znam zašto pjevam, sviram i plešem već od malih nogu – to je sve ono što su mi moji preci poklonili i što živim i daleko od svoga kraja. Edukacija Škole hrvatskoga folkloru pomogla mi je napisati rad o svome kraju i potaknula me da ga sačuvam od zaborava. Na kraju nemam više što dodati osim velike zahvale svima koji su me u momu radu slijedili, podupirali i pomagali. Nakon ovoga seminarskog rada moje istraživanje se nastavlja. Rad me je potaknuo na daljnje istraživanje i uvjeren sam da ću ga s vremenom još nadopuniti lijepim stvarima."

DINARSKO PODRUČJE

Ovog ljeta učili su se plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga dinarskog područja, odnosno narodni plesovi Podvelebitskog kanala i otoka Paga, Ravnih kotara i Bukovice, zadarskog priobalja, otoka Pašmana, Ugljana i Dugoga oto-

Plesovi doline Neretve

ka, šibensko-primoštenske zagore, priobalja i otoka, Drniške i Sinjske krajine i Poljica, Zabiokovlja, Imotske krajine i doline Neretve. Učili su se i plesovi Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini, a čiji plesovi pripadaju dinarskome plesnom području: oni sjeverne Hercegovine, Završja, Kupresa te zapadne Bosne i srednjobosanskoga gorja. Osim folklornih plesova, jedno posebno predavanje bilo je posvećeno dječjem folkloru, učilo se i o narodnim nošnjama i pjesmama dinarskoga područja, a svi su trebali svladati i osnove plesnoga pisma (kinetografije). Održana su i teorijska predavanja o scenskoj primjeni folklora te o metodologiji rada s izvornim seoskim folklornim grupama i reproduktivnim ansamblima (tzv. KUD-ovima).

SVEČANI ZAVRŠNI KONCERT

Autor stručnoga programa cijele četverogodišnje Hrvatske škole folklor, pa tako i ove Ljetne, diplomirani je etnolog i cijenjeni etnokoreolog, prof. Andrija Ivančan, a odnedavno i umjetnički ravnatelj našega nacional-

nog Ansambla pjesama i plesova Hrvatske "Lado". On je uz sebe okupio tim vrsnih hrvatskih folklornih i glazbenih stručnjaka pa su tako uz njega svoja predavanja održali: Miroslav Šilić, Goran Knežević, Nenad Milin, Vidoslav Bagur, Kristina Benko Markovica, Katarina Medarić, Tibor Bün, maestro Siniša Leopold, šef dirigent Tamburaškoga orkestra Hrvatske radiotelevizije te Vjekoslav Martinić.

Ovogodišnja Ljetna škola hrvatskoga folklor završila je kao što je to uobičajeno - svečanim završnim koncertom čiji su program svi polaznici uvježbavali u svoje slobodno vrijeme tijekom trajanja Škole. U nazočnosti mnogobrojne publike koncert je održan u večernjim satima 3. kolovoza ove godine na terasi hostela "Zadar" u Boriku. Koncertu je nazočila i Mirjana Piskulić, vd ravnateljica HMI-a obrativši se pozdravnom riječju u ime organizatora. I, kao i uvijek do sada, koncert je bio izvrstan i prezentirao je na najljepši mogući način sve ono vrijedno što je Ljetna škola hrvatskoga folklor pružila svojim polaznicima. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation staged another of its annual Summer Schools of Croatian Folklore – the event has a long tradition and gathers many folklore enthusiasts from Croatia and our communities abroad.

Tekst: Vesna Kukavica Foto: Hina

Humanitarna udruga "fra Mladen Hrkać" (HUMH) jedan je od 50 dobitnika nagrade *Europski građanin* za 2016. godinu. Europski parlament od 2008. svake godine dodjeljuje nagradu *Europski građanin* kao priznanje za iznimna postignuća za promicanje boljšega uzajamnog razumijevanja i jače povezanosti građana država članica ili olakšavanje prekogranične ili transnacionalne suradnje u Europskoj uniji. Nagrada je Humanitarnoj udruzi "fra Mladen Hrkać" dodijeljena na svečanosti održanoj 30. rujna u dvorani Ante Starčević Hrvatskoga sabora u Zagrebu, a Udruzi je nagradu uručio hrvatski zastupnik u Europskome parlamentu Davor Ivo Stier u nazočnosti mnogobrojnih uglednika iz javnoga života i humanitarnoga sektora RH.

Napominjemo, svi dobitnici bit će pozvani i na zajedničku svečanost u listopadu u Bruxellesu.

PETSTO VOLONTERA

Humanitarna udruga "fra Mladen Hrkać" osnovana je 2012. u Zagrebu te pomaže osobama sa zdravstvenim teškoćama i njihovim obiteljima koje dolaze u Zagreb na liječenje. Udrugu je za nagradu nominirao zastupnik u Europskome parlamentu Davor Ivo Stier, a odabrao žiri u sastavu osmero hrvatskih zastupnika u Europskome parlamentu, koji je ocijenio kako je vrlo važno prepoznati ovakvu vrstu inicijativa koje u javnosti često ostanu nezapažene. Posebno je istaknuto kako je Udruga uz svojih 500 volontera pomogla više od 1.200 osoba

Humanost na djelu

Humanitarna udruga "fra Mladen Hrkać" i Hrvatska matica iseljenika potpisale su još prije tri godine Ugovor o suradnji na zajedničkom humanitarnom projektu "Pomozimo zajedno"

sa zdravstvenim teškoćama i njihovim obiteljima.

Odbor za nagradu *Europski građanin* dobitnike je potvrdio nakon natječajne procedure sredinom tekuće godine. Odborom je predsjedala potpredsjednica EP-a Sylvie Guillaume (S&D, Francuska), a članovi su bili potpredsjednici Ildikó Gallo-Pelcz (EPP, Mađarska), Anneli Jäätteemäki (ALDE, Finska) te Dimitrios Papadimoulis (GUE/NGL, Grčka), kao i bivši predsjednik Europskoga parlamenta Enrique Barón (S&D, Španjolska).

Prema unaprijed definiranim pravilima dodjele nagrade isključivo zastupnici Europskoga parlamenta imaju pravo predložiti kandidate, pri čemu svaki od njih može predložiti samo jednog kandidata godišnje, a prednost se daje projektima koji su povezani s tekućom Europskom godinom. S obzirom na simboličnu prirodu nagrade broj dobitnika je ograničen predviđenom kvotom. Odbor može izabrati do 50 laureata iz popisa predloženih kandidata, uzimajući u obzir principe geografske distribucije i jednake zastupljenosti spolova.

'POMOZIMO ZAJEDNO'

Kao što je poznato, Humanitarna udruga "fra Mladen Hrkać" i HMI potpisali su još prije tri godine Ugovor o suradnji na zajedničkom humanitarnom projektu "Pomozimo zajedno" čiji cilj je pružanje pomoći osobama koje žive izvan

Udrugu je za nagradu nominirao zastupnik u Europskome parlamentu Davor Ivo Stier, a odabrao žiri u sastavu osmero hrvatskih zastupnika u Europskome parlamentu, koji je ocijenio kako je vrlo važno prepoznati ovakvu vrstu inicijativa koje u javnosti često ostanu nezapažene.

Hrvatske, a dolaze na liječenje u Zagreb. Pomoć podrazumijeva osiguranje informacijske, financijske i logističke pomoći u svrhu podmirivanja osnovnih životnih potreba korisnika. U svrhu provedbe zajedničkoga projekta "Pomozimo zajedno", tijekom cijeloga njegova trajanja, HMI osigurava stambeni prostor na Trgu Stjepana Radića 3 u Zagrebu koji Udruga koristi za smještaj osoba sa zdravstvenim teškoćama koje dolaze na liječenje u Zagreb. "Potpora ugledne institucije kao što je HMI puno znači u djelovanju i provedbi aktivnosti Udruge, posebno osiguravanjem dodatnoga stambenog prostora u vlasništvu HMI-ja, a s obzirom na velik broj oboljelih s

područja Bosne i Hercegovine i potrebu za širenjem smještajnih kapaciteta Udruge", rekao je predsjednik Udruge Ivan Soldo.

Rukovodstva HUMH-a i HMI-ja dogovorila su da će budućim planiranim aktivnostima i programima u sklopu projekta "Pomozimo zajedno" značajno pridonijeti jačanju i boljitku odnosa između domovine i iseljeništva. Tako se tom projektu među prvim izdašnim svotama odazvala Hrvatska bratska zajednica Sjedinjenih Američkih Država i Kanade, čija humanitarna aktivnost ostvaruje hvaljevrijedne humanitarne projekte već sto dvadeset dvije godine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. ■

ENG The Friar Mladen Hrkać humanitarian association is one of the fifty recipients of the European Citizen award in 2016. Croatian Member of European Parliament (MEP) Davor Ivo Stier presented the prize at the Croatian Parliament house in Zagreb.

Beskrajna imaginacija Antona Cetína

Riječ je o svojevrsnoj petodijelnoj retrospektivi autorovih najvrjednijih djela koja simboliziraju autorovu vezanost uz domovinu i umjetnički život obilježen uspjehom u međunarodnim kulturnim središtima

Dr. sc. Tatijana Petrić
ravnateljica NSK (za
govornicom), autorica kataloga
dr. sc. Mikica Maštrović i autor
izložbe Anton Cetin

Slikar i grafičar Anton Cetin

Napisala: **Vesna Kukavica**

Foto: **Renata Breka, NSK**

U slikarstvu Anton Cetin (80) uvijek traži i uspostavlja specifični odnos prema zbilji, stvarajući vlastiti dijaloški prostor – otvoren svakom suputniku s kojim mu se ukrstiše putovi na raznim meridijanima i paralelama. Njegova djela, izložena u renomiranim domaćim i svjetskim galerijama od Europe do Kanade i Amerike, trajno su izvorište u kojemu se obnavlja autorova stvaralačka intencija, bez želje za pretencioznošću, da svijet obdari kapljicom dobrote koja nam svima svje-

tluca iz Cetinove *Duge* ili *Uznemirenoga svemira* koji oslikava njegova paleta posljednjih desetljeća.

Djelo Antona Cetina dobro je znano hrvatskoj kulturnoj javnosti kako po tematskoj prepoznatljivosti, tako i po estetskim dosezima. Bujnu imaginaciju i stilske joj značajke kritika sustavno iščitava u njegovu slikarstvu, crtežima, grafici, litografiji, gvašu, kolažima i dizajnu – formirane na čvrstoj ukorijenjenosti u slojevitome duhovnom prostoru Moslavine i europskoj slikarskoj tradiciji, senzibiliziranoj osamdesetih koloritom kanadskih *Žitnih polja*. Te su dvije činjenice i odredile njegovo slikarstvo, za koje možemo ustvrditi da je na je-

dinstvenoj imaginaciji izrastalo u golemi opus prožimajući zavičajno univerzalnim vrijednostima.

PET RUJANSKIH IZLOŽBI

Publika je uživala u pet rujanskih izložbi Antona Cetina u njegovu zavičajnome krugu: Galerija Cetin – Čazma, 18. rujna; Muzej Moslavine – Kutina, 20. rujna; Galerija Krste Hegedušića – Petrinja, 24. rujna; Nacionalna i sveučilišna knjižnica – Zagreb, 27. rujna te Galerija grada Bjelovara – 28. rujna 2016. Riječ je o svojevrsnoj petodijelnoj retrospektivi autorovih najvrjednijih djela, nastalih od šezdesetih godina do prvoga desetljeća 21. stoljeća, koja simboliziraju autorovu vezanost uz domovinu i umjetnički život obilježen uspjehom u međunarodnim kulturnim središtima od Europe do Kanade i Sjedinjenih Američkih Država. U svakome gradu bilo je izloženo po 80 odabranih radova karakterističnih za određenu autorovu stvaralačku

Cetin je u Kanadi oslikao naslovnice najvrjednijih knjiga hrvatskih emigranata druge polovice 20. stoljeća, od *Hrvatske revije* Vinka Nikolića do nedavno objavljene čitanke *The Glory and Fame/Dike ter hvaljen'ja*.

Dopunjen donacijom Cetinov opus u Grafičkoj zbirci NSK

Anton Cetin, hrvatski umjetnik koji više od 40 godina živi i stvara u Kanadi, darovao je 27. rujna 2016. Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 80 svojih radova, grafika, crteža i kolaža, kojima je obogatio i upotpunio svoj opus u fondu Zbirke. Ta poznata Zbirka, uz Cetinove radove, sadrži djela hrvatskih i svjetskih autora - od Klovica i Rembrandta do Warhola i Picelja. "Ova izložba donosi neke od odabranih crteža, grafika i kolaža nastalih u razdoblju od 1962. do 2015. godine. To je opus koji svojim razdobljem i vrstom građe, kao i umjetničkom razinom, predstavlja cjelinu koja se rijetko susreće u mnogim galerijama. U bogatome umjetničkom djelovanju i likovnome stvaralaštvu Antona Cetina teško možemo razdvojiti grafičara od slikara. Rijetki su umjetnici kod kojih se raskriljuje tako širok raspon metjerskih mogućnosti. U tome stvaralaštvu ne samo da se stapaju nijansirani senzibiliteti različitih medija, već se i uzajamno isprepliću i povezuju", naglasila je voditeljica Grafičke zbirke NSK, agilna dr. sc. Mikica Maštrović, zahvalivši slavnome slikaru i grafičaru iz Kanade na donaciji.

fazu, koje je nakon susreta s publikom slikar darovao tim likovnim središtima od Moslavine do Zagreba, gdje je proveo studentske dane i ostvario prve zapažene umjetničke uspjehe.

Anton Cetin ponosi se susretima s publikom u kulturnim središtima poput Pariza (1968.), Toronta (1969., 1971., 1974., 1975.), Oakvillea (1973.), Tokija (1974.), Bruxellesa (1974.), Züricha (1975.), Los Angelesa (1977., 1979.), Hamiltona (1978.), Ciudad de Méxica (1979.), New Yorka (1980., 1982.),

Mannheima (1981.), Bogote (1981.), Chicaga (1983.), Ottawe (1984.), dok posebno uživa u susretima sa zagrebačkim i moslavačkim likovnim sladokuscima, galeristima i povjesničarima umjetnosti. U domovini izlaže češće od devedesetih naovamo.

PLODNO PARIŠKO RAZDOBLJE

Njegovo stvaralaštvo hvale likovni kritičari i kustosi poput P. Duvala, G. McLennana, G. Mosesa, D. Burnetta, V. Malekovića, B. Hlevnjak, G. Sabol, L. Domić te jezikoslovci kao što su V. Grubišić i T. Ladan i drugi.

Slikar Anton Cetin rodio se 18. rujna 1936. u malome mjestu Bojani kraj Čazme. U Zagrebu je završio Školu primijenjene umjetnosti, a zatim nastavio

Bujnu imaginaciju i stilske joj značajke kritika sustavno iščitava u njegovu slikarstvu formiranom na čvrstoj ukorijenjenosti u slojevitome duhovnom prostoru Moslavine i europskoj slikarskoj tradiciji.

studij 1959. na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu gdje je diplomirao 1964. u klasi poznatoga Marijana Detonija. Do odlaska u Pariz prije pola stoljeća, točnije 1966., radio je kao ilustrator i dizajner, što mu u toj uglednoj slikarskoj metropoli otvara put do zaposlenja u jednoj tiskari. Uskoro počinje raditi za poznatoga ilustratora J. M. Rabeka. Vrlo plodno pariško razdoblje u životu umjetnika obilježila su i braća Bubnić, koja su mu omogućila da se bavi i litografijom. Ipak, za pariških dana, rado objašnjava Anton Cetin, sreća mu se osmjehnula tek nakon završetka tristotinjak gvaševa, koje je naslikao u razdoblju od 1966. do 1968.

Na Montparnassu u Atelieru Edouarda Noëla stječe 1967. trajno prijateljstvo s tim umjetnikom i stvaralačku oazu, gdje priređuje i prvu parišku izložbu početkom veljače 1968. Taj pariški ciklus mogao se vidjeti u RH u putujućoj izložbi sa 100 izabranih slika. Izložba pod nazivom "100 pariških radova" bila je tijekom 2006., 2007. i 2008. održana u muzejima i galerijama u 11 hrvatskih gradova:

Postav djela Cetinove donacije Grafičkoj zbirci NSK

Publika razgleda donaciju umjetnina GZ NSK Antona Cetina iz Kanade

Anton Cetin rodio se 1936. u malome mjestu Bojani kraj Čazme. U Zagrebu je završio Školu primijenjene umjetnosti, a zatim nastavio studij na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu gdje je diplomirao 1964.

Čazmi, Kutini, Koprivnici, Križevcima, Bjelovaru, Vinkovcima, Našicama, Sladini, Virovitici, Zagrebu i Splitu.

PRVI POSJET DOMOVINI

Iz Pariza Cetin odlazi u Toronto, u Kanadu, gdje djeluje kao profesionalni slikar i grafičar. Unatoč tome što Toronto nije Pariz, Cetin smatra da svoju punu umjetničku afirmaciju zahvaljuje upravo Kanadi. Prvi posjet domovini, nakon odlaska, dogodio se 1986. Te godine izdana je monografija o slikarovu životu i djelu. Iste godine Cetin priređuje svoju prvu veliku izložbu u Hrvatskoj, i to u zagrebačkome Muzeju za umjetnost i obrt. Prvu grafičku mapu *Eva i mjesec* objavljuje 1975., koju uskoro slijedi monografija *Serijska o Evi* (1977.). Sa Stjepanom Šešeljem potkraj osamdesetih objavljuje pjesničko-grafičku mapu *Amerika Croatan America* (Zagreb - Toronto, 1988.) u povodu koje ih je u Rimu primio papa Ivan Pavao II., najzaslužniji za rušenje 'željezne zavjese'. Naime, ta je mapa posvećena iseljenome hrvatskom

narodu disidentske provenijencije koji je sukreirao druge svjetove - darujući im svoje srce, kulturu, jezik, običaje i europsku korjeniku Lijepe Naše.

Na dan 775. obljetnice njegova rodnoga zavičaja odnosno Čazme, 22. srpnja 2001., otvorena je ondje umjetnička galerija koja nosi njegovo ime - Galerija *Anton Cetin*. Otvaranje Galerije u neku ruku bi se moglo nazvati i autorovim trajnim povratkom u rodni kraj, koji poliglot, kozmopolit i filantrop Cetin zapravo nikad nije ni zaboravio.

Osnovni su mu motivi, ističu likovni kritičari - *žena, cvijet i ptica* - uzdignuti na razinu simbola (*Eva u crvenom sa svojim duhovnim simbolom*, 1977.; *Od mog dragana cvijet*, 1979.; *Udvaranje*, 1986.). Iz te povezanosti 1983. nastala je velika slika *Eva i cvijet-ptica u plavom*, zatim slike različitih veličina: *Ekstaza*, *Sa žutom cvijet-pticom*, *Sa zelenom ko-*

som, *Misterij* i druge. Jezikoslovac Tomislav Ladan te je osnovne Cetinove motive protumačio ovim riječima: "Mistično i vitalističko trojstvo *žena-ptica-cvijet* ima nepobitne tradicionalne korijene u duhovnosti ženstva, s kultom životvorne žene i duha koji simbolizira ptica, uz cvijet koji je ljubav i sama priroda."

SURADNJA S HMI-jem

Sažeto, Cetin je do sada održao 155 samostalnih izložbi i sudjelovao na više od 200 skupnih izložaba diljem svijeta. Za svoj rad primio je više nagrada i priznanja. Mnogobrojna djela je darovao. Kanadsko-hrvatsko udruženje umjetnika proglasilo ga je umjetnikom godine 1986. Odlikovan je 1995. Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića i Redom hrvatskoga pletera za osobite zasluge u kulturi i međunarodnoj afirmaciji hrvatske umjetnosti. Okrenutost unutarnjim, duhovnim preokupacijama udaljuje ga od imitativne umjetnosti i približava asocijativnoj i znakovnoj figuralnosti, prema ocjeni dr. sc. Mikice Maštrović, koja tumači da čistoća linije i profinjene kromatski odnosi boje u Cetina čine sadržaj likovne forme osobite izražajnosti. *Círculo del Arte* u Barceloni, Španjolska, izdaje dvije edicije njegovih litografija. Godine 2004. izdana je u Zagrebu (Alfa, Art studio *Azino-vić*) reprezentativna monografija o životu i djelu Antona Cetina koju tekstualno potpisuje Branka Hlevnjak, s kronološkim prikazom od 1951. do 2004. O njegovu životu i djelu snimljeno je više dokumentarnih filmova.

Hrvatska matica iseljenika desetljećima uspješno surađuje s uglednim slikarom Antonom Cetinom.

Podsjećamo, zagrebačko iskustvo likovnog oblikovanja knjiga oplemenio je Cetin u Kanadi - oslikavajući zrelo i nadahnuto naslovnice najvrjednijih knjiga hrvatskih emigranata druge polovice 20. stoljeća, od naslova iz glasovite Knjižnice *Hrvatske revije* Vinka Nikolića do nedavno objavljene u Americi dvojezične renesansne čitanke *The Glory and Fame/Dike ter hvaljen'ja* (2015.) autorskoga dvojca iz Kanade V. Bubrina i V. Grubišića. ■

ENG Croatian painter Anton Cetin, a long time resident of Canada, staged five retrospective exhibitions in Čazma, Kutina, Petrinja, Zagreb and Bjelovar to mark his 80th birthday. Cetin donated the exhibited works to the hosting galleries.

Jubilarni moravskohrvatski Kiritof

Na najvećoj proslavi moravskih Hrvata u Jevišovki okupio se veliki broj posjetitelja iz Hrvatske i Češke te gradišćanski Hrvati iz Slovačke, Austrije i Mađarske

Misa u crkvi sv. Kunigunde

Manifestacija u Frielištofu privukla je i ove godine mnoštvo posjetitelja

Tekst: Državni ured za Hrvate izvan RH
Foto: Hrvatske novine

U moravskohrvatskome selu Frielištofu (češki Jevišovka) u Češkoj, u organizaciji Udruge građana hrvatske nacionalnosti u Češkoj, održan je u rujnu jubilarni 25. hrvatski dan kulture – *Kiritof*.

Proslava je započela služenjem mise u crkvi sv. Kunigunde. Misa se služila na tri jezika, na hrvatskome, češkome i njemačkome, a bila je predvođena generalnim vikarom Brnjanske biskupije mons. Jiřijem Mikulášekom, mjesnim župnikom Jiřijem Komárekom te župnikom iz Ratištofa u Gradišću Antom Kolićem.

Volonteri u prigodnim majicama

Hrvatski dom, koji je zamišljen kao muzejska i dokumentacijska zbirka hrvatske manjine, trenutno se renovira zahvaljujući financiranju češke vlade, a na što se obvezala kada je Vlada RH 2008. izdvojila sredstva za kupnju zgrade.

Nakon završetka mise, uz pratnju li-mene glazbe, povorka sudionika Kiritofa zaputila se do spomenika podignutog u čast doseljenja moravskih Hrvata, gdje su intonirane češka i hrvatska himna. Prisutne je tada pozdravio Jan Kopřiva, predsjednik Udruge građana hrvatske narodnosti te su održani i prigodni govori Jaroslava Klačke, zastupnika u češkome parlamentu, hrvatske veleposlanice u Češkoj Republici Ines Trohe te više stručne savjetnice u Državnome uredu za Hrvate izvan RH Dubravke Severinski.

Zatim su Jan Kopřiva i Lenka Kopřivova goste proveli Hrvatskim domom, koji je zamišljen kao muzejska i dokumentacijska zbirka hrvatske manjine u Češkoj Republici. Dom se trenutno u

potpunosti renovira zahvaljujući financijskim sredstvima češke vlade, a na što se obvezala kada je Vlada Republike Hrvatske 2008. godine izdvojila financijska sredstva za kupnju zgrade.

Na najvećoj proslavi moravskih Hrvata u Jevišovki okupio se veliki broj posjetitelja iz Hrvatske i Češke te gradišćanski Hrvati iz Slovačke, Austrije i Mađarske. Na Kiritofu bili su prisutni zastupnici u češkome parlamentu Jiři Mi-hola i ing. Jaroslav Klačka, koji je i vo-ditelj Parlamentarne grupe prijateljstva Češka-Hrvatska, tajnik Vijeća za nacionalne manjine Vlade Češke Republike Milan Pospíšil te načelnica Općine Jevišovka Božena Bošiaková. Uz veleposlanicu Ines Trohu, iz Državnoga ure-da bili su prisutni viši stručni savjetnici Dubravka Severinski i Alen Matanić. ■

Lenka Kopřivova, Jan Kopřiva i Dubravka Severinski

ENG The jubilee 25th Croatian Culture Days were held in the Moravian-Croatian village of Jevišovka/Frielištof, an event organised by the Association of Ethnic Croatian Citizens in Czechia, drawing many visitors from that country and from Croatia, Slovakia, Austria and Hungary.

Pjesnički duh prenio se i na mlade

Hrvatska matica iseljenika 19 godina prati ove jedinstvene pjesničke susrete u Rešetarima i daje financijsku i drugu potporu kako bi se oni održali. Iduće godine Rešetarački susret pjesnika obilježit će 20. obljetnicu

Ivana Velimovska Bocevska, prof. iz Osnovne škole "Goce Delčev" s mladim pjesnicima sudionicima Susreta mladih pjesnika

Gabrijela Vojvodić predstavlja zbornik mladih pjesnika "Potpisi djetinjstva" zajedno s Ivanom De Villom i Antonm Kikašem

Tekst: "novagra.hr"

Jedinstvena pjesnička manifestacija, XIX. rešetarački susret pjesnika, koja okuplja Hrvate iz cijeloga svijeta, započela je 17. rujna u Vatrogasnome domu u Rešetarima nedaleko od Nove Gradiške promocijom Zbornika mladih pjesnika "Potpisi djetinjstva" i njihovim susretom s učenicima osnovnih škola zapadnoga dijela Brodsko-posavske županije i hrvatskim pjesnicima izvan Hrvatske te učenicima iz Rumunjske, Makedonije, Lipovljana i Donje Voće.

Ove godine bio je jako dobar odaziv mladih pjesnika. Zbornik, u kome je zastupljeno 50 mladih pjesnika, predstavila je Gabrijela Vojvodić. I ove godine

sponzor mladim pjesnicima bio je Antun Kikaš iz Kanade, veliki prijatelj Rešetaračkih pjesničkih susreta i pjesništva, koji godinama potiče čuvanje hrvatskoga jezika među najmlađim naraštajima Hrvata u Hrvatskoj i diljem svijeta.

ZBORNİK PJESAMA

U poslijepodnevnom programu prof. Ivan Slišurić promovirao je XIX. zbornik pjesama Rešetaračkoga susreta pjesnika "Između kamena i svitanja". U Zborniku su zastupljena 193 pjesnika, a više od 200 ih se javilo na ovogodišnji natječaj iz Kanade, SAD-a, Novoga Zelanda, Australije, Južnoafričke Republike i gotovo svih europskih zemalja. Održana je i promocija knjige Fabijana Lovrića, "Sad je na redu čovjek".

Tradicionalno, pjesnike i uzvanike primio je Zlatko Ago, načelnik Općine Rešetari i Branko Babić, zamjenik predsjednika Općinskog vijeća. Općinski načelnik je, kao i ostali govornici, izrekao

Mirjana Ana-Marija Piskulić, v.d. ravnateljice HMI, pozdravlja sudionike 19. Rešetaračkih susreta pjesnika

U Zborniku pjesama zastupljena su 193 pjesnika, a više od 200 ih se javilo na ovogodišnji natječaj iz Kanade, SAD-a, Novoga Zelanda, Australije, Južnoafričke Republike i gotovo svih europskih zemalja.

Zajednička fotografija sudionika 19. Rešetaračkih susreta pjesnika i gostiju

Otvorenje izložbe hrvatskog slikara iz Molisea, Carla Cicanzeza u Galeriji "Petrović"

mnogobrojne pohvale na račun Književno-likovnog društva Rešetari i njezina predsjednika Ivana de Ville zbog kontinuiteta Susreta pjesnika i promoviranja Općine Rešetari u zemlji i svijetu, kao i velikog doprinosa u promoviranju hrvatskoga jezika u Hrvata izvan domovine i njihova povezivanja s Hrvatskom.

U Galeriji "Petrović" otvorena je izložba moliškohrvatskoga slikara Carla Cicanzeza iz talijanske pokrajine Molise. Predstavio ga je Antonio Summartino, a izložbu je otvorila Mirjana Vatauvuk, načelnica Sektora za pravni položaj i statusna pitanja Hrvata izvan RH.

ZAHVALA ANTUNU KIKAŠU

Rešetarački susret pjesnika održan je pod pokroviteljstvom predsjednice RH Kolinde Grabar Kitarović i uz veliku potporu Općine Rešetari i sponzora. Treba istaknuti da Hrvatska matica iseljenika 19 godina prati ove jedinstvene pjesničke susrete u Rešetarima i daje financijsku i drugu potporu kako bi se oni održali.

- Osnovni razlog zbog kojeg je Matica stalno prisutna u Rešetarima je taj da iznimno cijenimo rad KLD Rešetari koji Rešetaračkim susretima pjesnika, jednako odraslih i mladih, pomaže u očuvanju hrvatskoga identiteta jer jezik je si-

"Osnovni razlog zbog kojeg je Matica stalno prisutna u Rešetarima je taj da iznimno cijenimo rad KLD Rešetari koji Rešetaračkim susretima pjesnika, jednako odraslih i mladih, pomaže u očuvanju hrvatskoga identiteta."

Naš zavičajni govor

"Naš zavičajni govor" naziv je projekta kojeg je drugu godinu zaredom od 15. do 18. rujna provela OŠ Ante Starčevića Rešetari s OŠ iz rumunjskoga grada Lupca. Središnji projektni dan, 16. rujna, obuhvatio je radionice sadržajno vezane uz upoznavanje s kulturnom baštinom i govorom ovoga kraja dok su gosti iz Rumunjske predstavili posebnosti mjesta iz kojega dolaze. Naime, u Rešetare je stiglo četvero učenika iz grada Lupca sa svojim nastavnicima. Različite projektne aktivnosti imaju cilj u učenika razviti i literarne sposobnosti, čitateljski interes i kulturu.

Boljem upoznavanju govora, ali i načina života, ljudi, običaja, pridonosi i boravak djece u obiteljima, koje su ih kao i uvijek dočekale otvorena srca. Potvrdio nam je to i Tihomir Batalo, ravnatelj škole domaćina i nositelja projekta te naglasio kako će ovu uspješnu suradnju i nastaviti.

Petar Hacegan, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i predsjednik Demokratskoga saveza Hrvata u Rumunjskoj te voditelj projektnoga tima osnovne škole iz Lupca, u razgovoru nam je uz ostalo istaknuo kako je učenje po modelu najbolji način stjecanja znanja, a upravo je projekt "Naš zavičajni govor" najbolji primjer za to. Izrazio je zadovoljstvo uspješnom suradnjom i također najavio njezin nastavak.

Zadovoljstvo provedbom ovoga projekta, kao svojevrsnom nadgradnjom "Rešetaračkih susreta pjesnika", izrazila je u ime Hrvatske matice iseljenika tajnica Diana Mašala Perković te naglasila veliko značenje i vrijednost koju omogućuje, a to su mobilnost učenika i nastavnika, širenje suradnje sa školama u drugim zemljama s ciljem očuvanja hrvatskoga identiteta upravo njegovanjem materinskoga, hrvatskoga jezika koji je trajna poveznica domovine i hrvatske dijaspor.

Za goste i sudionike projekta "Naš zavičajni govor" prijem je upriličio načelnik Općine Zlatko Aga. Tom prilikom zahvalio je učiteljima, nastavnicima i svim djelatnicima škole na iznimnom trudu koji ulažu kako u obrazovanje, tako i u odgoj djece. Zahvalio je na provedbi ovoga vrijednog projekta i sudjelovanju već drugu godinu u prijateljima iz Rumunjske. Također je izrazio zadovoljstvo dolaskom Dušanke Krstevske, ravnateljice OŠ "Goce Delčev", nastavnica i učenika iz Općine Ilinden s kojom je Općina Rešetari također potpisala Povelju o prijateljstvu, kao i s rumunjskim gradom Lupcom. U ime Škole, ali i Općine, pozdravne riječi uputila je Dušanka Krstevska te najavila zajednički projekt spomenute škole s rešetaračkom pod nazivom "Most prijateljstva". (Ivanka Herceg)

gurno vrlo važan u očuvanju identiteta, kao što je važno i promicanje hrvatske kulture i baštine. Jako je dobro da se taj pjesnički duh prenio i na mlade jer svi smo mi u situaciji da pomalo odlazimo na bilo koji način, a vidimo da iza nas ostaje nešto, a to su naši mladi, pogotovo mladi koji dolaze izvan Hrvatske i koji pišu na hrvatskome jeziku. Zahvaljujem gospodinu Antunu Kikašu koji je svojom donacijom pokrenuo susret mladih jer svaki projekt, koliko god zvučao lijepo, uvijek zahtijeva sredstva - rekla

je Diana Mašala Perković, glavna tajnica Hrvatske matice iseljenika.

U nedjelju su pjesnici sudjelovali na svetoj misi u župnoj crkvi, nakon koje su čitali svoje pjesme, bili na zajedničkom ručku i napustili Rešetare do iduće godine, kada će Rešetarački susret pjesnika obilježiti 20. obljetnicu. ■

ENG The 19th Rešetari poetry event kicked off at the fireman's hall in this northeastern Croatian town with a promotion of the collection of works by young poets. The event gathers Croatians from around the world.

Ljudi koji su cijeli svoj život posvetili ručnome radu

Razvijajući ideju ove radionice prije 14 godina nismo mogli ni slutiti koliki će interes probuditi među polaznicima diljem svijeta te brojnost i kvalitetu sadržaja koje ćemo tijekom godina trajno uvrstiti u program

Bivši ministar kulture Božo Biškupić u obilasku napredne grupe

Vrijedne ruke Jasne Lukačević

Tekst: Srebrenka Šeravić Foto: Goran Stokić

U prostoru Klesarske škole u Pučišćima na otoku Braču održana je od 5. do 15. kolovoza ove godine 14. po redu Hrvatska etnoriznica, radionica izrade i rekonstrukcije hrvatskih narodnih nošnji i učenja tradicijskih vještina. Razvijajući ideju ove radionice prije četrnaest godina nismo mogli niti slutiti koliki će interes probuditi među polaznicima diljem svijeta te brojnost i kvalitetu sadržaja koje ćemo tijekom godina trajno uvrstiti u program.

POMOĆ FOLKLORNIM DRUŠTVIMA

Propitujući tada, prije gotovo desetljeća i pol, potrebe hrvatskog iseljništva te hrvatskih zajednica u susjednim zemljama, mi u Hrvatskoj matici iseljenika došli smo do zaključka da bi program koji bi pružao informacije o hrvatskim narodnim nošnjama pomogao mnogo-

brojnim našim folklornim društvima diljem svijeta u prezentaciji hrvatskoga folklor na sceni. U suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji iz Zagreba i njezinim ravnateljem prof. Josipom Forjanom osmišljen je temeljni program koji je tijekom godina nadopunjavan i obogaćen mnogobrojnim sadržajima i tehnikama pa se danas možemo pohvaliti činjenicom da naši polaznici o hrvatskim narodnim nošnjama i tekstilnom rukotvorstvu mogu naučiti jako puno: tehnike krojenja i šivanja pojedinih dijelova narodnih nošnji, tkanje na različitim tkalačkim stanovima, sve vrste vezova (*vezovi brojem i po pismu*), posebno je tu zastupljen čuveni *zlatovez*, zatim sve vrste aplikacija (apliciranje su-

kna, čohe, flitera, staklenih zrnaca, vunenene i zlatne niti i vrpce). Uči se i pletenje, kao i izrada tradicijskoga nakita.

Posebno se posvećuje pažnja i izradi čipke, a tu su obuhvaćene paška, le-poglavska, sunčana i čunčana čipka te necanje. Spomenimo još i teorijska predavanja o narodnim nošnjama, njihovu rekonstrukciju, čuvanju i odijevanju. Izbor sadržaja je uistinu velik i stoga ne čudi što se velik broj polaznika vraća ponovno iz godine u godinu u želji da naučenu tehniku svladaju do savršenstva ili da nauče još nešto novo.

VESELI ZANIMANJE MLADIH

Neki polaznici nisu propustili niti jednu Radionicu narodnih nošnji poput Vesne Proso iz Omiša, Ljubice Šušak iz Širokoga Brijega, Slavice Rajković iz Zagreba, Paule Matić iz Aalena..., a i mnogi drugi mogu se pohvaliti višegodišnjim dolascima poput Vinke Mareković iz Se-svetskoga Kraljevca, Mande Oršulić iz

Neki polaznici nisu propustili niti jednu Radionicu narodnih nošnji poput Vesne Proso iz Omiša, Ljubice Šušak iz Širokoga Brijega, Slavice Rajković iz Zagreba, Paule Matić iz Aalena...

Početnici rade zlatovez

Mirjana, Branko, Pavo i Ivka rješavaju problem tkanja na tkalačkom stanu

Duisburga, Kate Djaković iz Dortmunda, Mirjane Bošnjak iz Pečuha, Josefine Bučanac iz Eislingena. Posebno nas veseli zanimanje mladih koji dolaze na ovaj program jer su upravo oni jamstvo da će vještine tradicijskoga hrvatskog rukotvorstva opstati i u budućnosti.

Posebnu vrijednost ovome programu daju vrsni izvorni demonstratori, osobe iz raznih dijelova Hrvatske koje su cijeli svoj život posvetile ručnome radu i tradicijskim tehnikama svoga zavičaja, poput

vezilje Eve Kostolić i tkalca Pave Franjina, oboje iz Baranje. U međuvremenu su demonstratorima postale i vrijedne dugogodišnje polaznice poput Slavice Rajković, Vesne Proso i Vinke Mareković jer su poznavanje pojedinih tehnika usavršile do te mjere da svoje znanje mogu s lakoćom prenositi grupi početnika.

I ovogodišnja Hrvatska etnoriznica

završena je "Otvorenim danom", tradicionalnom izložbom radova polaznika i demonstratora u dvorani i na terasi Klesarske škole. Posjetili su je u velikom broju mještani Pučišća i mnogi turisti, koji su uz razgledavanje već gotovih radova mogli usporedno pratiti i tijek njihove izrade, što je davalo posebnu draž ovome događaju. ■

ENG The 14th annual Croatian Ethno Treasury traditional folk garb manufacture and traditional crafts workshop was staged at the Sculpting Academy at Pučišća on the island of Brač.

MANJINSKA VIJEST

GRADIŠČANSKOHRVATSKI 'DAN MLADINE' ODRŽAN U STINJAKIMA

AUSTRIJA - Glavni godišnji kulturno-zabavni skup gradišćansko-hrvatske mladeži *Dan mladine* održan je sredinom rujna 44. put. Čast da ugosti ovu popularnu godišnju manifestaciju imalo je južnogradišćansko selo Stinjaki (Stintz). Dan mladine zajednički su priredili Hrvatski akademski klub (HAK) i lokalna udruga KIS - Kulturna inicijativa Stinjaki. Trodnevna priredba imala je dječji, sportski, politički, folklorni i zabavni dio. Tema su bili i migranti, koji već desetljeće ovdje pronalaze utočište, a imali su i vlastiti štand.

Predsjednik HAK-a Davor Frkat osvrnuo se na povijest održavanja Dana mladine. Rekao je kako je zadovoljan postignutim, a priređeno je i otvaranje u lijepom ambijentu stinjačkoga seoskog muzeja, prepunom publike. Sljedeće godine priredit će se 45. dan mladine, opet u srednjem Gradišću. Posljednji dan priredbe ponudio je gostima šaroliki program. Nastupila je limena glazba i folklorno društvo Stinjačko kolo. Najveće zanimanje pobudili su koncerti hrvatskih pjevača Dražena Zečića i Zlatana Stipišića-Gibonija, koji su oduševili mnogobrojnu publiku iz Austrije i susjednih zemalja.

Odjeci egzilantske lirike Malkice Dugeč

O novoj knjizi naše istaknute poetese iz dijaspore uz autoricu su govorile književna kritičarka Darija Žilić, književnica Lada Žigo te u ime nakladnika - Društva hrvatskih književnika - urednik knjige dr. sc. Antun Pavešković

Pjesnikinja Malkica Dugeč

gusta Šenoe s profesoricom hrvatskoga jezika Ivkom Bašić, koji su odlično recitirali stihove ove naše istaknute poetese iz dijaspore.

SKLADNO LIRSKO DJELO

Ocjenjujući knjigu skladnim lirskim djelom, kritičarka Žilić istaknula je da je zbirka sastavljena od šezdesetak pjesama, i to od četrdeset i tri soneta i četrnaest pjesama u prozi, koje su prije pjesme slobodnoga stiha. Pjesništvo Malkice Dugeč isključivo je intimističkoga ugođaja s odjecima postegzilantskog iskustva, što ga oslobađa anakronosti i upisuje

ga u trusni univerzalni migrantski krajo-lik današnjice. Prema riječima urednika Paveškovića knjiga je sastavljena od četiri razdvojena ciklusa koja su znakovito naslovljena: *Soneti u rancu nada*, *Soneti za domovinu i prijatelje*, *Sonetna pisma* i *Poticaj buđenju*. No, ti su lirski odvojci međusobno uvezani u dosljedni i čvrsti troplet - s podjednakom mjerom isprepletan od svakidašnjih vanjskih slika i ugođaja, unutarnjih duhovnih ushita, čežnji, nadanja i sagorijevanja, kao jasnih refleksija na daleku prošlost i neizvjesnu budućnost. U takvome kolopletu sadašnjost je tek čekanje svjetla, buđenja i

Promotori Darija Žilić, autorica Malkica Dugeč, urednik knjige dr. sc. Antun Pavešković i Lada Žigo

Tekst: Vesna Kukavica

U Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu 20. rujna održana je promocija knjige "Poticaj buđenju" pjesnikinje s višedesetljetnom njemačkom adresom Malkice Dugeč. O knjizi su govorili, uz autoricu, književna kritičarka Darija Žilić, književnica Lada Žigo te u ime nakladnika - Društva hrvatskih književnika - urednik knjige dr. sc. Antun Pavešković. Stihove je nadahnuo interpretirao dramski umjetnik Joško Ševo. Uz mnogobrojnu publiku i poštovatelje pjesničkog opusa Malkice Dugeč, posebni gosti promocije bili su učenici zagrebačke Osnovne škole Au-

Egzilantski poticaji

Zahvalivši promotorima, nakladniku, poštovateljima i učenicima Malkica Dugeč podsjetila je nazočne na okolnosti nastanka hrvatske književnosti u egzilu sedamdesetih ovim riječima: "Premda mi je još prije prisilnog bijega u tuđinu, u Požegi 1960. godine bio objavljen pjesnički prvijenac 'Crveni biseri', tek 1984. u Münchenu izlazi moja druga knjiga 'Zemlja moja - nebo moje' (izdanje Knjižnice Hrvatske revije Vinka Nikolića), a koja je i jedina moja knjiga objavljena u tuđini. Treća moja knjiga, koju su slijedile mnogobrojne zbirke, imala je sreću biti tiskana u slobodnoj državi RH u Zagrebu 1994. godine. Bila je to 'Kriška dobrote' za koju je pogovor napisao Dubravko Horvatić. Tuđina je, nedvojbeno, obilježila ne samo moj život hrvatskoga političkog emigranta u Njemačkoj, već i sve moje pjesničke i prozne radove objavljivane kako u razdoblju od 1972. do 1991., razasute po svim hrvatskim emigrantskim glasilima Europe i prekomorskih država; tako isto i moje knjige, tiskane u Hrvatskoj u razdoblju od 1994. do 2016. Onaj tko nije i sam oćutio egzil i gorčinu kruha u tuđini ili bio suputnikom gostujućih radnika (*Ausländer*) ili pak hrvatskih disidenata - teško će moći razumjeti pjesnike poput mene koji su, unatoč svemu, ustrajavali u svojoj ljubavi prema 'izgubljenoj Itaki' - Hrvatskoj i to riječju hrvatskom, onodobno obilježenom progonom i robijanjem Deklaracionista. Slikovito i pojednostavljeno, ono što je danas cvrkut na Twitteru - u predinternetsko doba bio je naš stih, umjetnička poruka, iseljenički tisak. Nakon sloma hrvatskog proljeća u domovini mi pisci u egzilu upozoravali smo svjetsku javnost na kršenja ljudskih prava u zločinačkoj SFRJ, upozoravajući ih na samosvojnu hrvatsku kulturu, baštinu i jezik, prirodne ljepote i umjetničke prinose hrvatskih ljudi europskoj civilizaciji - dok je Hrvatska na žalost bila okovana u krletci bezumlja onodobnih komunističkih silnika - čvrsto vjerujući u njezinu slobodu i neovisnost, koju smo evo s ponosom doživjeli."

nadanja, transcendentalni uzleti u nebesko plavetnilo kao jedinu izvornu mogućnost.

Malkica Dugeč (r. 1936.) najplodnija je suvremena hrvatska pjesnikinja u iseljeništvu. Rođena je u Zavidovićima (BiH), a u Hrvatsku se doseljava s obitelji još u gimnazijskim danima. Diplomirala je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Radila je kao profesorica hrvatskoga jezika diljem Hrvatske. Morala je emigrirati 1972. za svojim mužem Božom Dugečem zbog političkih razloga, nakon sloma hrvatskog proljeća kada su se supružnici zamjerali vlastima osnivajući ogranke Matice hrvatske diljem Slavonije. Nakon izbjegličkih lutanja naseljava se trajno u Stuttgartu, gdje je tek 1975. dobila azil.

'NISMO SPREMNI ROBOVATI'

Objavila je tridesetak knjiga pjesama i jednu knjigu proze. Zajedno s prof. Kazimirom Katalinićem priredila je i u izdanju Hrvatske republikanske zajednice objavila knjigu govora i eseja svoga pok. supruga Bože Dugeča pod naslovom "Nismo spremni robovati". Prevođena je na strane jezike. Nagrađena je Nagradom "Dubravko Horvatić" za ciklus pjesama "Sebe ne vidiš nikada" i književnom nagradom Društva hrvatskih književnika "Antun Branko Šimić" za zbirku "U riječ unjedrena". Za zbirku pjesama "Žigice vjere" osvojila je 2014. književnu nagradu koja nosi ime klasika

hrvatske moderne lirike fra Lucijana Kordića, a koju dodjeljuje Društvo hrvatskih književnika.

Mnogobrojne pjesničke zbirke Malkice Dugeč nastale u proteklih dvadeset pet godina nisu plod zakašnjela pjeva, već rezultat prešućivanja i pro-

Dramski umjetnik Joško Ševo

gona naraštaja hrvatskih intelektualaca tijekom hrvatskog proljeća sedamdesetih. Piše i na njemačkome jeziku. Lirika joj je zastupljena u više antologija, enciklopedija i leksikona poput antologijskoga izbora Šimuna Šite Čorića "45 hrvatskih emigrantskih pisaca"; u antologiji hrvatskoga domoljubnog pjesništva "Mila si nam ti jedina"; u antologiji hrvatskog pjesništva od srednjovjekovlja do danas "Dunav" urednika Dubravka Horvatića; u antologiji pisane riječi hrvatskih književnika Bosne i Hercegovine "Jezik i hrid", kao i u njemačko-

Pjesništvo Malkice Dugeč isključivo je intimističkoga ugođaja s odjecima postegzilantskog iskustva, što ga oslobađa anakronosti i upisuje ga u trusni univerzalni migrantski krajolik današnjice.

me priručniku "Interkulturelle Literatur in Deutschland" (Međukulturalna književnost u Njemačkoj), istaknula je književnica Lada Žigo. No, generacijski je Malkica najponosnija na uvrštenje u antologiju poezije i proze Hrvatske revije "Cvrčak u boriku" (1996.). Uvrštena je u Hrvatsku enciklopediju, Hrvatski biografski leksikon, kao i Leksikon hrvatskog iseljenništva i manjina.

HRABRI PROGNA NI INTELKTUALCI

Od 1978., sa svojim suprugom, publicistom Božom (danas pokojnim), predstavlja kulturni časopis "Republika Hrvatska" na Međunarodnome sajmu knjiga u Frankfurtu. Taj europski ugledni sajam knjiga davao je našim hrabrim prognanim intelektualcima - izloženim pogibelji Udbinih agenata, na čijem je popisu bio prof. Božo Dugeč, štand gdje su supružnici Dugeč organizirali nastupe hrvatskih emigrantskih pisaca sa svih kontinenata pod nazivom "Riječ iseljene Hrvatske". Stoga je obitelj Dugeč iznimno zasluž-

Mnogobrojne pjesničke zbirke Malkice Dugeč nastale u proteklih 25 godina nisu plod zakašnjela pjeva, već rezultat prešućivanja i progona naraštaja hrvatskih intelektualaca tijekom hrvatskog proljeća.

Prof. I. Bašić i učenici OŠ Augusta Šenoe s omiljenom pjesnikinjom Malkicom Dugeč

na za hrvatsku književnu prisutnost na europskoj književnoj sceni sedamdesetih i osamdesetih 20. stoljeća.

Dugeč je članica Društva hrvatskih

književnika u Zagrebu i Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne u Mostaru te njemačkog Društva za kroatistiku. Stalno živi i djeluje u Stuttgartu. ■

ENG Croatian native and long-time German resident Malkica Dugeč staged the promotion of her book *Poticaj buđenju* (*An Encouragement to Awaken*) at the Croatian Writers' Society headquarters in Zagreb on the 20th of September.

ISELJENIČKE VIJESTI

POSavska VEČER U STUTTGARTU OKUPILA 700 GOSTIJU

NJEMAČKA - Treća "Posavska večer" koja se održala u Stuttgartu okupila je oko 700 Posavaca i njihovih prijatelja iz svih krajeva. Razigrani uzvanici uživali su u pjesmama Marka Križića, Dražena Čorluke, a kao gosti nastupila je i grupa "Planet Bend" iz Čapljine. Pokrovitelj ovog događaja je Hrvatska kulturna zajednica Stuttgart.

"Posavsku večer organiziramo s namjerom da okupimo Hrvate iz svih posavskih općina na humanitarnome koncertu sa željom da njegujemo svoju kulturu i običaje i da se družimo", istaknuli su iz organizacijskog odbora.

Inače, prihod se uvijek šalje u neku posavsku općinu kako bi se pomoglo započetome projektu, a ove godine pomoć ide za općinu Bosanski Brod, odnosno u župu Koraće. "Želimo dati svoj doprinos za uređenje groblja, zapravo rušenje velikih stabala čije grane često padaju na spomenike i oštećuju ih. Taj posao moraju obaviti stručni ljudi s posebnim strojevima za to", kažu Posavci.

Gost večeri bio je i generalni konzul Republike Bosne i Hercegovine u Stuttgartu Zvonko Mišković koji je svima poželio da nikada ne zaborave svoje korijene. (*Fenix magazin*)

Kako riješiti iseljeničko-povratničke probleme?

Mnogobrojni pozivi zabrinutih sunarodnjaka skrenuli su pažnju na to da je potrebno sazvati skup koji bi se održao u prostorijama HMI-ja i koji bi rezultirao prijedlogom da se žurno dostavi dopis i zatraže sastanci s nadležnima

Zlatko Jambrešić i Ruža Studer s predstojnikom Zvonkom Milasom

Tekst: Ruža Studer

Razni problemi koji muče iseljenike i povratnike, ponajviše trenutno oporezivanje inozemnih mirovina, ponukalo je istomišljenike koje muče takvi problemi da se okupe, o njima međusobno diskutiraju te pokušaju pronaći rješenje. Inicijator okupljanja Zlatko Jambrešić, povratnik iz Švicarske, otvara najprije u prosincu 2015. godine na Facebooku grupu gdje se javlja veliki broj ljudi s tim problemom. Povratnici-umirovljenici primaju potražnju retroaktivne naplate poreza i zbog velikih iznosa neki od njih imaju velikih financijskih problema. Mnogobrojna javljanja i zabrinuti pozivi sunarodnjaka skrenuli su pažnju na to da je potrebno sazvati skup koji bi se održao u Zagrebu, 26. ožujka 2016., u prostorijama Hrvatske matice iseljenika.

Skupu su uz istomišljenike nazočili članovi udruge *Hortus Helvetia* i *Kluba Švicaraca* te članovi udruge DiZ (Domovinska i iseljenička zajednica). Skup je rezultirao prijedlogom da se žurno dostavi dopis i zatraže sastanci s Odbo-

rom za Hrvate izvan RH i predstojnikom Državnoga ureda te da im predstavnici udruge u osnivanju predlože nastale probleme umirovljenika-povratnika. Uz to, nazočni su se složili s prijedlogom da se osnuje udruga jer bi se tada učinkovitiije moglo djelovati. Učinjeno je sve što je bilo potrebno te je predan zahtjev za registraciju udruge.

U kolovozu je stiglo rješenje i potvrda da je udruga "Iseljenici, povratnici i useljenici" registrirana. Sjedište udruge je u Jastrebarskom, predsjednik je Zlatko Jambrešić, dopredsjednik Mihael Vidaković, tajnica Ruža Studer.

Javljanja zabrinutih sunarodnjaka sa svih strana svijeta govore da problem o oporezivanju obuhvaća na razne načine iseljenike iz cijeloga svijeta, no isto tako da to nije jedini problem koji izvandomovinski Hrvati imaju. Iseljenici, povratnici i useljenici suočeni su i s drugim problemima. Mnogi iseljenici imaju još uvijek pitanja vezana uz prebivalište, glasovanje, priznavanje diploma itd., povratnici su često suočeni s papirologijom s kojom se nakon više desetljeća življenja u inozemstvu teško snalaze. S druge strane, u međuvremenu se u udrugu javljaju i mladi sunarodnjaci koji su napustili domovinu ili je namjeravaju napustiti pa imaju pitanja vezana uz bora-

Informacije sa svih strana svijeta govore da problem o oporezivanju obuhvaća na razne načine iseljenike iz cijeloga svijeta, no isto tako da to nije jedini problem koji izvandomovinski Hrvati imaju.

Skup u prostorijama HMI-a

više i radne dozvole, osiguranja ili traže u državama u koje su se doselili kontakt sa sunarodnjacima.

U udruzi će svatko od njih pronaći ljude koji će ih saslušati, podijeliti savjet i uputiti ih na pravu adresu. Cilj udruge je biti nit između iseljenika, povratnika i useljenika i svih onih državnih tijela koja se skrbe za ove tri skupine. Osnivanjem udruge započinje globalno ujedinjavanje izvandomovinskih, svijetom raseljenih Hrvata te povratnika i useljenika u domovinu.

Svi koji žele o udruzi više saznati, mogu to učiniti ako imaju profil na Facebooku i učlaniti se u grupu "Iseljenici i povratnici". Oni koji žele pristupiti, postati član udruge ili imaju pitanja, mogu se javiti na e-mail: iseljeniciipovratnici@gmail.com ■

ENG Numerous problems facing Croatian emigrants and returnees alike – especially the current taxation of foreign pensions – has encouraged like-minded people to found the Emigrants, Returnees and Immigrants' Association.

Afirmacija hrvatskoga identiteta u Švicarskoj

"Uvijek sam nastojao objavljivati pozitivne priloge koji će čitateljima podići raspoloženje i prirediti im veselje, izbjegavajući striktno politiku i razna politička i druga razilaženja u Hrvatskoj i u hrvatskom izvandomovinstvu"

Istaknuti švicarski Hrvat Zvonimir Mitar

Kako je zapravo sve počelo? Otkud ideja za pokretanjem takvoga velikog portala?

- Ideja za pokretanje portala bila je prisutna još od 1996. godine, a nakon što je 28. travnja 2000. u Badenu formirana Radna skupina Hrvata/ica Švicarske za kreiranje svehrvatskog portala Švicarske, na Osnivačkoj skupštini 11. lipnja 2001. u Badenu utemeljen je Hrvatski internet portal u Švicarskoj www.croatia.ch kao udruga u smislu švicarskoga građanskog zakonika. U radnu skupinu izabrano je 13 članova na čelu sa Zvonkom Ljutićem, pokretačem i koordinatorom portala, odgovornim za izvedbu platforme, koja je i ostvarena na serveru njegove tvrtke NTH Group, a godinu dana kasnije na Osnivačkoj skupštini izabran je Upravni odbor od pet članova;

predsjednik Zvonko Ljutić, dopredsjednica Dragica Rajčić, tajnik Tihomir Nuić, blagajnik Radovan Smokvina i članica Blagica Alilović, a kad se Blagica Alilović zbog prezauzetosti zahvalila na dužnosti, novi člano UO postao je Miro Grabovac. Kasnije je za blagajnika izabran Željko Tutić. Dogovoreno je 16 tema/rubrika koje će portal obuhvaćati i izabrani odgovorni urednici za svaku od tih 16 rubrika. Na portalu sam počeo raditi kao urednik humanitarne stranice, a s vremenom sam počeo koordinirati i kreirati priloge drugih rubrika, da bih nakon određenog vremena ostao kao jedini urednik portala, ali s puno suradnika i dopisnika koji su mi slali ili gotove priloge ili posebno tekst, posebno fotografije, od čega sam sastavljao zanimljive priloge.

Razgovarala: **Naida Šehović**

Foto: **Privatni album Z. Mitar**

Zvonimir Mitar je kao dugogodišnji i jedini glavni urednik hrvatskoga portala u Švicarskoj "croatia.ch" vjerno pratio aktivnosti i događaje vezane uz Hrvate u Švicarskoj. Rođen je 1941. godine u Osijeku, gdje je završio Tehničku školu. Poslije mature, iz Osijeka odlazi na studij elektrotehnike u Zagreb. Radio je u Institutu "Ruđer Bošković" i u "Končaru", a usput i povremeno piše humoristične priloge za *Studentski list*, *Radio Zagreb* i *Končarevac*. Godine 2001. osnovan je hrvatski portal "croatia.ch", a ubrzo je Mitar postao glavni urednik te obavlja tu funkciju do travnja 2016. godine. Za djelovanje u Hrvatskome humanitarnom forumu Švicarske primio je mnogobrojne nagrade.

"Portal je proglašen najpopularnijim hrvatskim portalom izvan Hrvatske. Najviše pohvala počeo sam dobivati upravo kada sam najavio da se kao dugogodišnji urednik povlačim u, nadam se, zasluženu mirovinu."

S bivšim predsjednikom Josipovićem na izložbi

Mitar sa suprugom

Portal je proglašen najpopularnijim hrvatskim portalom izvan Hrvatske, je li bilo još priznanja i kako na to gledate?

- Portal je glasovima čitatelja inozemnog izdanja Slobodne Dalmacije proglašen najpopularnijim hrvatskim portalom izvan Hrvatske i portalom godine 2010., a godinama su stizale pohvale s raznih strana te najviše pohvala upravo kada sam najavio da se kao dugogodišnji urednik 30. travnja 2016. povlačim s portala u, nadam se, zasluženu 'mirovinu'. Naravno da na sve pohvale gledam sa simpatijama, što je očito prirodno svakoj osobi, tu nisam iznimka.

Koji je recept Vašega tako uspješnog vođenja portala?

- Uvijek sam nastojao objavljivati pozitivne priloge koji će čitateljima podići raspoloženje i prirediti im veselje, izbjegavajući striktno politiku i razna politička i druga razilaženja u Hrvatskoj i u hrvatskom izvandomovinstvu.

Nakon što ste se odlučili povući s mjesta glavnoga urednika, možete li reći što će Vam najviše nedostajati?

- A znate što ovisnicima o nekoj drogi najviše nedostaje; ono čega su se zbog određenih razloga morali odreći, a ja sam

očito bio 'ovisnik' o drogi zvanom portal, a morao sam se odreći daljnjeg vođenja portala zbog obiteljskih razloga.

Predsjednik ste Hrvatskoga humanitarnog foruma Švicarske koji je osnovan prije 25 godina. Kako Forum djeluje i koje su njegove značajke?

- Nakon što sam u ime Hrvatskoga humanitarnog foruma Švicarske u Hrvatsku i manjim dijelom u BiH do 2002. godine otpremio 333 transporta, najviše golemih šlepera s humanitarnom pomoći, na zamolbu iz Hercegovine otpremio sam 2006. godine još dva transporta s više od 60 kompletno opremljenih električnih bolničkih kreveta za bolnicu u Mostaru i na kraju, 2008. godine, zadnji 336. transport HHF-a. Jedan od daljnjih važnih projekata su HHF-kumstva djeci i obiteljima osiromašenim ratom i posljedicama rata, kojih je u početku bilo više od 100, a tijekom godina neka su prestajala, da bi ih do danas ostalo oko 40.

Otpremili ste i radnu sobu hrvatsko-švicarskoga nobelovca prof. Vladimira Preloga u Zagreb Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Kako je do toga došlo?

- Nakon smrti prof. Preloga njegova supruga Kamila Prelog, s kojom je prof. dr. Nikola Ivan Jović održavao stalni kontakt, obećala je radnu sobu darovati Hrvatskoj pa mi je nakon smrti gospođe Prelog, uz nazočnost Prelogova sina dr. Jana Preloga i dr. Jovića, pokazano

što u njihovu stanu pripada profesorovoj radnoj sobi, a to sam dan kasnije otpremio u Zagreb.

Donedavno ste bili aktivni u Hrvatskome kulturnom klubu Švicarske (HKK), koja je bila Vaša uloga?

- Organizirao sam koncerte klasične glazbe hrvatskih glazbenih umjetnika, kazališne predstave hrvatskih amaterskih kazališta, adventske večeri, suorganizirao komemoracije preminulim značajnim Hrvatima, predavanja i izlete te člancima i fotografijama surađivao u časopisu Hrvatskoga kulturnog kluba Švicarske *Libra*.

Kakav je danas status Hrvata u Švicarskoj?

- Mislim da je u odnosu na mnoge u Švicarsku doseljene narodne grupe, posebno one iz južne i jugoistočne Europe, status Hrvata u Švicarskoj na vrlo visokoj razini jer riječ je uglavnom o dobro obrazovanim, pa i visoko obrazovanim, cijenjenim stručnjacima na mnogim područjima.

Što trenutno radite?

- Trenutno, zapravo već mjesecima, sređujem arhiv Hrvatskoga humanitarnog foruma Švicarske koji ću otpremiti u Hrvatsku, u Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata, a privatno mi veliko zadovoljstvo i sreću čini povremeno čuvanje jednogodišnjega unučića. ■

Zvonimir Mitar intervjuira glazbenicu Bernardu Brunović

ENG The Croatian Democratic Union (HDZ) party won a relative majority of 61 of 151 seats in the September 11th elections for Parliament, running in coalitions in some electoral districts. The SDP-led People's Coalition took 54 seats, the Most party 13 and the Living Wall party took eight seats.

Nove ideje za nastavu hrvatskoga kao inoga jezika

Cilj projekta bio je potaknuti učitelje i nastavnike jezika da primjenom formalnih metoda i pristupa kreativnog mišljenja u području razvoja pismenosti i učenja stranih jezika obogate svoju nastavu

Sudionici projekta na završnome sastanku

Tekst: Lada Kanajet Šimić

Tražite li nove ideje za nastavu jezika, pa tako i nastavu hrvatskoga kao inoga (drugog, stranog, nasljednog) jezika, potražite bazu aktivnosti koje potiču kreativno mišljenje nastalu kao rezultat programa Erasmus+ *Kreativno mišljenje u pismenosti i jezičnim djelatnostima* (Creative Thinking in Literacy and Language Skills). Projekt je proveo Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu s partnerskim ustanovama iz Ujedinjenoga Kraljevstva, Italije i Njemačke, ujediniivši na taj način stručnost četiriju europskih ustanova. Trajao je od studenoga 2014. do kraja kolovoza 2016., a hr-

vatsku projektnu skupinu činile su prof. dr. sc. Dunja Pavličević-Franić, doc. dr. sc. Lidija Cvikić i dr. sc. Katarina Aladrović Slovaček.

Cilj projekta bio je potaknuti učitelje i nastavnike jezika da primjenom formalnih metoda i pristupa kreativnog mišljenja u području razvoja pismenosti i učenja stranih jezika obogate svoju nastavu. Prikupljanje primjera dobre prakse kreativne nastave jezika provodilo se *online* upitnikom, a kao trajan rezultat projekta ostali su besplatni materijali nastali u sklopu projekta. Iako su materijali nastali ponajprije radi uporabe metoda kreativnog mišljenja u nastavi jezika i razvoju pismenosti, povratne informacije korisnika pokazale su da ih je moguće upotrijebiti i u nastavi ostalih predmeta. Riječ je o projektom DVD-u s kratkom priповijesti o kreativnosti i uputama kako se služiti dostupnim materijalima te tri ma besplatnim priručnicima.

Smjernice za poučavanje kreativnog mišljenja iscrpan je priručnik za ovladavanje temeljnim principima kreativnog mišljenja koji su detaljno opisani i objašnjeni na temelju niza nastavnih aktivnosti. Priručnik *Materijali za poučavanje* zbirka je aktivnosti spremih za uporabu u nastavnome procesu, podijeljene u četiri tematska područja: umjetnost i dizajn, mediji, pripovijedanje i uzvratno učenje, dok priručnik *Primjeri dobre prakse* donose 120 ideja za aktivnosti koje su ustupili kreativni učitelji iz cijele Europe. Svi materijali mogu se preuzeti s mrežne stranice projekta [\[vethinkingproject.eu\]\(http://vethinkingproject.eu\), a budući da su četverojezični bit će dostupni velikoj međunarodnoj skupini nastavnika.](http://www.creati-</p></div><div data-bbox=)

Tijekom projekta partnerske ustanove održale su jednodnevne ili višednevne radionice. Povratne informacije sudionika radionica bile su iznimno pozitivne u sve četiri države, a članovi projektne tima svjedočili su visokome stupnju entuzijazma svih sudionika radionica. O uspjehu radionica govori i činjenica da je u evaluacijskome listiću prosječna ocjena zadovoljstva koju su većini radionica dali sudionici – izvrstan.

Korist od projekta *Kreativno mišljenje u pismenosti i jezičnim djelatnostima* zasigurno će imati i učitelji hrvatskoga izvan domovine jer se mnogobrojni primjeri kreativnoga pristupa nastavi jezika mogu primijeniti i u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika. Stoga zavirite u digitalni repozitorij <http://creativethinking.ufzg.hr/pretraživanje> ■

Radionica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

Korist od projekta zasigurno će imati i učitelji hrvatskoga izvan domovine jer se mnogobrojni primjeri kreativnoga pristupa nastavi jezika mogu primijeniti i u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika.

ENG Seeking new ideas for teaching Croatian as a non-native (second, foreign, inherited) language? There is a database of activities that encourage creative through that has come out of the Erasmus+ Creative Thinking in Literacy and Language Skills programme.

Nastava koja zahtijeva veliku profesionalnost i fleksibilnost

Ovaj ciklus upisalo je 11 polaznika iz sedam zemalja (Argentina, Čile, Hong Kong, Kanada, Kolumbija, SAD, Švedska), a Državni ured za Hrvate izvan RH odobrio je pet stipendija za ovaj semestar

Tekst: Lada Kanajet Šimić

Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska matica iseljenika i Sveučilišni računski centar Srce započeli su 12. rujna 2016. novi ciklus Hrvatskoga internetskog tečaja HiT-1, trinaesti po redu. Riječ je o e-tečaju hrvatskoga jezika kao inoga koji je nastao u suradnji ovih triju institucija, a uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH. Ovaj trinaesti ciklus po redu upisalo je 11 polaznika iz sedam zemalja (Argentina, Čile, Hong Kong, Kanada, Kolumbija, SAD, Švedska), a Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske nakon provedenoga natječaja odobrio je pet stipendija i za ovaj semestar.

Kako je riječ o zemljama gotovo svih vremenskih zona u odnosu na hrvatsko vrijeme, nastava će se održavati od 7.00 ujutro do 23.00 na večer. "Budući da polaznici dolaze iz različitih zemalja svijeta, organizacija i provođenje nastave uživo zahtijeva veliku profesionalnost i fleksibilnost, ne samo nastavnika, nego i polaznika. No, upravo je nastava uživo preko Skypea i Webinaru ono po čemu je ovaj tečaj jedinstven i prepoznatljiv jer omogućava individualizirani pristup polaznicima te sadržaj prilagođen potrebama i mogućnostima svakoga pojedinca", ističe Marija Bošnjak, jedna od autorica i glavna e-lektorica tečaja. Od ožujka 2011. do lipnja 2016. godine održano je 12 semestara, a nastavu je pohađalo 106 polaznika iz 34 zemlje. S obzirom na dosadašnju uspješnost tečaja i zadovoljstvo polaznika, svakako bi u bliskoj budućnosti trebalo izraditi i e-tečajeve za više razine znanja hrvatskoga od početničke. "Osim naših polaznika koji su završili HiT-1, svakog dana dobivamo upite mnogobrojnih zainteresiranih kandidata, čija je razina znanja viša od početničke", dodaje Bošnjak.

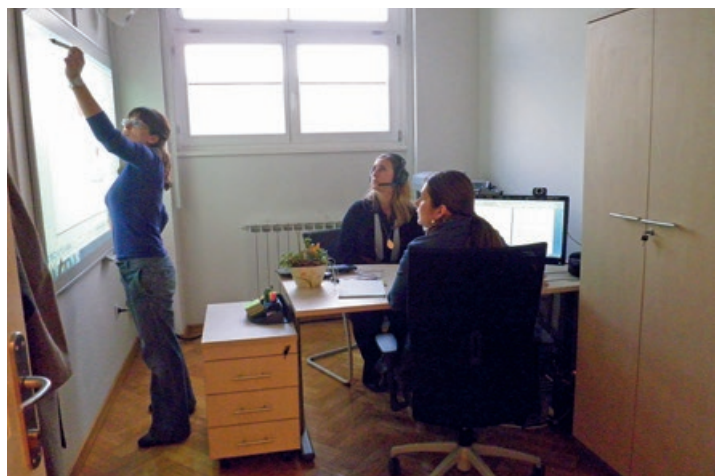
Osim što ovaj tečaj pruža mogućnost učenja hrvatskoga

jezika svima onima koji to žele, a nisu u mogućnosti pohađati neki od tečajeva u Hrvatskoj ili u svojim zemljama nemaju organizirane tečajeve, danas učenje jezika hrvatskim iseljenicima na neki način postaje i uvjetovano. Naime, za dobivanje hrvatskog državljanstva posljednjih nekoliko godina nije dovoljno samo imati potvrdu o hrvatskome podrijetlu, nego je nužno znati i osnove jezika u govoru i pismu, a to im upravo ovaj tečaj omogućuje.

Hrvatski internetski tečaj – HiT-1 prvi je sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika u Republici Hrvatskoj, pokrenut inicijativom Hrvatske matice iseljenika. Izrada tečaja trajala je tijekom 2009. i 2010., a započeo je s probnim radom u ožujku 2011. Sastoji se od sedam nastavnih cjelina za čije ovladavanje polaznici imaju na raspolaganju ukupno 12 tjedana u čemu im, osim Marije Bošnjak, pomažu iskusni lektori te stručnjaci za hrvatski kao ini jezik Maša Musulin, Zrinka Kolaković i Lidija Cvikić, ujedno i autorice tečaja.

Upravo započeti ciklus trajat će do 4. prosinca 2016. kada će svi koji polože završni ispit dobiti Potvrđnicu o sudjelovanju i Prijepis ocjena Sveučilišta u Zagrebu.

Organizatori najavljuju sljedeći termin održavanja tečaja 6. ožujka – 28. svibnja 2017., a iscrpnije informacije mogu se pronaći na adresi: www.matis.hr

ENG The University of Zagreb, the Croatian Heritage Foundation and the University of Zagreb's SRCE Computing Centre kicked off the thirteenth round of the HiT-1 Croatian language internet course on the 12th of September 2016.

Simbol zajedničkoga povijesnoga usuda

Obljetničkim prisjećanjem na slojevite veze Hrvatske i Mađarske s *brendom* Zrinski nedvojbeno se podiže svijest o Zrinskima kao trajnom nadahnuću europske znanosti, kulture i umjetnosti

Prizor iz opere *Nikola Šubić Zrinski* Ivana pl. Zajca, HNK Osijek, Budimpešta 18. 9. 2016.

Tekst: Vesna Kukavica Foto: Hina; HNK Osijek

Središnji kulturni događaj u Budimpešti i vrhunac svečanog obilježavanja 450. godišnjice Bitke kod Sigeta izvedba je opere *Nikola Šubić Zrinski* Ivana pl. Zajca u izvođenju sjajnog ansambla Hrvatskoga narodnog kazališta iz Osijeka, u režiji Nine Kleflin, u Mađarskoj državnoj operi 18. rujna 2016. Izvedbom osječkoga opernog ansambla ravnao je maestro Mladen Tutavac, a u glavnim ulogama nastupili su Dalibor Hanzalek, Tamara Franetović, Valentina Fijačko, Filip Sever, Domagoj Dorotić, Berislav Puškarić i drugi.

Libreto opere *Nikola Šubić Zrinski* Ivana pl. Zajca

USPJEH NIJE IZOSTAO

Inventivna režija pretvorila je ovu povijesnu glazbenu tragediju u suvremeno uprizorenu modernu priču. Fantastični solisti te sretan spoj dirigentske i režijske intervencije u strukturu opere koja tematizira posljednje sigetske dane hrvatskoga junaka Nikole Šubića Zrinskoga i njegovu junačku pogibiju dovela je do začudnoga efekta, zahvaljujući kojem publika s lakoćom prati uzbuđljivu priču

"Vrlo sam emotivno doživio ovo gostovanje u Mađarskoj državnoj operi. Kada sam čuo buran pljesak i oduševljenje publike i dok su mi čestitke stizale sa svih strana, mislio sam da sanjam."

Državnici na svečanosti u Sigetu: predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović, predsjednik RM János Áder i zamjenik predsjednika turske vlade Veysi Kaynak sa suradnicima, 7. 9. 2016.

Svečanost u spomen na Sigetski boj 7. rujna 1566.

Jubilej Sigetske bitke i junaštva Nikole Šubića Zrinskoga potaknuo je stotinjak priredbi u Hrvatskoj i Mađarskoj, koje će se održavati do studenoga, počevši od 7. rujna u Sigetu kada je ondje održana inicijalna svečanost u nazočnosti visokih pokrovitelja - hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović, mađarskoga predsjednika Jánoša Ádera i zamjenika predsjednika turske Vlade Veysija Kaynaka.

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, mađarski predsjednik János Áder i zamjenik predsjednika Vlade Republike Turske Veysi Kaynak u mađarskome Sigetu sudjelovali su 7. rujna 2016. na obilježavanju 450. godišnjice Sigetske bitke i otkrivanju spomenika Nikoli Šubiću Zrinskom. Siget/Szigetvár, grad u jugozapadnome dijelu Mađarske, u blizini hrvatske granice, poznat je kao mjesto Sigetskoga boja, kao i mjesto junačke pogibije Nikole Šubića Zrinskoga te smrti znamenitoga turskog sultana Sulejmana Veličanstvenoga. U svome obraćanju predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović rekla je kako hrvatski, mađarski i turski narod te drugi narodi koji su u to vrijeme bili dijelom sukobljenih carstava, imaju osobito važnu zadaću u oblikovanju budućih međusobnih i unutारेuropskih političkih, sigurnosnih, kulturnih i gospodarskih odnosa. "Na nju nas na simboličan način podsjeća i ovdašnji Park mađarsko-turskog prijateljstva, u kojemu spomenici dvojice velikana, kneza Nikole i sultana Sulejmana, stoje jedan pored drugoga kao simboli prevladavanja povijesnih antagonizama, u ime budućе, potpunije sinteze Europe i svijeta, i s mišlju na Boga kao pravednog suca i izmiritelja ljudi", navela je hrvatska predsjednica. Na kraju obraćanja predsjednica Grabar Kitarović istaknula je kako svakom narodu ostaje zadaća braniti, čuvati i promicati svoj identitet te kako su u identitet hrvatskoga naroda trajno i čvrsto ugrađene i vrijednosti koje je ne samo deklarirao, nego i životom posvjedočio Nikola Šubić Zrinski u obrani slobode i časti svoje domovine i države te isto tako europske duhovne baštine i integriteta, zaključila je predsjednica RH.

iz nacionalne prošlosti, protkanu osobnim sudbinama glavnih likova. Raskošni izvedbe pridonijeli su uvijekbani zboristi i plesači, ali i šarmantni epizodisti. Prepuno gledalište i velebna scena ponijeli su zbor i orkestar, što je posebno inspiriralo soliste. Dalibor Hanzalek (Nikola Šubić Zrinjski) kaže da se u Mađarskoj nacionalnoj operi osjećala posebna sinergija, usklađenost orkestra, pa uspjeh nije izostao. Valentina Fijačko (Jelena Zrinjski) ističe veličanstvenost izvedbe te da je pljesak oduševljene publike na kraju bio toliko dug da su na *bis* izveli ponovno zadnju sliku iz predstave. Berislav Puškarić (Sulejman Veliki), zado-

voljan ovacijama publike i sretan što je osječko HNK uspjelo odgovoriti ovome izazovu budući da je opera izvedena na golemoj sceni, svjetskih razmjera, priznao je kako "nisu uspjeli izbjeći tremu i adrenalin, koji su očito bili poticajni".

Nikola Šubić Zrinski istaknuta je figura hrvatske povijesti koja simbolizira hrabrost i požrtvornost našega naroda,

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović i mađarski predsjednik János Áder u Pečuhu su obišli Obrazovni centar Miroslava Krležę i susreli se s predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj.

čęga se s ponosom prisjećaju i Hrvati i Mađari prigodom 450. jubileja herojske obrane Sigeta od Osmanlija te obljetnice njegove junačke pogibije u Siget-skoj bitki.

ZNAK DUBOKOGA SUŽIVOTA I PRIJATELJSTVA

Među najvišim mađarskim i hrvatskim uzvanicima u budimpeštanskoj Operi bili su zamjenik mađarskoga premijera Zsolt Semjén, bivši predsjednik Mađarske Pál Smidt, ministar kulture Republike Hrvatske dr. sc. Zlatko Hasanbegović sa suradnicima, uključujući pomoćnicu ministra kulture koja je predstavljala Povjerenstvo za obilježavanje 450. obljetnice Sigetske bitke i pogibije Nikole Šubića Zrinskoga, dr. sc. Ivu Hrašte-Sočo. Izvedbi su bili također nazočni veleposlanik RH u Mađarskoj Gordan Grlić Radman te mađarski veleposlanik u RH Jozsef Zoltan Magyar, kao i ostali predstavnici diplomatskoga zbora u Mađarskoj, mnogobrojni visoki dužnosnici RM i predstavnici tamošnjih kulturnih institucija, kao i predstavnici Hrvata u Mađarskoj.

Zamjenik mađarskoga premijera Zsolt Semjén istaknuo je kako je činjenica da su mađarska Vlada i Hrvatski sabor proglasili 2016. godinu memorijalnom godinom znak dubokoga suživota i prijateljstva dvaju naroda i država, re-

Svečanost obilježavanja 450. godišnjice Sigetske bitke, Siget, RM, 7. 9. 2016.

Predsjednica RH K. Grabar Kitarović, predsjednik RM J. Áder i dopredsjednik Vlade RT V. Kaynak, Siget, 7. 9. 2016.

Manjine – most suradnje

Nakon obilježavanja Sigetske bitke 7. rujna, a u sklopu posjeta Mađarskoj, predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović i mađarski predsjednik János Áder u Pečuhu su obišli Obrazovni centar Miroslava Krleža i susreli se s predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj. Hrvatsku i Mađarsku "povezuje ne samo višestoljetna povijest čiji je Nikola Šubić Zrinski jedan od najsvjetlijih primjera, već i zajednička budućnost, a to su naša djeca koja pohađaju hrvatske škole diljem Mađarske.

Drago mi je čuti od predstavnika hrvatske zajednice da se broj djece u vrtićima, osnovnim i srednjim školama povećava, što je dobar znak, ne samo zbog njihove nacionalne osviještenosti, nego i zbog približavanja dviju država", rekla je novinari hrvatska predsjednica na kraju posjeta Centru.

Nakon Pečuha u Mađarskoj, predsjednici su nazočili u baranjskom selu Karancu svečanosti otvorenja renovirane crkve u općini Karanac te su se susreli s predstavnicima mađarske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Sporazum između Hrvatske i Mađarske o zaštiti mađarske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Mađarskoj potpisan je 5. travnja 1995. u Osijeku.

"Hrvatsku i Mađarsku povezuje ne samo višestoljetna povijest čiji je Nikola Šubić Zrinski jedan od najsvjetlijih primjera, već i zajednička budućnost, a to su naša djeca koja pohađaju hrvatske škole diljem Mađarske."

kavši kako je junačka smrt Nikole Zrinskoga i njegovih suboraca jednako veliki simbol kao i krv peštanskih momaka na ulicama Budimpešte 1956. godine ili, pak, hrvatskih junaka u Domovinskom ratu 1990-ih godina. Podsjetio je da su József Antall i njegova Vlada među prvima priznali neovisnost Hrvatske, a pružili su značajnu pomoć hrvatskoj borbi za samoobranu. Orbánova Vlada također je odlučno poduprla pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, naglasio je Semjén dodavši kako nas zajedničko odavanje počasti Nikoli Zrinskome i njegovim borcima u Sigetu 7. rujna i

prisjećanje na obitelj Zrinski obvezuje na suradnju jer Mađari i Hrvati samo zajedno mogu prosperirati.

ZAJEDNIČKA BUDUĆNOST U EUROPSKOJ OBITELJI

Ministar kulture dr. sc. Zlatko Hasanbegović istaknuo je da je "Sigetska bitka neprijeporno jedan od prijelomnih događaja u europskoj, hrvatskoj i mađarskoj povijesti, a Nikola Šubić Zrinski simbol zajedničkoga povijesnog usuda hrvatskoga i mađarskoga naroda, koji su na povijesnoj vjetrometini tijekom osam stoljeća zajedničkoga života dijelili dobro i

zlo, uspone i padove". Ministar kulture naglasio je da "Nikola Šubić Zrinski i danas, u vremenu obilježenom bezidejnošću i trgovačkim mentalitetom, šalje poruku junaštva, požrtvornosti i domoljublja našem naraštaju hrvatskoga

Predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović i predsjednik RM János Áder s učenicima Obrazovnog centra M. Krleža i predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj, Peču, 7. 9. 2016.

Predsjednica RH Grabar Kitarović polaže vijenac na Spomen obilježje junacima Sigetske bitke, Siget, RM, 7. 9. 2016.

Hrvatski dan u čast Zrinskome

U organizaciji hrvatskog Ministarstva kulture, naših diplomatsko-konzularnih predstavništava u RM te hrvatske zajednice u Mađarskoj, u Sigetu je u toj susjednoj zemlji 9. rujna održan bogat program *Hrvatskoga dana* u čijim je prigodnim kulturnim programima sudjelovala Međimurska županija, gradovi Čakovec, Koprivnica i Slatina te Hrvati iz cijele Mađarske, kao i drugi umjetnici iz Republike Hrvatske - od glazbenika do dramskih umjetnika. Među visokim uzvanicima bila je i v. d. ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Mirjana Ana Maria Piskulić. Istoga dana u Pečuhu je zatim priređen susret župana pograničnih županija povezanih s obitelji Zrinski na temu "Kulturni turizam, nematerijalna kulturna baština – brand Zrinskih", s ciljem učinkovitije kulturne razmjene koja bi motivirala susjedstvo na razvoj kontinentalnoga turizma.

Ostale umjetničke priredbe, skupovi i promocije, glazbena baština i cjelokupno suvremeno stvaralaštvo – koje zrcali višestoljetna prožimanja kultura dviju zemalja - održavat će se diljem srednje Europe tijekom jeseni.

S naše strane granice u Čakovcu, gdje je stolovala banska obitelj Zrinski, održava se mnoštvo programa i prigodnih izložbi poput jedinstvene izložbe u salonu Muzeja Međimurja gdje je prvi put hrvatskoj javnosti predstavljena kaciga i sablja Nikole Zrinskoga Sigetskoga. Ekspoziti su posuđeni iz bečkoga Povijesnog muzeja, kamo su pristigli 1562. kada ih je obitelj Zrinski poslala kao dar bečkome dvoru i od tada su dio kolekcije Ferdinanda II. Tirolskoga. Artefakti koji izazivaju divljenje, predstavljeni su javnosti na rujskoj svečanosti - održanoj u njihovoj mitskoj palači čakovečkoga Staroga grada. Izložbu je otvorio izaslanik predsjednice RH Kolinde Grabar Kitarović i tajnik Kabineta predsjednice za unutarnju politiku dr. sc. Vladimir Lončarević, inicijator ideje 450. obljetnice prijelomne Sigetske bitke, kojom je zaustavljen prodor Turaka na Beč. Obilježavanju jubileja poticajno se pridružila i Nacionalna i sveučilišna knjižnica iz Zagreba s izložbom djela posvećenih Zrinskome u fondu te naše najstarije knjižnice. Obljetničkim prisjećanjem na slojevite veze, od podizanja spomenika Zrinskome do najizvođenije hrvatske nacionalne opere i kulturnoga turizma u Hrvatskoj i Mađarskoj s *brendom* Zrinski, nedvojbeno se podiže svijest o Zrinskim kao trajnom nadahnuću europske znanosti, kulture i umjetnosti. Do kraja godine očekuju se mnogobrojni skupovi posvećeni banskoj obitelji Zrinskih među našim dvjema kulturnim i umjetničkim elitama od Zagreba do Pečuha, gdje se 21. i 22. listopada 2016. održava Međunarodni kroatistički skup posvećen sigetskome junaku u organizaciji Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, Odsjeka za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Regionalnoga centra Mađarske akademije znanosti.

i mađarskoga naroda, ali i zajedničkom europskom domu, koji se treba graditi na idealima slobode i očuvanja kulturne i nacionalne posebnosti svakoga europskog naroda".

Veleposlanik Gordan Grlić Radman

istaknuo je kako "čelnici dviju susjednih i prijateljskih država, Mađarske i Hrvatske, jednako razmišljaju o zajedničkoj herojskoj prošlosti i znaju da poštovanje i njegovanje povijesne i kulturne baštine ima važnu ulogu izgradnje i zajed-

ničke budućnosti u europskoj obitelji".

Oduševljenje publike izvedbom opere *Nikola Šubić Zrinski* Ivana pl. Zajca izazvalo je ushićenje i ponos cijelog ansambla HNK iz Osijeka, na čelu s intendantom Božidarom Šnajderom, koji je naglasio: "Vrlo sam emotivno doživio ovo gostovanje u Mađarskoj državnoj operi. Kada sam čuo buran pljesak i oduševljenje publike i dok su mi čestitke stizale sa svih strana, mislio sam da sanjam. To je velik iskorak za naše kazalište, golem uspjeh koji će biti zlatnim slovima upisan u povijest HNK u Osijeku."

Gostovanje Opere HNK u Osijeku u Mađarskoj državnoj operi omogućilo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. ■

ENG The culmination of the 450th anniversary of the Battle of Siget (Szigetvár) in Budapest was a performance on the 18th of September of the opera *Nikola Šubić Zrinski* at the Hungarian national opera house by the Croatian National Theatre in Osijek.

Park mađarskog i hrvatskog prijateljstva, Siget, 7. 9. 2016.

Obilježavanju jubileja poticajno se pridružila i Nacionalna i sveučilišna knjižnica iz Zagreba s izložbom djela posvećenih Zrinskome u fondu te naše najstarije knjižnice.

Originalna kaciga i sablja Nikole Šubića Zrinskoga Sigetskoga na izložbi u čast velikog jubileja

Spomen obilježje junacima Sigetske bitke

Povijesna postrojba Zrinska garda iz Čakovca na svečanosti u Sigetu, RM

O tradicijskoj kulturi busovačkih Hrvata

Svjetlana Bajić spomenula je kako su običaji Hrvata Busovače uglavnom povezani s liturgijskim slavljinama. Pjesme su ispjevane većinom u desetercu. Posebno je za taj dio Bosne karakteristično tetoviranje djevojaka i žena

Tekst/foto: HKD Napredak

U srednjobosanskome gradiću Busovači posljednjega dana mjeseca rujna, u nazočnosti više od 400 gostiju, predstavljena je knjiga *Busovačo, lijepa si k'o ruža – Narodni plesovi/igre, pjesme, nošnja i običaji Hrvata Busovače*. Plod je to dugogodišnjega rada i istraživanja Ivana Križanovića, stručnoga voditelja folklornoga sastava busovačke podružnice Napretka, koja je bila nakladnik.

Program svečanosti kojoj su, uz ostale, nazočili: predsjednik HKD-a Napredak mons. dr. Franjo Topić, busovački župnik fra Zoran Jaković te mnogobrojni uzvanici iz političkoga i kulturnoga ži-

Autor Ivan Križanović (u sredini) i promotori njegove knjige

Autor potpisuje svoju novu knjigu

"Ovom knjigom od zaborava je sačuvano ono što se prije prenosilo usmenom predajom", istaknuo je Grubešić te zaželio da ovo djelo nakon nekoliko godina doživi svoje dopunjeno izdanje.

vota Središnje Bosne, kojima se pridružio i predsjednik FBiH Marinko Čavara, vodio je predsjednik Napretkove podružnice u Busovači Josip Križanović. Pjesmom su nazočne počastili: muške izvorne pjevačke skupine *Kula* i *Nežirovići* te ženske izvorne pjevačke skupine HKD-a Napredak Busovača.

PRVA KNJIGA O BUSOVAČI NAKON 1971.

Prva od četiriju predstavljača knjige bila je predsjedateljica Općinskog vijeća Busovača Mirjana Plavčić koja je govorila o značaju Napretka u ovome gradu istaknuvši kako se osim za materijalnu treba truditi i za očuvanje nematerijalne baštine. Zatim je riječi zahvale svima koji su sudjelovali u projektu nastanka ove knjige uputio autor Ivan Križanović na osobit način spomenuvši: Zemaljski muzej u Sarajevu, Institut za muzikologiju Muzičke akademije u Sarajevu te jedi-

nu rođenu Busovku, dirigenticu Renatu Bagarić.

Zatim je o knjizi progovorio ministar zdravstva i socijalne politike u Vladi Srednjobosanske županije Nikola Grubešić koji je napomenuo da je posljednja knjiga (monografija) o Busovači objavljena 1971. "Ovom knjigom od zaborava je sačuvano ono što se prije prenosilo usmenom predajom", istaknuo je Grubešić te zaželio da ovo djelo nakon nekoliko godina doživi svoje dopunjeno izdanje.

Sa stručnoga gledišta o knjizi narodnih plesova, pjesama, nošnji i običaja Hrvata Busovače govorila je Svjetlana Bajić, jedna od dvaju živućih etnologa u BiH. Uz ostalo, istaknula je da ovo djelo ima i edukativnu vrijednost te je korisno svim generacijama. Govoreći o sadržaju, posebno je predstavila neka od poglavlja koja su otisnuta na ukupno 200 stranica. Spomenula je običaje Hrvata Busovače koji su uglavnom povezani s liturgijskim

slavljinama; zatim pjesme koje su ispevane većinom u desetercu te narodne nošnje i nakit, a posebno je navela dio o tetoviranju djevojaka i žena. Zbrojivši sve, predložila je da Busovača bude europski grad kulture za BiH u 2017.

KOLA KOJA SU NEKOĆ PLESANA

Kao "slag na tortu" uslijedili su nastupi članova folklorne sekcije HKD-a Napredak Busovača koji su na praktičan način pokazali ono što je njihov voditelj Ivan Križanović napisao u knjizi, a odnosi se na kola i igre kao dijela nekadašnjega života ovoga kraja. Tako su nazočni mogli vidjeti u tri varijante ples *Lijepa Mara kolo vodi*; ples *Kozarac* u kojoj se plesači drže za podlaktice; zatim kolo *Trijanac* – jedino koje se u narodu očuvalo do danas te ga nije bilo potrebno oživljavati u folkloru; zatim ples *Čarlama* koja je poznata i kao *Sarajevska zavrzlama* te na kraju i *Zavrzlama* – inače vrlo popularnu u busovačkome kraju čija je druga varijanta znana kao *Cifranje*. Sve to bilo je popraćeno gromoglasnim pljeskom nazočnog auditorija koji je nakon završetka predstavljanja knjige u velikom dije-

Nastup folkloraša iz Busovače obogatio je promociju knjige

lu pokazao kako se kolo još uvijek živo neguje u Busovači.

Nakon završne riječi voditelja programa uslijedilo je druženje uz obiteljski stol pri čemu nije izostala izvorna narodna pjesma.

Spomenimo i to da su autor knjige Ivan i njegov brat Josip posebnu zahvalu uputili svojoj baki Mariji Ćosić, u narodu poznatoj kao Mitrovca, a i svim bakama ovoga kraja koje ljubav prema stariji prenose na svoje unuke. ■

ENG Over four hundred people gathered for the promotion of *Busovača, lijepa si k'o ruža* (*Busovača – Beautiful as a Rose*), a book about the folk dances, melodies and customs of the Croats of the Busovača municipality in central Bosnia-Herzegovina.

ISELJENIČKA VIJEST

PROF. VINKO GRUBIŠIĆ PRIMIO DIPLOMU DOPISNOGA ČLANA HAZU-a

ZAGREB - U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu u petak 16. rujna održana je svečanost predaje diplome dopisnoga člana HAZU-a prof. dr. sc. Vinku Grubišiću, uglednome kroatistu i umirovljenome profesor u Sveučilišta Waterloo u Kanadi. Diplomom je uručio glavni tajnik HAZU-a,

akademik Pavao Rudan, rekavši da je Hrvatskoj akademiji iznimna čast imati među svojim članovima prof. dr. sc. Vinka Grubišića koji ima iznimne zasluge za promicanje hrvatskoga jezika i kulture u svijetu.

Prof. dr. sc. Vinko Grubišić rekao je da mu je iznimna čast biti član Hrvatske akademije te se prisjetio nekih epizoda iz razdoblja borbe za afirmaciju hrvatskoga jezika u svijetu. Istaknuo je i

važnost povezivanja Hrvatske sa svojim iseljentištvom, dodavši da ono ima velike intelektualne mogućnosti, a ne samo materijalne, što potvrđuju i mnogi dopisni članovi HAZU-a iz redova hrvatskog iseljentištva u Kanadi i drugim zemljama.

Svečanosti su nazočili i tajnica HAZU-a Marina Štancil, akademikinja Dubravka Oraić Tolić i akademik Dubravko Jelčić. (*Marijan Lipovac*)

Hrvatsko-makedonska književnica s dvije domovine

Dobitnici Toth-Naumovoj dodijeljena je Nagrada "Danica Ručigaj" u svibnju ove godine u Skoplju, koju dodjeljuje Društvo pisaca Makedonije za najbolju pjesničku zbirku

Mirjana Ana-Maria Piskulić,
v.d. ravnateljica HMI-ja

Predstavljajući: prof. Đuro Vidmarović, Milena Georgievskaja, urednica časopisa Makedonski glas, autorica Ljerka Toth-Naumova i Ljerka Galic

Tekst: Đuro Vidmarović Foto: Snježana Radoš

S malim zakašnjenjem zahvaljuje-mo Ljerki Toth-Naumovoj, hrvatskoj književnici iz Skoplja, na vrijednoj književnoj nagradi "Danica Ručigaj". U Makedoniji su proslavili 40. obljetnicu njezina pjesničkog rada, a u Hrvatskoj matici iseljenika predstavljena je 19. rujna 2016., u organizaciji Vijeća makedonske nacionalne manjine Grada Zagreba i HMI-ja, najnovija nagrađena zbirka stihova "Zarodiš na povikivanje" (Pozivanje začetka). U nazočnosti mnogobrojne publike i gostiju, čelnika Vijeća i članova Zajednice Makedonaca u RH, predstavnika Veleposlanstva Republike Makedonije u RH, dopredsjednice Društva hrvatskih književnika (DHK) dr. sc. Željke Lovrenčić i tajnice DHK Ružice Cindori i kolega, pjesnika iz iseljništva, predstavljena je nagrađena pjesnička zbirka.

Pratila ju je projekcija dokumentarnoga filma o životu pjesnikinje Danice Ručigaj Makedonske radiotelevizije, autorice filma *Snovi ne zaspivaa*t (Snovi ne mogu zaspiti) Katice Trajkovske, redatelja Miše Roganovića.

NAGRADA "DANICA RUČIGAJ"

Dobitnici Toth-Naumovoj dodijeljena je Nagrada "Danica Ručigaj" u svibnju ove godine u Skoplju, koju dodjeljuje DPM (*Društvo na pisatelje na Makedonija*) za najbolju pjesničku zbirku, u izdanju Bata Presa iz Skoplja, s pogovorima makedonskoga književnika Mihaila Rendova i recenzentice i pjesnikinje Marine Mijakovske. Nagrada nosi ime makedonske pjesnikinje tragično preminule u 29. godini života u skopskom potresu 1963. Danica Ručigaj objavila je samo dvije zbirke pjesama, no doživjele su veliki uspjeh.

Ljerka Toth-Naumova biranim ri-

ječima zahvalila je Hrvatskoj na iskazanoj pažnji.

Pjesnikinja je završila Ekonomski fakultet, postdiplomski studij, magistrirala je na Ekonomskome fakultetu u Skoplju i postala magistrica ekonomskih znanosti. Specijalnost su joj poslovne financije i izrada planova za biznis. Dugogodišnji je profesor i koordinator mnogobrojnih znanstvenih projekata Vlade Republike Makedonije, Ekonomskoga fakulteta u Skoplju i inozemnih fondacija. Trenutno je konzultant u projektima Vlade Republike Makedonije.

NA MAKEDONSKOME I HRVATSKOME JEZIKU

Autorica je oko 50 znanstvenih radova iz područja ekonomije, objavljenih u uglednoj znanstvenoj periodici. Piše na makedonskome i hrvatskome jeziku. Pjesme su joj prevedene na engleski, talijanski, francuski, turski, rumunjski, vlaški i druge jezike. Članica je Društva pisaca Makedonije i Društva hrvatskih književnika. Predsjednica je Odbora za projekte Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji (ZHRM) i uredništva glasila Hrvatska riječ. Dugogodišnja je članica

Dugogodišnji je profesor i koordinator mnogobrojnih znanstvenih projekata Vlade Republike Makedonije, Ekonomskoga fakulteta u Skoplju i inozemnih fondacija.

Upravnog odbora Direkcije za kulturu i umjetnost grada Skoplja i sudionik u organizaciji kulturne manifestacije Skopsko ljeto.

Dobitnica je uglednih nagrada za poeziju. Zastupljena je u nekoliko antologija. Uvrštena je u projekt Vlade Republike Makedonije "130 toma makedonske književnosti" u knjizi *Suvremena makedonska poezija*.

Ljerka Toth-Naumova čita stihove na hrvatskome i makedonskome jeziku.

Hrvatskoj javnosti bila je nepoznata do 2004. godine kada se pojavila na Rešetaračkim susretima pjesnika, koji okupljaju uglavnom hrvatske pjesnike-amatere iz rasuća i dijaspor, a zatim sam posredovao kako bi se predstavila na Susretima književnika hrvatskih manjina s književnicima u RH u Rovinju. Nije bilo teško uočiti kako njezina poezija ne pripada amaterskome stvaralaštvu jer su stihovi kojima se predstavila bili na visokoj estetskoj razini s prepoznatljivim poetskim diskursom. Stoga sam predložio neka joj u Rešetarima objave zbirku pjesama, kako bi mogla napisati zamolbu za prijem u DHK. Iduće godine svjetlo dana ugledala je zbirka, a 2006. zbirka "Potisnute paralele" te prijem u DHK.

GRADITELJICA I ČUVARICA MOSTA

Diana Mašala Perković s pravom ističe kako je Ljerki Toth-Naumovoj "kao graditeljici i čuvarici mosta između domicilnih i iseljenih građana Republike Hrvatske i Republike Makedonije, prigodom svečanog obilježavanja 20. godišnjice osnivanja ZHRM-a u Skoplju, HMI za iznimni doprinosu radu Zajednice na očuvanju, razvijanju i promicanju hrvatske kulture uručila Zahvalnicu".

Autorica Ljerka Toth-Naumova s predstavljajima Zbirke u Hrvatskoj matici iseljenika

Fascinantna je činjenica s koliko ljubavi Ljerka Toth-Naumova govori o Hrvatskoj, o rodnome Daruvaru, ali i to što je jezik muževa naroda prihvatila s poštovanjem i naučila ga do književne razine, tako da je ostvarila ideal simetrične dvojezičnosti. U Društvo makedonskih književnika primljena je kao pjesnikinja na makedonskome jeziku. Makedonija joj se odužila poštovanjem i prihvaćanjem njezine poezije. Ova višestruko nagrađivana autorica živi i radi u Skoplju, a njezino stvaralaštvo je zastupljeno u više panoramskih i antologijskih predstavljanja suvremene makedonske poezije.

O pjesnikinji i njezinu lirskom opusu govorila je 19. rujna v. d. ravnateljica HMI-ja Mirjana Piskulić, urednica časopisa Makedonskoga glasa Milena Georgievska i pisac ovih redaka, član UO HMI-ja. Stihove pjesama, uz pjesnikinju Naumovu, interpretirala je povjesničarka umjetnosti Ljerka Galic, ravnateljica Matičina odsjeka iseljeničke baštine. Autorica je govorila stihove na makedonskome jeziku, a Galic na hrvatskome jeziku.

O umjetničkim radovima kanadsko-makedonskoga slikara Dubravka Naumova, sina pjesnikinje Ljerke Toth-Naumove (na kojega je majka pre-

nijela znanje hrvatskoga jezika i ljubav prema Hrvatskoj), koje ilustriraju i krasopisom ispisani stihovi njegove majke, nadahnuto je govorila kustosica, povjesničarka umjetnosti i pjesnikinja Violeta Kalić, koja njegov umjetnički rast, u Makedoniji i inozemstvu, prati već više od desetljeća. Moderatorica priredbe bila je Milena Georgievska.

'SJEĆANJE JE ISTO KAO SUSRET'

Uz mnogobrojne prijatelje, ljubitelje pjesničke riječi i sunarodnjake iz obje domovine, Ljerka Toth-Naumova zahvalila je u emotivnome govoru organizatorima i svima koji su sudjelovali u realizaciji ovoga ne samo pjesničkoga susreta, nego i prijateljskoga.

- Uporno, prostirući prostirku moje radoznalosti na lice ceste života, moja sjećanja na slavonsku ravnicu rodno-ga kraja samo su sjećanja koja ostaju u prošlosti. Da, već sam naučila da se sjećam. A sjećanje je isto kao susret - *Ništa živ čovjek ne može izgubiti što mu jedno proljeće ne bi moglo povratiti*. Mislim, kada sam krenula putem, treba ga nastaviti kakve god bile okolnosti - istaknula je na rastanku pjesnikinja Naumova. Nama ostaje samo da čekamo i vidimo kamo će je put odvesti. U iduću zbirku stihova sigurno! Ljerka Toth-Naumova doista je čuvarica mosta između hrvatske i makedonske kulture, nesebična ambasadorica dobre volje, baštinica hrvatskoga rodoljublja i onda kada joj stara Domovina ne posvećuje pažnju. Najmanje što sam mogao učiniti je istaknuti vrijednost njezine poezije. ■

"Uporno, prostirući prostirku moje radoznalosti na lice ceste života, moja sjećanja na slavonsku ravnicu rodno-ga kraja samo su sjećanja koja ostaju u prošlosti."

ENG Croatian-Macedonian poet Ljerka Toth Naumova's latest collection was promoted at the Croatian Heritage Foundation headquarters in Zagreb on the 19th of September at an event co-organised by the Macedonian Minority Council of Zagreb and the CHF.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian.
Learn when and where you want.*

Sveučilište u
Zagrebu

@srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

6. ožujka – 28. svibnja 2017.

March 6 - May 28, 2017

- 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)
- 150 nastavnih aktivnosti
- 24 sata online nastave u živo
- iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik
- interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika

- 7 learning units in the Moodle-based e-learning system
- 150 learning activities
- 24 hours of real-time communication online
- experienced language instructors, specialists in Croatian as L2
- an interactive, communicative and individual approach to language learning

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Potpuno je nepravедno i nepotpuno kad se Dayton već ustaljeno opiše kratkom tvrdnjom kao sporazum kojim su SAD i EU zaustavili rat u BiH.

Ako nam je imalo do istine i pravde, u istoj rečenici mora stajati da su Srbima ti isti dali ratnim osvajanjem i etničkim čišćenjem da zauzmu pola Bosne, da su njime prevarili Hrvate dokidajući Washingtonski sporazum, Bošnjake i Hrvate strpali u isti tor i do danas nametnuli svoje namjesnike khuenovskog tipa, poput omraženih nasilnika Austrijanaca Petritscha i Engleza Ashdowna, koji ne samo da nisu mirili narode, nego su ih još i svojim postupcima huškali jedni na druge. Tako Daytonski sporazum u biti sadrži potencijal za proizvodnju nezadovoljstva i sukoba među narodima u BiH, a ne omogućava funkcionalnost BiH kao države.

PREDSTAVNICI IZ SVOGA NARODA

Najnoviji općinski izbori u BiH od 1. listopada 2016. pokazali su daljnje jačanje snage i utjecaja nacionalnih stranaka u sva tri naroda. To je sasvim razumljivo jer normalno je da većinsko stanovništvo u jednoj općini bira predstavnike iz svoga naroda u koje ima najviše povjerenja. Time nisu zadovoljni jedino oni iz EU-a i SAD-a, kao ni oni iz BiH koji priželjkuju unitarnu državu. Važni hrvatski izborni uspjesi HDZ-a BiH u dvadesetak hrvatskih općina i još u Vitezu i Varešu, dvjema općinama s mješovitim hrvatsko-bošnjačkim stanovništvom, te u četiri općine HDZ-a 1990. pokazuju da i Hrvati u BiH masovno osjećaju da ih u toj zemlji pritiskutoj raznim interesnim međunarodnim utjecajima i unutarnjim

Vrijeme je za kraj BiH-Jugoslavije

Tko smeta hrvatskim općinama da se počnu povezivati na svim poljima, a tko hrvatskim političarima da složno i ultimativno zatraže povezivanje hrvatskih općina u jednu zajednicu sa svim pravima koje su SAD i EU osigurali Srbima u Republici Srpskoj

unitarističkim i na dosta područja i hegemonističkim strujanjima može samo spasiti hrvatsko narodno povezivanje, sloga i zajedništvo. Znakovito je da su Hrvati dobili načelničke pozicije u općinama Usori, Odžaku, Vitezu te Varešu, u kojemu hrvatski kandidat nije bio načelnik te općine još od okončanja rata 1995. godine.

SAMOVOLJA I PRKOŠENJE BANJE LUKE

O aktualnom lošem političkom stanju u BiH govori dosta i upozorava nas samovolja i prkošenje Banje Luke i njihova protuzakonitog referenduma, kao i činjenica uspostave apsolutne vlasti nad Sarajevom i Sarajevskom županijom, gdje su u svih devet njezinih općina pobijedili bošnjački kandidati, uključujući općinu Centar u kojoj je godinama bio na vlasti kakav-takav SDP BiH. Sarajevo bi trebao i stvarno biti u svakom pogledu glavni grad BiH s kojim se svi građani mogu ponositi i identificirati, a dugo već svi znamo da nije tako, da ga se ciljano pretvara u isključivo muslimanski grad koji druge odbija i samo za tanku šminku i pokriće tu i tamo ima štogod iz koje druge nacionalne kulture.

To predsjedniku Dodiku u Republici Srpskoj i cijeloj BiH nadolijeva ulje na vatru kojom on upozorava na totalno prisvajanje glavnoga grada zemlje i njegovih institucija od određenih bošnjačkih snaga, a što im žestoko predbacuju čak i njihovi sunarodnjaci iz Zenice, Visokog, Bihaća, Kladuše i posebno Tuzle, gdje su neovisni ili druge stranke bošnjački kandidati, vrlo nezadovoljni centralističkom politikom sarajevske središnjice, dobili izbore. Tuzla je pokazala veliko nezadovoljstvo prema centra-

lističkom Sarajevu, u kojoj je uglavnom na širem području SDP dobio osam načelničkih mandata, a dosadašnji hrvatski ulizica Bošnjacima Željko Komšić ni njegova Demokratska fronta nisu dobili izbore ni u jednoj općini. Predsjednik Dodik ispravno upozorava da je Daytonski sporazum dramatično promijenjen intervencijama visokih predstavnika u BiH, a i zbog vlastitih interesa uvijek ističe da Hrvati u BiH trebaju dobiti svoj entitet, svoju republiku. Zasiurno i zbog toga da se lakše i sama Srpska može oprijeti ekstremistima i unitaristima s bošnjač-

poštuje hrvatska konstitutivnost u BiH. Evo sada tko smeta hrvatskim općinama da se počnu povezivati na svim poljima, a tko hrvatskim političarima od nove Plenkovića Vlade u RH i do one Čovića i HNS-a u BiH da složno i ultimativno zatraže povezivanje hrvatskih općina u jednu zajednicu sa svim pravima koje su SAD i EU osigurali Srbima u Republici Srpskoj. Hoćemo li to zvati trećim etnitetom ili Hrvatskom republikom Herceg-Bosnom ili nekako drukčije, sasvim je svejedno. Što fali Švicarskoj s ovolikom autonomijom pojedinih kan-

Svi bi na svim stranama trebali znati da će, kao ona komunistička tako i ova nakaradno-demokratska BiH-Jugoslavija, samo proizvoditi zlo i nevolje svima u njoj i na kraju je nitko neće zavoljeti ni htjeti.

ke strane, ali i turskoj politici "rehabilitacije neosmanizma na prostoru Balkana". Pri posljednjem posjetu bivši turski premijer Ahmet Davutoglu u oči nam je svima rekao da je BiH bila i bit će turska zemlja te da je govorio ono što je i sam turski predsjednik Redžep Erdogan govorio u Sarajevu.

SAMO PAPAGAJSKI PONAVLJAJU

Hrvatski narod u toj BiH-Jugoslaviji ostao je do dana današnjega razbijen i potlačen. Umorili su nas i naši političari koji nam preko medija drugih država (jer još nisu izborili ni radio ni TV-kanal na hrvatskome iako su nam i prije desetak godina govorili da je to riješena stvar) samo papagajski ponavljaju kako smo neravnopravni i kako se ne

tona, s jezičnim i vjerskim odlučujućim obilježjima većine u njima?! Dodik je u stanju uz pomoć Beograda i za nezakonite i nepravedne stvari mobilizirati srpski narod u BiH i postići planirano, a hrvatski političari s obje strane granice ni za one pravedne i zakonom zajamčene potrebe ili nemaju petlje ili nisu u stanju ni dva desetljeća nakon Daytonu izboriti se! To je jedan od glavnih problema Hrvata u BiH. Svi bi na svim stranama trebali znati da će, kao ona komunistička tako i ova nakaradno-demokratska BiH-Jugoslavija, samo proizvoditi zlo i nevolje svima u njoj i na kraju je nitko neće zavoljeti ni htjeti.

Osim možda nekih novih agresora i isilovaca kojima ćemo je na ovakav način prepustiti. A onda će za opće dobro svih u BiH i oko nje biti prekasno! ■

Moj život u Brazilu

Kada smo došli, Brazil je bila država puna prednosti. Otac se brzo snašao jer je bio dobar u svojoj struci. Projektirao je mnogobrojne tunele, mostove, trgove i trgovačke centre, a 1970-ih je otvorio i vlastitu tvrtku

Tekst: Danijela Pavičić (Moja Hrvatska)

Foto: Obiteljski album; D. Pavičić

Moj otac odlučio je 1965. godine otići što dalje od Europe i tako je izabrao Brazil, najveću zemlju u Južnoj Americi... Dovoljno veliku i punu raznih mogućnosti za jednoga geodeta. Iz Hamburga smo putovali francuskim brodom *Laennec*, a u luku Rio de Janeiro dolazimo sredinom studenoga 1965. Prvi dojam: razbacano smeće, nasmijani ljudi i užasna vrućina na koju nismo naviknuli. Naime, izašli smo s temperature u minusu, a ovdje nas je dočekao plus od 40-ak Celzijevih stupnjeva.

Sa šest godina prvi put sam vidjela bijelce i Afroamerikance zajedno. "Kakvu to boju kože imaju?", pitala sam majku, na što mi je ona odgovorila: "Riječ je o djeci iz miješanih brakova." Danima sam razmišljala o svemu. Naravno, u mojoj dječjoj glavi majka je bila potpuna bjelkinja, a otac nešto tamniji zbog izlože-

Danijelin otac projektirao je mnoge tunele, mostove, trgove i trgovačke centre

Grad Santos kakvog su ga zatekli Pavičići kad su doselili u Brazil

Hrvatski dom izgradio je Josip Mravak 1957. godine. Za njim su uskoro u Brazil došli splitski franjevci Pavao Boljat i Ivo Hrستیć koji su u crkvi Gospe Carmo jedanput mjesečno služili svetu misu.

nosti suncu. "Što sam onda ja, mješanka?", pitala sam se.

U PETOME NAJVEĆEM GRADU NA SVIJETU

Nakon tjedan dana, majka, sestra, otac i ja došli smo u Santos, grad i luku federalne države Sao Paulo. Imali smo veliki kovčeg s raznim sitnicama, talijanski hladnjak i nešto novca koji je otac dobio od njemačke tvrtke za koju je radio. Ponijeli smo i rječnik njemačko-portugalskoga jezika. Otac je tad došao do nekih Hrvata i preko njih upoznao čovjeka koji nam je pronašao stan. S njim je surađivao kao geodet kako bi naučio jezik i snašao se. I tako je počeo naš život u petome najvećem gradu na svijetu.

Obitelj je odmah zatražila brazilsko državljanstvo. Otac ga je dobio nakon osam godina, a majka nakon deset godina. Roditelji su čak državi poklonili svo-

je vjenčano prstenje. To je bio simboličan znak da žele pomoći zemlji u kojoj planiraju ostati.

Kada smo došli, Brazil je bila država puna prednosti. Otac se brzo snašao jer

Danijela sa sestrom i mamom na početku boravka u Brazilu

Danijela sa sestrom nastupa na jednoj od hrvatskih priredbi

Danijeli sin čestita rođendan

je bio dobar u svojoj struci. Projektirao je mnogobrojne tunele, mostove, trgovce i trgovačke centre, a 70-ih je otvorio i vlastitu tvrtku. Tijekom sljedećih 15 godina živjeli smo u unajmljenome stanu, no onda smo 1974. kupili teren i sagradili vlastitu kuću u kojoj živimo i danas.

Tad je ovdje postojala i druga zajednica naših ljudi, a zvala se *Jugoslavija*. Ondje nikad nismo išli. Pod utjecajem Katoličke crkve i skupine političkih

iseljenika u Sao Paulu dolazi do buđenja nacionalne svijesti, premda su Hrvati i dalje politički podijeljeni. Ljudi, poput mojih roditelja, okupljali su se u *Croatia Sacra Paulistanu*. Otac je također počeo surađivati s Hrvatskim domom. Cijelo jedno desetljeće bio je predsjednik zajednice, dok je majka djecu učila pričati hrvatskim jezikom i pjevati pjesme iz zavičaja.

Hrvatski dom izgradio je Josip Mra-

vak 1957. godine. Za njim su uskoro u Brazil došli splitski franjevci Pavao Bojlat i Ivo Hršić koji su u crkvi *Nossa Senhora do Carmo* - Gospa Carmo jedanput mjesečno služili svetu misu. Bila su to dobra vremena kad smo tako daleko od domovine uspjeli očuvati naš jezik i običaje. Nakon smrti franjevac Pavla i Ive u Sao Paulu više nije održana nijedna misa na hrvatskome jeziku. Polako se izgubio i jezik.

Hrvatski iseljenici sudjeluju na jednoj gradskoj manifestaciji

Kriminalitet sve više raste i to ne samo u Sao Paulu ili Rio de Janeiru, nego sada i u manjim gradovima. Najnasilnije države su Alagoas i Espírito Santo. Svakih 30 minuta jedna osoba je ubijena.

RAZDOBLJE EKONOMSKOG USELJAVANJA HRVATA

Razdoblje ekonomskog useljavanja Hrvata u Brazil počelo je 1920-ih. Najveći broj naših ljudi u Sao Paulo je došao iz Istre i Dalmacije, posebno s otoka Korčule, Vele Luke i Blata. Tad nas je ovdje bilo oko 15.000! Hrvati s nižom razinom obrazovanja uglavnom su radili na plantažama kave. Malo po malo prešli su u tvornice. Nakon Drugoga svjetskog rata Brazil su počele naseljavati hrvatske političke izbjeglice - pripadnici srednje klase, intelektualci, stručnjaci, profesori, trgovci...

Danas ovdje živi sve manji broj naših ljudi koji su rođeni u domovini, a trenutno odrasta četvrta generacija useljenika. Uglavnom su smješteni u Sao Paulu, ali u manjem broju može ih se naći i u Rio de Janeiru, Curitiba, Rio Grande do Sul, Belo Horizonte, Recifeu i Brasiliји. Na žalost, poznato je kako Hrvati nisu sačuvali svoj jezik, a njihovi potomci u potpunosti su se asimilirali u brazilsko društvo. Procjenjuje se kako nas je tek 20.000 u Sao Paulu.

Majčin i očev veliki san da dostignu slobodu, poštovanje i miran život pretvoren je u dan s rešetkama na prozorima, videonadzorom po ogradama, psima u vrtu te lokotima na vratima.

Tijekom posljednjih desetak godina životne opasnosti nanose nam štetu i zlo. Danas se o Brazilu govori kao o zemlji s dva osjećaja: jedan je turistički, koji se ogleda u atraktivnim pješčanim plažama i otvorenim ljudima, a drugi je onaj svakodnevnog straha, zagađeni zrak, stres, prljavština po ulicama... Kriminalitet sve više raste i to ne samo u Sao Paulu ili Rio de Janeiru, nego sada i u manjim gradovima. Najnasilnije države su Alagoas i Espírito Santo. Svakih 30 minuta jedna osoba je ubijena. Godine 2014. ukupno je prijavljeno čak 16.000 ubojstava! Ovdje su mi ukrali moj prvi automobil! I to nije sve. Provalnik je jednom prilikom preko susjedova krova i kupaoalice ušao u našu kuću i prislonio mi revolver na glavu. Dok je pretraživao po sobama, držao je majku, oca i mene zaključane. Od tada je naša kupaoonica stalno pod ključem! Drugi auto su mi ukrali ispred kućnoga ulaza. Također, jednom smo sin i ja ušli u vozilo našeg prijatelja, no ubrzo su nas s revolverom zaskočila dvojica maloljetnika.

ZEMLJA S DVA OSJEĆAJA

Bilo je još takvih trenutaka. Sjećam se da smo nedavno ugostili jednu Hrvaticu koja je s prijateljima odlučila automobilom otići do Rio de Janeira. Putem su im probušili gume i ukrali

li sav novac. Srećom pa su im neki ljudi pomogli. Na takvim dobrim djelima uvijek zahvaljujemo Bogu.

Majčin i očev veliki san da dostignu slobodu, poštovanje i miran život pretvoren je u dan s rešetkama na prozorima, videonadzorom po ogradama, psima u vrtu te lokotima na vratima. Uz sve

to, molimo se Bogu prije spavanja i kad se probudimo zahvalimo mu što smo još uvijek živi i zdravi. Kako bismo izbjegli opasnost ulice, zatvorili smo se kuću. A da bi nam taj zatvor bio barem donekle podnošljiv, sin Danilo i ja napravili smo hrvatski kutak u kojem se osjećamo malo sigurnije. Prima-mo prijatelje, slavimo naše blagdane, radimo i sanjamo kako ćemo ponovno otputovati u Hrvatsku. ■

ENG Danijela Pavičić is a Croatian emigrant that moved to Brazil with her parents in the 1960s as a young girl. She now lives with her son in their family house in Santos. She points to growing crime rates as their chief concern.

Hrvatska zastava
kita kuću Pavičičevih

IN MEMORIAM

Đurđa Poldrugač de Šošarić (Zagreb, 1921. – Buenos Aires, 2016.)

Imala je Đurđa 24 godine te noći u kojoj se žurila od Kvatrića do Remize. Bio je policijski sat i nije se imala čime vratiti kući s radija, gdje je radila, do drugog kraja grada. Vijesti su bile jako loše. Tito je napredovao, a nije bilo mogućeg života za one koji su se bili pokazali kao žarki katolici i čvrsti branitelji vjere. Znala je to Đurđa, kao i svi njezini prijatelji.

Bio je svibanj 1945. i stoga se Đurđa Poldrugač oprostila i krenula put Bleiburga. "Vratit ću se prije nego što breskva da svoje plodove", rekla je svojoj majci, koju nikad više nije vidjela i kojoj je tek uspjela poslati papirić na kojem piše da se uspjela spasiti.

Ono što je Đurđa vidjela i proživjela u noćima i danima koji su slijedili pripada najvećim užasima koje su Hrvati pretrpjeli u svojoj povijesti. Zatim, nakon nekoliko mjeseci našla se kao preživjela u Austriji, gdje je susrela Drageca Šošarića, s kojim se nakon nekog vremena i vjenčala u Austriji. Kasnije su slijedili put prognanika i živjeli u izbjegličkom kampu u Bagnoliu u Italiji, gdje se rodio njihov najstariji sin Neven.

Nakon što su dospjeli do Buenos Airesa - stigli su brodom Santa Cruz 1948. godine - obitelj Šošarić bila je jako važan dio zajednice Hrvata u Argentini. S njima učimo mnoge stvari, kao što su rad, nada i dostojanstvo. Sigurno su ljubav prema Bogu i povjerenje u Providnost ono što je učinilo Đurđu toliko vitalnom i sjajnom da se na njoj nije vidjelo da je proživjela tako crne noći i tako strašne tragedije.

Uvijek na nogama, sve do svojih posljednjih dana pokazivala se spremnom ispuniti obveze prema onome što je bila njezina sudbina i prema svojoj obitelji, koju je zasnovala u tim nesigurnim vremenima sa svojim voljenim Dragecom. Iz te su obitelji proizašla tri briljantna profesionalca.

Od nje se opraštaju njezini sinovi Neven, Dario i Cristian, zajedno s unucima i prauuncima. Đurđa se ponovno sastaje s Dragecom i sa svojom majkom, kojoj sigurno pokazuje plodove ne više samo breskve, nego jednoga cijelog života.

Rođena je u Zagrebu, 17. travnja 1921.

(Carmen Vrljićak Verlichak)

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

MATIČIN VREMEMPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **listopad** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

1977.

"U Zapadnoj Australiji na nedavnim izborima za gradonačelnika Stirlinga, grada sa 170.000 stanovnika, birači su dali povjerenje našem sunarodnjaku dru Slavenu Luketinu, liječniku i uvaženom javnom radniku", piše Matica i navodi kako je riječ o prvome hrvatskom doseljeniku koji je izabran za gradonačelnika jednoga australskoga grada.

Jugoslavenski iseljenici u Australiji
stječu sve zapaženija priznanja u
svojoj novoj domovini

„Neka je naših svuda...“

O predanom i marljivom radu naših iseljenika u Australiji i njihovu ne malom doprinosu napretku „prvog kontinenta“ pisano je na stranicama „Matice“ već vrlo mnogo. U posljednje vrijeme stižu nam nove vijesti koje potvrđuju već dobro znano istinu, da su doseljenici iz Jugoslavije cijepeni u Australiji, kao vrijedni radnici, te sposobni i pouzdani stručnjaci i ne samo to: na osnovu tih vijesti očigledno je da nali ljudi stječu sve veći ugled i u javnom životu Australije, a pojedini su se već učinili i do visokih položaja i društvenih priznanja u svojoj novoj domovini.

U Zapadnoj Australiji, na primjer, na nedavnim izborima za gradonačelnika Stirlinga, grada sa 170.000 stanovnika, birači su dali povjerenje našem sunarodnjaku dru SLAVENU LUKETINU, liječniku i uvaženom javnom radniku. Prema onome što je nama poznato, iz-

Dr Slaven Luketin, naj uspješniji rodom iz Tuzla, izabran je nedavno za gradonačelnika Stirlinga, grada u Zapadnoj Australiji

Na drugom kraju Australije, u industrijskom gradu Wellington, nedaleko od Sydneyja (Sivi Juki Veli, još jedan naš sunarodnjak na najboljem je putu da postane gradonačelnikom. To je Rudolf Debelin, istaknuti društveni i javni radnik među doseljenicima Wellingtona i rado čitani komunisti lista „Novo Doba“. Debelin je i predsjednik Dosljeničkog udruženja „Nova Australija“, a njegova kandidatura za gradonačelnika i odbornika gradske uprave Wellingtona podržalo je Dosljeničko vijeće sastavljeno od preko dvadeset istomisljeničkih organizacija. Akademski doseljenički organizacija. Akademski doseljenički organizacija. Akademski doseljenički organizacija.

u blizini Sydneyja. Njima veličanstveno Kraljica Elizabeta I odlikovala je Ivan Vikić „za uspešan rad“ — kako stoji u ukaz — a u povodu njegovog srećnog jubileja.

Ivan Vikić rođen je iz Splita, a u Australiju je došao prije 18 godina. Bilo su mu tada 23 godine. Kao kvalifikovani stenoševar radio je neko vrijeme u Melbourneu, te kasnije u mnogim drugim mjestima diljem Australije. Godine 1965. njegova kompanija „Chal“ poslala ga je na rad u Nova Zelandiju, gdje je Ivan Vikić proveo godinu dana. Od 1968. godine živi u Liverpoolu.

Ivan Vikić cijepjen je u svoj domovini, ne samo kao dobar radnik i vatan, stranjak svoga zanata, nego i kao angažirani društveno-politički djelatnik.

„Veseli Hrvati“ 1983. iz Wellanda, Ont. Kanada. Mališani izvode Bunjevačko momačko kolo

Koncert „Veselih Hrvata“ u Wellandu

Treći godišnji koncert folklornog ansambla „Veseli Hrvati iz Wellanda, Kanada, održan je s velikim uspjehom 26. ožujka 1983. Ovaj relativno novi ansambl imao je u gostima vrlo poznati ansambl „Sveti Juraj“.

Glavni pak govornik održan je Bernard Luketich, najprijatelj našeg engleskog zlatnog glasa. Obradujući se prisutnima po svom običaju, s puno žara, Bernard Luketich u širim crtama prikazao kul-

Folklorni ansambl "Veseli Hrvati" iz Wellanda u Kanadi održao je zajednički koncert s folklorasima "Sveti Juraj" iz Cokeburga u Pennsylvaniji čiji je predsjednik Bernard Luketich ujedno i predsjednik Hrvatske bratske zajednice. "Obradujući se prisutnima po svom običaju, s puno žara, Luketich je u širim crtama prikazao kulturni život naših iseljenika i njihovih potomaka u SDA-u i Kanadi."

Odlazak pjevača zlatnog glasa

Bio je prvi glazbenik koji je zbog hrvatstva morao napustiti bivšu državu i koji je 12 puta zaredom punio dvoranu "Lisinski", kada mu je pjevanje, 18 godina nakon izгона, napokon opet dopušteno

2008.

"Gotovo tri godine otkako je, nakon pada na stubama u Hrvatskom saboru, u studenome 2005. godine, pao u komu,

24. rujna je u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti u Zagrebu preminuo Vice Vukov", uvodna je rečenica u prilogu o smrti legendarnoga hrvatskoga glazbenika koji je zbog hrvatstva morao napustiti bivšu državu.

Gotovo tri godine otkako je, nakon pada na stubama u Hrvatskom saboru, u studenome 2005. godine, pao u komu, 24.

rujna je u Specijalnoj bolnici za plućne bolesti u Zagrebu preminuo Vice Vukov. Glazbenik i političar tako je u 72. godini, umjesto da napokon otvori oči, zauvijek ih odvojio prije svih od supruge Diane i kćeri Ivane koje su ga redovito posjećivale i nastojale razbuditi šansonama i klasičnom glazbom.

Ime Vice Vukova obilježilo je prošlo stoljeće. Prvog glazbenika koji je zbog hrvatstva morao napustiti bivšu državu starije će generacije, osim po pjesmama, sjećati po hrabrosti i britkom jeziku, dok će mlade vjerojatno na njega podsjećati podatak da je 12 puta zaredom punio koncertnu dvoranu Vatroslava Lisinskog.

Vice Vukov (1936. - 2008.)

Suđenje i presuda Alojziju Stepincu

"Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego – jer mi je savjest čista – pripravan sam svaki čas i umrijeti", rekao je Stepinac na sudu

Alojzije Stepinac

Pavelić i Stepinac

Piše: **Željko Holjevac**

Prije 70 godina, 11. listopada 1946., u montiranome postupku osuđen je zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac na 16 godina tamnice i gubitak građanskih i političkih prava u trajanju od pet godina pod optužbom za navodno djelovanje "protiv naroda i države" u Drugome svjetskom ratu i poraću. Sedam desetljeća kasnije, 22. srpnja 2016., poništena je presuda komunističke vlasti sadašnjem hrvatskom blaženiku.

Alojzije Stepinac rođen je 8. svibnja 1898. u Brezariću pokraj Krašića. Djetinjstvo i mladost proveo je u školi i ti-

jekom Prvoga svjetskog rata u vojsci. Borio se na talijanskom ratištu kao austro-ugarski vojnik i poslije zarobljavanja na solunskom ratištu kao dragovoljac i pripadnik srpske vojske. Odlučivši se za svećenički poziv umjesto ženidbe, otišao je na studij teologije u Rim, gdje je zaređen za svećenika. Godine 1934. određen je za zagrebačkoga nadbiskupa koadjutora s pravom nasljedstva, a

poslije smrti nadbiskupa Antuna Bauera 1937. postao je novi zagrebački nadbiskup. Uzeo je geslo: "U tebe se, Gospodine, uzdam."

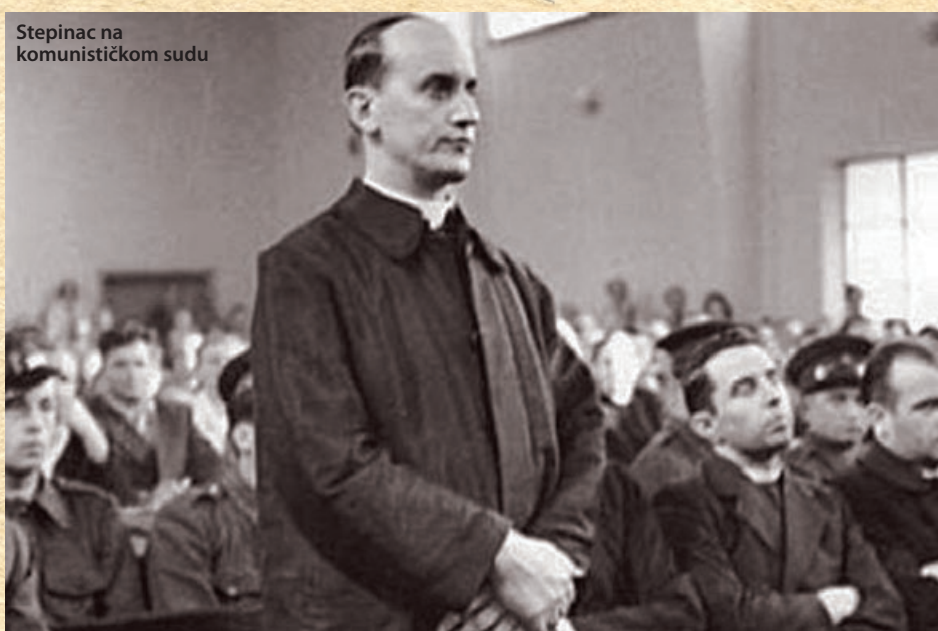
ZLE POSLJEDICE RASNE IDEOLOGIJE

Budući da je Hrvatska u prvoj Jugoslaviji bila gotovo u položaju kolonije, zagrebački nadbiskup podržao je u travnju

Opirući se nasilnom postupanju vlasti NDH sa Srbima i Židovima, napose njihovim progonima i prevođenju na katoličanstvo, pisao je ministru Artukoviću i poglavniku Paveliću.

1941. uspostavu Nezavisne Države Hrvatske, ali je tijekom Drugoga svjetskog rata često istupao protiv ustaške politike nacionalne i rasne isključivosti. Na zle posljedice rasne ideologije upozoravao je još prije rata, a bio je i pokrovitelj akcije za pripomoć izbjeglim Židovima iz Njemačke. Opirući se nasilnom postupanju vlasti NDH sa Srbima i Židovima, napose njihovim progonima i prevođenju na katoličanstvo, pisao je ministru Andriji Artukoviću i poglavniku Anti Paveliću. Svećenicima je poručio: "Kada dođu k vama osobe židovske ili pravoslavne vjeroispovijesti, koje se nalaze u smrtnoj opasnosti, pa zažele konvertirati na katolicizam, primite ih da spasite ljudske živote. Ne zahtijevajte od njih nikakvo specijalno vjersko znanje jer pravoslavni su kršćani kao i mi, a židovska je vjera ona iz koje kršćanstvo vuče svoje korijene. Uloga je i zadaća kršćana u prvom redu spasiti ljude. Kada prođe ovo vrijeme ludila i divljaštva, ostat će u našoj Crkvi oni koji budu konvertirali zbog uvjerenja, dok će se ostali, kada opasnost prijede, vratiti u svoje."

U propovijedi u zagrebačkoj katedrali 26. listopada 1941. zastupao je i branio dostojanstvo ljudske osobe i tražio njezinu zaštitu primjenom bratske ljubavi. U propovijedi na Petrovo 1942. nadbiskup je osudio postupke ustaške vlasti koja je zabranila širenje govora pape Pija XII. Na svetkovinu Presvetoga Trojstva

Stepinac na
komunističkom sudu

1943. Stepinac je progovorio o jednakosti svih ljudi koja potječe iz čovjekove stvorenosti na sliku Trojedinoga Boga. Iako je dio nižeg klera podržavao ustaše, nadbiskup je inzistirao na načelima vjere i prosvjedovao protiv Jasenovca i rasizma, posebno se zauzimajući za spašavanje Židova i srpske djece. U propovijedi održanoj ispred zagrebačke prvostolnice 31. listopada 1943. ponovno je osudio progone nedužnih ljudi motivirane rasnim teorijama: "Mi nismo niti želimo biti bilo čija politička trublja, koja

prilagođuje svoj glas časovitim željama i potrebama pojedinih stranaka ili pojedinaca. Mi smo uvijek naglašavali u javnome životu principe vječnoga zakona Božjega bez obzira radi li se o Hrvatima, Srbima, Židovima, Ciganima, katolicima, muslimanima, pravoslavnima ili kome drugome."

ODBIO TITOV PRIJEDLOG

Dok su vlasti NDH pripremale njegovo uhićenje, čak i atentat na njega, Stepinac je prosvjedovao protiv angloameričkog bombardiranja hrvatskih gradova, a izražavao je jasan otklon i od komunističkih zamisli o revolucionarnome preobražanju društva. U poruci hrvatskim književnicima u svibnju 1944. progovorio je o novome svijetu koji može nastati samo iz suradnje s Bogom. Poslije rata nije prihvatio Titov prijedlog da odvoji Katoličku crkvu u Hrvatskoj od Vatikana. Ističući važnost povezanosti Crkve u Hrvata s papom u Rimu, Stepinac je u propovijedi u katedrali na Petrovo 1945. rekao: "Kada ističemo svoju vjernost sv. Petru i njegovim nasljednicima, s ponosom ističemo i ponovno obećajemo i prisizemo vjernost. To je i pitanje našeg obraza i časti. Nitko s malo trunka poštenja ne će odobriti postupak jednog Jude, koji je za 30 srebrnika prodao svog učitelja i dobročinitelja. Svaki pošten čovjek osjeća da je to čin podlosti."

Pastirskim pismom katoličkih biskupa vjernicima na području obnovljene

Stepinac u
zagrebačkoj
katedrali

"Vi ste za mene vlast od 8. svibnja 1945. Zar sam mogao slušati vas u šumi i ovdje njih u Zagrebu? Je li se uopće može dva gospodara služiti?"

Jugoslavije 20. rujna 1945. prosvjedovao je protiv komunističke represije: "Pređragi vjernici! Naša briga nije se zaustavila samo na neposrednim potrebama Crkve, njezinih ustanova i svećenika. Znajući za patnje i nevolje tolikih naših vjernika, mi smo sa svoje strane sve učinili da im olakšamo i pomagamo u danima kušnje i križa. Tako smo se kod mjerodavnih faktora u više navrata, što usmeno što pismeno, zauzimali za one koje su sudovi osudili na smrt da budu pomilovani. Tražili smo uporno da im se u posljednjim časima podijele vjerske utjehe. Tražili smo da se rodbini justifikiranih označe grobovi njihovih pokojnika. Sve su to usluge koje smo isto tako vršili i u vrijeme prijašnjih ratnih režima kad su nas za to molili rođaci nesretnih žrtava bratoubilačkog klanja."

NEMOGUĆE SLUŽITI DVA GOSPODARA

Zbog svega toga Stepinac je uhićen i za nekoliko tjedana osuđen. U završnoj

riječi na komunističkome sudu rekao je sljedeće: "Optužujete me kao neprijatelja državne i narodne vlade. Molim vas, kažite mi, koja je za mene vlast bila 1941. godine? Da li pučista Simovića u Beogradu ili izdajnička, kako je vi zovete, u Londonu ili ona u Jeruzalemu, ili vaša u šumi, ili ova u Zagrebu? Dapače, i godine 1943. i 1944., da li vlada u Londonu ili u šumi? Vi ste za mene vlast od 8. svibnja 1945. Zar sam mogao slušati vas u šumi i ovdje njih u Zagrebu? Je li se uopće može dva gospodara služiti? To nije po katoličkom moralu ni po međunarodnom pravu ni po opće ljudskom pravu. Nismo mogli ovdje vlast ignorirati, makar bila ustaška, ona je bila ovdje." Nadbiskup nije prihvatio optužbu, a dosuđenu kaznu izdržavao je u kaznionici u Lepoglavi i kućnom pritvoru u Krašiću. "Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego – jer mi je savjest čista – pripravan sam svaki čas i umrijeti", rekao je Stepinac na sudu. Budući da je papa Pio XII. potkraj 1952. imenovao Stepinca kardinalom, Jugoslavija je prekinula diplomatske odnose s Vatikanom. Kardinal je umro 10. veljače 1960. u Krašiću, navodno od posljedica trovanja.

PONIŠTENA PRESUDA

Godine 1970. i 1994. bila je pokrenuta inicijativa da Alojzije Stepinac zbog zasluga u spašavanju Židova dobije izraelsko priznanje "Pravednik među narodima", ali je oba puta prijedlog odbijen. Državnim osamostaljenjem Republike Hrvatske pokrenut je kanonski postupak za proglašenje Alojzija Stepinca blaženim i svetim. Beatificirao ga je 3. listopada 1998. papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici. Postupak za proglašenje svetim još traje zbog osporavanja njegova čovjekoljublja, a nedavno je poništena presuda u montiranome postupku na komunističkome sudu. Stepinčevo ime nose mnoge ulice, kulturno-umjetnička društva, škole i socijalne ustanove. ■

Tekst: Radoslav Janković

Vikend 16. – 18. rujna bio je vrlo bogat kulturnim događajima u slovačkih Hrvatima. Programe su obogatili i gosti iz Hrvatske – KUD Banimir iz Benkovca, KUD Sidraga iz općine Tinj i klapa Tić iz općine Selce.

U petak na večer u Hrvatskome Jandrofu održan je svečani koncert u povodu 25. obljetnice tamošnjega Muškoga jačkarnoga (pjevačkog) društva (MJD). Na tu svečanost pozvana su i glazbena društva iz drugih hrvatskih sela u Slovačkoj. Koncert je otvorio svojim prvim nastupom tamburaški sastav "Panonija", u kojem sviraju mladi tamburaši iz Čunova i Hrvatskoga Jandrofa. Kao druga točka programa nastupao je ansambl *Rosica* iz Devinskoga Novoga Sela pod ravnanjem Ota Gregora. Nakon ove točke nastupao je slavljениk MJD te predstavio pjesme s njihova novog, četvrtog po redu CD-a. U svome govoru zborovođa Rado Janković zahvalio je svim uzvanicima na dolasku i na čestitkama za jubilej. Rekao je da su svi članovi društva, sadašnji i bivši, zaslužni da je društvo dočekalo svečano proslavu svoga srebrnog jubileja. Koncert je zaključio svojim nastupom tamburaški orkestar "Konjic" iz Čunova.

U subotu je treći put u Hrvatskome Jandrofu održan Festival dunavske kulture. Na Festivalu se uz hrvatsku predstavljaju i druge nacionalne manjine koje žive u Slovačkoj. Uz razna lokalna društva značajan dio programa zauzela su gostujuća društva iz Hrvatske. Treći Fe-

Vikend vrlo bogat kulturnom ponudom

U Hrvatskome Jandrofu održan je svečani koncert u povodu 25. obljetnice tamošnjega Muškoga pjevačkog društva. Na tu svečanost pozvana su i glazbena društva iz drugih hrvatskih sela u Slovačkoj

Tamburaški sastav "Panonija" u kojem sviraju mladi tamburaši iz Čunova i Hrvatskoga Jandrofa

KUD Branimir iz Benkovca

stival dunavske kulture na večer je nastavljen hrvatskom zabavom. Za ples su svirali grupe "Pink Band" iz Petrovog Sela (Mađarska) i domaći tamburaški sastav Čunovski bečari.

HRVATSKI DANI

U Hrvatskome Jandrofu održan je u nedjelju 14. po redu Festival zborova, već tradicionalna godišnja priredba u sklo-

U nedjelju je održan 14. po redu Festival zborova. Prijepodne su na svetoj misi u župnoj crkvi sv. Nikole nastupala folklorna društva iz Hrvatske koja su sudjelovala i u procesiji putujuće Celjanske Marije.

nju te moravska pjevačka grupa *Mužaci Moravia*. Predzadnji je nastupao Tamburaški orkestar (TO) Konjic iz Hrvatskoga Jandrofa i Čunova. Zadnja točka programa bila je već tradicionalno rezervirana za domaće *Muško jačkarno društvo*. Nakon kulturnoga programa fešta se nastavila s glazbenom grupom *Melodia* iz Hrvatskoga Jandrofa, koja je svirala dugo u noć. ■

Muško jačkarno društvo Hrvatski Jandrof

pu manifestacije Hrvatskih dana. Prijepodne su na svetoj misi u župnoj crkvi sv. Nikole nastupala folklorna društva iz Hrvatske koja su sudjelovala i u procesiji putujuće Celjanske Marije. Na poslijepodnevnome Festivalu zborova nastupili su domaći mladi folklorši iz Folklorne grupe Ljuljanka, klapa Tič iz Selca, folklorno društvo Konoplje iz Hrvatske Kermle u Mađarskoj. Posebni gosti na festivalu bile su dvije grupe iz Slovačke, i to: Šuranski *tamburaši* sa slovačkim pjesmama interpretiranim uz tamburašku prat-

Procesija ulicama Hrvatskog Jandrofa u kojoj sudjeluju razna folklorna i glazbena društva

ENG The weekend of the 16th to 18th of September offered many culture events in the Croatian community of Slovakia. On hand were guests from Croatia – the Branimir Culture & Arts Society out of Benkovac, the Sidraga Culture & Arts Society of Tinj and the Klapa Tič band from Selce.

"...i obožavam sarmu!"

Kada govori o svom ocu i o djedu i baki, Orsanic ima pred očima njihovu tragičnu prošlost, bijeg 1945. iz Hrvatske, nestanak njegova strica te njihov višegodišnji mukotrpan boravak u raznim izbjegličkim logorima

Daniel Orsanic pozira sa časopisom Matica i autoričinom knjigom o Hrvatima u Argentini

Tekst: **Carmen Vrljić Verlichak**

Veliko finale Davis kupa koje će se održati od 25. do 27. studenoga u zagrebačkoj Areni između Hrvatske i Argentine ima osim sportske i jednu vrlo zanimljivu iseljeničku komponentu. Naime, izbornik argentinske teniske reprezentacije Daniel Orsanic vuče podrijetlo iz Hrvatske i njegovo se prezime u izvornome hrvatskom obliku piše Oršanić.

Kada govori o svojem ocu i o djedu i baki, Daniel Orsanic ima pred očima cijelu njihovu tragičnu prošlost, bijeg njegova oca, djeda i bake 1945. iz Hrvatske, nestanak njegova strica te njihov višegodišnji mukotrpan boravak u raznim izbjegličkim logorima. "Toliko su pretrpjeli da su zbog toga, mislim, naučili cijeniti male i dobre stvari. Ta stajališta na mene je prenio moj otac - da cijenim i najmanje stvari te da budem jako ljubazan i pažljiv prema drugima. Naučio me i strpljivosti. Nije da ja nemam svoj temperament, imam ga, no ne treba ga pokazivati u svim prigodama."

DRAG, SKROMAN I MIRAN ČOVJEK

Takav je Orsanic doista. U teniskim krugovima, u javnome mnijenju Argentine općenito, kao i po mišljenju uglednoga sportskog novinara Claudija Rabinovića Ravinija posebno. Daniela Orsanica, u Argentini poznatoga i po nadimku Orsa, smatraju velikom osobom, dragim, skromnim i mirnim čovjekom. A kao trener, oni koji su od njega učili osjećali su da posjeduje potpunu posvećenost trenerskom pozivu. Od trenera svih sportova traži se uravnoteženost - da zna ublažiti učinke pobjeda i poraza, da zrače mirnoćom... Sve te vrhunske trenerske karakteristike posjeduje upravo Orsanic. Kao izbornik bio je sposoban

Na Danielu je velik pritisak argentinske sportske javnosti koja očekuje osvajanje Davis kupa

utisnuti poseban biljeg onome što se događa, ostaviti po strani individualizam i napraviti ekipu. Naime, argentinski tenis prošao je kroz razdoblje kriza,

Daniel je u potpunosti posvećen svom trenerskom pozivu

Od početnika do izbornika

Daniel Orsanic rođen je 11. lipnja 1968. u Buenos Airesu. "Moj otac Branko naučio me svemu, pa i igrati tenis. On je po duši učitelj, kamo sreće da uspijem biti malo kao on." Daniel je počeo s devet godina igrati tenis. Igrao je nacionalne turnire u Argentini. Vremena su bila teška i bez sponzora. Počeo se natjecati izvan zemlje ne tako davno, 1987. godine, a to mu je omogućio jedan nizozemski klub iz Den Haaga, koji mu je ponudio ugovor na osam godina i zauzvrat nudio plaćanje puta i boravka te mu je jedino preostajalo da se oglada na međunarodnome planu i skuplja bodove za ranglistu. Postigao je da bude 24. na ranglisti parova. U toj disciplini osvojio je osam naslova i dvaput je bio polufinalist Roland Garrosa. Danas je izbornik muške argentinske reprezentacije, no i dalje ima odgovornu funkciju i u dječjem tenisu.

Otac Branko – jedan od prvih trenera tenisa u Argentini

Danielov otac Branko Oršanić (87) zajedno s roditeljima napustio je Hrvatsku s 15 godina, bila je 1945. "Živjeli smo u Novoj Vesi, jednog smo se dana ukrkali u neki auto, dvije cijele obitelji, i pobjegli. Budući da nije bilo mjesta za moga starijeg brata, on je rekao: 'Nije važno, ja idem sa svojim prijateljima'. Nismo ga više vidjeli. Kasnije smo saznali da su ga ubili. Bili smo tri mjeseca u Austriji i, na kraju, ušli smo u Italiju preko Udina i ostali ondje tri godine. Otac se sakrio u neki samostan, a majka je davala instrukcije u kućama bogatih ljudi, živjeli smo razdvojeno, kako smo već mogli. Bili smo u logoru Bagnoli, kod Napulja, kao i mnogi drugi Hrvati koji su kasnije otišli za Argentinu. U Argentinu smo došli brodom. Bilo je to dugih i iscrpljujućih 18 dana puta koje nikad više ne zaboravljam: prešli smo Gibraltar i brod se počeo njihati kao u paklu. Proveo sam cijelo putovanje povraćajući, bilo je strašno. Kad smo već bili u Buenos Airesu, moj je otac počeo raditi kao zidar, pripremajući žbuku za gradnju. Da, u životu se mora biti spreman na sve. I ja sam radio razne stvari, a zatim sam počeo igrati tenis. Godine 1962. bilo je malo posla u Argentini, perspektiva nije bila svijetla, stoga sam se posvetio tome da budem profesor tenisa. Mislim da su ih bila samo tri u cijeloj zemlji." Branko Oršanić bio je jedan od prvih trenera tenisa u Argentini.

Danielovi djed i baka, Ivan i Ivana Oršanić (desno), kao kumovi na vjenčanju Kazimira Vrljička i Mire Dugački (sredina) te Mate Ujević i supruga Marija (lijevo); hotel Esplanade u Zagrebu, 1941.

"Ne znam tko će pobijediti, ali nema sumnje da ćemo vidjeti jako dobre mečeve u ovome Davis kupu u Hrvatskoj."

"Želim iskoristiti ovu prigodu i preko Matice pozdraviti Hrvate cijelog svijeta koji žive izvan Hrvatske."

velikih egocentričnosti i nepravilnosti.

"Sretan sam što se mogao vratiti del Potro: to u vezi s njim bilo je iznenađujuće, puno je propatio i sad smo zadovoljni i uzbuđeni zbog njegova povratka." Doista, Orsanic je bio silno važan čimbenik da se del Potro vratio na teren. "Obje ekipe, Hrvatska i Argentina, imaju veliku vrijednost. Mislim da je hrvatska ekipa jako uspješna. Svi se poznajemo. Čilić se dobro poznaje s del Potrom, Karlović je izgradio dobru karijeru i opasan je, on i njegov udarac. Ne znam tko će pobijediti, ali nema sumnje da ćemo vidjeti jako dobre mečeve u ovome Davis kupu u Hrvatskoj."

'NE ZNAM HRVATSKI JEZIK'

Na pitanje što mu znači Hrvatska, Daniel odgovara: "Ne znam jezik, u kući se nije govorio, ponajprije zato što je moja

mama Argentinka. Da, sjećam se onoga u vezi sa svojim djedom, ali, sve u svemu, ono najbolje što mi je ostalo od hrvatstva, to je određeni način postojanja. I obožavam sarmu!"

Kaže da nije dublje istraživao svoje hrvatske korijene. "Mi smo iz Osijeka, premda su moji kasnije živjeli u Zagrebu, ali više nemam rođaka u Hrvatskoj. Bio sam u Hrvatskoj više puta, no znam da to ne znači poznavati je, na žalost zato što je uvijek posrijedi tema tenisa. Možda bi jedno dulje putovanje da se obide zemlja bio način da je bolje upoznam? Na žalost, kako tijekom godine puno putujem zbog tenisa, kad idem na odmor sa svojom obitelji, tražim neko mjesto u blizini, da ne moram toliko putovati. Želim iskoristiti ovu prigodu i preko Matice pozdraviti Hrvate cijelog svijeta koji žive izvan Hrvatske." ■

ENG The final Davis Cup round between Croatian and Argentina also offered an interesting emigrant component – Daniel Orsanic, the head coach of the Argentinean national tennis team, is, namely, of Croatian extraction.

Grad na obroncima Bilogore

Grad je osnovan odlukom carice Marije Terezije 1756. godine. Urbanu strukturu grada čini ortogonalna mreža ulica i veliki središnji trg, kao i jedan od najljepših parkova s paviljonom

Gradski korzo

Središnji gradski park Paviljon

Piše: Zvonko Ranogajec

Bjelovar je središte Bjelovarsko-bilogorske županije i relativno je mladog postanka iako se naselje imenom Belovec spominje još u 15. stoljeću. Bjelovar je osnovan odlukom carice Marije Terezije u vremenu Vojne krajine 1756. godine kao upravno sjedište Križevačke i Đurđevačke pukovnije. Urbanu strukturu grada čini ortogonalna mreža ulica i veliki središnji

Najbrži tempo rasta Bjelovar ima u drugoj polovici 19. stoljeća kada postaje razvojačenjem Vojne krajine središte Bjelovarsko-križevačke županije.

trg, kao i jedan od najljepših parkova s paviljonom. Urbanu jezgru činile su upravne zgrade, škola, vojarna i crkva. Ukidanjem Vojne krajine 1874. godine Bjelovar je dobio status slobodnoga kraljevskoga grada, nakon čega se razvijaju gospodarske, upravne, kulturne i trgovačke funkcije, no one nikada nisu prelazile šire gravitacijsko područje kontakta Bilogore i Lonjsko-ilovske zavale. Bjelovar je, naime, slabije razvijen u odnosu na regionalne centre Zagrebačke makroregije Varaždin, Sisak i Karlovac, bilo po gravitacijskoj snazi, demografskoj ekspanziji, prometnom značaju ili gospodarskoj snazi.

SNAŽNA POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

Bjelovar se nalazi na 135 metara n.v. između rječica Bjelovacke i Plavnice na jugozapadnim obroncima Bilogore te sjeveroistočnome rubu Lonjsko-ilovske

zavale. Prostor je to najmlađega tercijarno-kvartarnog pobrda s ocjeditim terasama u koje su vodotoci usjekli svoja korita. To je i prostor najmlađe agrarne kolonizacije nakon Drugoga svjetskog rata s većim poljoprivrednim česticama i ušorenim tipom sela uz makadam-

Crkva Sv. Terezije Avilske

Narodna knjižnica
Petar Preradović

Sokolana

ske prometnice. To je i razlog zašto se u Bjelovaru razvila snažna poljoprivredna proizvodnja s ratarstvom i stočarstvom zbog mnogobrojnih livadskih i pašnjačkih površina i malenom gustoćom naseljenosti, za razliku od Zagorja ili Gornje Podravine gdje je velika agrarna gustoća bila limitirajući čimbenik poljoprivrednoga razvoja. To je rezultiralo razvojem snažne industrije mlijeka i mliječnih proizvoda, kao i mesne industrije.

Dok je gradnja željeznica u drugoj polovici 19. stoljeća poticala industrijski razvoj mnogih središta, Bjelovar je ostao na njihovoj periferiji pa su se pruge prema Križevcima, Kloštru Podravskom i Grubišnom Polju ukinule. Ogranak ka Križevcima je opstao, a tijekom Domovinskoga rata obnovljena je veza prema Kloštru kao alternativni pravac pruge Zagreb - Osijek. U regionalnoj strukturi hrvatskih centara neizostavna je potreba daljnjeg jačanja Bjelovara kao potencijalno snažnijega centra u istočnome dijelu Zagrebačke makroregije. Jedan od preduvjeta je i završetak gradnje brze ceste Zagreb - Vrbovec - Bjelovar.

MNOGE REPREZENTATIVNE ZGRADE

Površina grada Bjelovara je 192 četvorina kilometara, a ima 31 naselje. Sjeverno od Bjelovara su općine Rovišće, Kapela i Veliko Trojstvo, istočno je općina Severin, južno Nova Rača, Ivanska i Štefanje, dok na zapadu grad Bjelovar graniči s prostorom Zagrebačke županije i općinom Farkaševac.

Najbrži tempo rasta Bjelovar ima u drugoj polovici 19. stoljeća kada postaje razvojačenjem Vojne krajine središte Bjelovarsko-križevačke županije. Još

1832. godine Bjelovar dobiva knjižnicu i čitaonicu, 1876. godine gimnaziju, a 1887. godine tvornicu masti i suhomesnatih proizvoda. Početkom 20. stoljeća u Bjelovaru se podiže prva tvornica cikorije u Austro-ugarskoj monarhiji. Godine 1894. gradi se prva pruga Bjelovar - Križevci, 1900. Bjelovar - Kloštar Podravski te konačno 1913. godine pruga do Garešnice i Grubišnoga Polja. Bjelovar dobiva prepoznatljivu urbanu vizuru gradnjom mnogih reprezentativnih zgrada u secesijskome stilu.

U razdoblju nakon 2. svjetskog rata Bjelovar je bio središte kotara i Zajednice općina Bjelovar, a razvijaju se prehrambene industrije *Koestlin* i *Sirela*, drvna industrija Česma i metaloprerađivačka s proizvodnjom poljoprivrednih strojeva *Tomo Vinković*. U vremenu Domovinskoga rata značajan je bio datum 29. rujna 1991. godine kada su pripadnici Hrvatske vojske zauzeli vojarnu, pri čemu je stradalo 11 hrvatskih vojnika. Pripadnici 105. brigade HV-a iz Bjelovara ratovali su na prostoru bosanske i hrvatske Posavine u Slavonskome Brodu.

Poljoprivreda, stočarstvo i šumarstvo najznačajnije su gospodarske grane

U Gudovcu kraj Bjelovara održava se svake godine proljetni i jesenski međunarodni stočarski sajam, najveći takve vrste u Hrvatskoj i široj regiji.

Fontana "Povratak panonskih kitova"

današnjega Bjelovara. U Gudovcu kraj Bjelovara održava se svake godine proljetni i jesenski međunarodni stočarski sajam, najveći takve vrste u Hrvatskoj i široj regiji. Od poljoprivrednih brendova najpoznatija je tvornica raznih vrsta sireva *Sirela*, zatim tvornica kekisa i vafli *Koestlin*, industrija namještaja *Prima*, aluminijske i PVC stolarije *Troha-dil*, industrija manjih poljoprivrednih traktora *Hittner*, koja je sljednik poznate tvornice *Tomo Vinković*. Značajna je i proizvodnja protupožarnih vrata *Metalind*, tvornica iverice i furnira *Iverica*, *Ljevaonica* sa stoljetnom tradicijom, kao i *Pevec grupa*.

KATEDRALA SV. TEREZIJE AVILSKA

Od 2009. godine Bjelovar je središte nove Bjelovarsko-križevačke biskupije izdvojene iz Zagrebačke nadbiskupije, a u red katedrale uzdignuta je crkva sv. Terezije

Gradska tržnica

Središnji gradski park Trg Eugena Kvaternika

Srednjoškolski centar

Avilske sagrađena 1771. godine. Bjelovar je grad kulture koji ima dugu tradiciju kazališnog stvaralaštva od sredine prošlog stoljeća. U Bjelovaru se od 2003. godine, zahvaljujući glumcu i Bjelovarcu Goranu Navojecu, održava *BOK fest*, zatim kulturno-zabavna manifestacija *Terezijana*, festival dokumentarnoga filma *Doku-art*, kao i Dani češke kulture.

Do kraja prošlog stoljeća Bjelovar je s pravom nosio atribut grada rukometa jer je rukometni klub Partizan, danas Bjelovar, bio 1972. godine klupski prvak Europe, a rukometaš Hrvoje Horvat ujedno i zlatni olimpijac odnosno jedan od najboljih rukometaša Hrvatske svih vremena. Naselje Bjelovar imalo je 2011. godine 27.024 stanovnika, dok su nase-

lja s više od tisuću stanovnika Brezovac, Gudovac, Trojstveni Markovac i Ždrałovi. Područje lokalne samouprave grada Bjelovara ima 40.276 stanovnika. ■

ENG Bjelovar is a town in northern Croatia and the administrative hub of Bjelovar-Bilogora County. The centuries-old dairy and cheese making tradition has earned Bjelovar the moniker of "city of cheese".

ISELJENIČKA VIJEST

MLADOŠIĆEVO 'ZRCALO' U DUBROVAČKOME HMI-JU

DUBROVNIK - Izložba Ive Mladošića "Zrcalo", u sklopu obilježavanja Godine sv. Vlahe, otvorena je 22. rujna u prostoru Hrvatske matice iseljenika - Dubrovnik. Organizatori su Hrvatska matica iseljenika i Udruga Festa Dubrovnik, a izloženo je devet slika čija je tema crkva sv. Vlahe.

Povjesničar umjetnosti Marin Ivanović rekao je kako su Mladošićeva "Zrcala" dio ciklusa od 11 izložbi kojima se oda je čast dubrovačkome parcu. - Izložba je drukčija od svega što smo do sada imali jer se ta tema svetoga Vlahe obično iščitava na prvoj razini. Dakle, sveti Vlaho na ikonografskoj razini; sveti Vlaho kao svetac koji ima Grad u ruci i štap... Konstantno imamo perpetuiranje te osnovne ikonografije. A Ivo Mladošić je, pak, uzeo crkvu sv. Vlahe kao motiv, dakle onu crkvu za koju mnogi misle da je zapravo dubrovačka katedrala jer se nalazi na takvome mjestu, na mekanome trbuhu Dubrovnika, gdje se sjeku Stradun i ulica pred Dvorom. Ona je možda najveličanstvenija barokna građevina u Dubrovniku.

- Dakle, Mladošić je tu crkvu uzeo kao motiv za devet verzija svojih slika. To su noćni prizori, dnevni, ali zapravo snoviti prizori, gdje ona i gubi formu, dobiva ornamentiku preko sebe. Mi koji je poznajemo uspijevamo je prepoznati, a Mladošić je uspio u tome motivu naći glavne karakteristike kako bismo znali da je to crkva sv. Vlahe - rekao je Ivanović. Ivo Mladošić rodio se u Dubrovniku 1948. godine. Slikanje uči u ateljeu Josipa Škerlja i zatim Josipa Trostmann. Likovne poduke prima i od Koste Strajnića, od 1966. do 1969. Ostvario je 18 samostalnih i 28 skupnih izložbi. Sudjelovao je na mnogobrojnim likovnim kolonijama. (dubrovnikpress.hr)

Tragovi glagoljice u Boki kotorskoj

Prof. Štambuk osvrnula se na informaciju da je prof. Đuro Vidmarović u monografiji o Gornjoj i Donjoj Lastvi objasnio dokumente koji pokazuju da se u Gornjoj Lastvi u 18. stoljeću pisalo hrvatskom glagoljicom

Tekst: **Radio Dux**

Predavanje profesorice Ljubice Štambuk pod nazivom "Tragovi glagoljice u Boki kotorskoj" održano je 18. rujna u Velikoj dvorani Doma kulture "Josip Marković" u Donjoj Lastvi, a u organizaciji Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 – Rijeka. Na početku večeri nazočne je pozdravio Adrijan Vuksanović, predsjednik Hrvatske krovne zajednice "Dux Croatorum" te izrazio zadovoljstvo što će se predavanje na temu glagoljice u Boki održati u Donjoj Lastvi.

Profesorica Štambuk u svome uvodnom dijelu predavanja osvrnula se općenito na podrijetlo i nastanak glagoljice, staroslavenski jezik, teorije postanka glagoljice, kao i na rasprostranjenost glagoljice na hrvatskome prostoru. Prof. Štambuk osvrnula se na glagoljske dokumente pisane u Donjoj Lastvi te na informaciju da je prof. Đuro Vidmarović u monografiji o Gornjoj i Donjoj Lastvi objasnio dokumente pronađene u župnome dvoru u Donjoj Lastvi, a koji pokazuju da se u Gornjoj Lastvi u osamnaestom stoljeću pisalo hrvatskom glagoljicom. U vrijeme nastanka dokumenta u Gornjoj Lastvi don Juraj Pinezić vodio je matične knjige jednim dijelom na glagoljici – kurzivnom glagoljicom. Profesorica je nešto više rekla i o dokumentu iz Gornje Lastve, koji je pisan uglatom glagoljicom, a riječ je o molitvama. Prema istraživanju dr. sc. Grozdane Franov Živković ovaj rukopis datira s kraja XVII. st. ili početkom XVIII. st.

Također je publici približila tragove glagoljice u Škaljarima i činjenicu da se u Škaljarima služba Božja obavljala

Predavanje profesorice Ljubice Štambuk

Intenzivnije istraživanje o glagoljici u Boki nije se provodilo te nije isključeno da bi se mogli pojaviti i stariji hrvatski glagoljički dokumenti ili spomenici koji bi nam rekli više o povijesti glagoljice na području Boke.

na staroslavenskome, a glagoljskim pismom. Također, Štambuk je opisala rad i svećenika Nike Lukovića, koji je dobio papinu dozvolu krajem XVII. st. da cijeli Misal smije interpretirati ili prenijeti latinicom na "ilirskome" jeziku. Na predavanju je prof. Štambuk uputila prisutne i u rad dr. sc. Lenke Blehove Čelebić, koja iznosi podatke glagoljaštva vezane

samo uz Katoličku crkvu.

Naravno, tu je prisutan i rad i istraživanje svećenika Ivana Bibunića, podrijetlom iz Kotora. O glagoljanju na području Kotorske biskupije bavio se i dr. sc. don Slavko Kovačić. Prof. Štambuk naglasila je koliko je bitan podatak o glagoljskome misalu, kojim se služio kostanjčki župnik don Miho Bašić, izdan u Rimu 1741.

Svi smo upoznati s činjenicama da se intenzivnije istraživanje o glagoljici u Boki nije provodilo te, kako navodi prof. Štambuk, nije isključeno da bi se mogli pojaviti i stariji hrvatski glagoljički doku-

Publika u velikoj dvorani Doma kulture "Josip Marković" u Donjoj Lastvi

menti ili spomenici koji bi nam rekli više o povijesti glagoljice na području Boke.

Predavanju su nazočili: Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, potpredsjednik Općine Ilija Janović, konzul RH u Kotoru Hrvoje Vuković sa suradnicima, kao i članovi Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 – Rijeka. ■

ENG The Croatian National Council of Montenegro and the Bokelj Navy 809 Rijeka Croatian Fraternity organised a lecture at the grand hall of the Josip Marković civic centre in Donja Lastva on the 18th of September. The event featured professor Ljubica Štambuk speaking on the Traces of The Glagolitic Script in Boka Kotorska.

Polpete od povrća

Vrijeme pripreme:

40 min

Sastojci:

- 1 glavica crnog luka
- 2 jaja
- 2 krumpira
- 2 crvene paprike

- 50 g špinata/zelja
- 1/2 lista poriluka
- 2 žlice pšeničnog brašna
- prstohvat soli i mljevenog papra

- 0,3 dcl suncokretova ulja
- 2 mrkve
- 1 l vode
- mješavina začina po želji.

Dalmatinske polpete vuku podrijetlo od mletačke riječi 'polpeta' (tal. 'polpa'), u prijevodu pržena pogačica od mesa ili povrća, a u novije vrijeme i od morskih plodova. Na Braču ih znaju praviti od blitve, polpete od tikvica iz Dubrovnika raširile su se diljem obale, a u posljednje vrijeme često se rade kombiniranjem grahorica i žitarica, bulgura i tikvica, krumpira sa začinskim biljem, graškom, sirom... Polpete su rasprostranjene u mnogim kuhinjama u različitim kombinacijama, a zajednička karakteristika im je hrskavost ili sočnost, ovisno o pripremi. Brzo se pripremaju, a mogu se dodati uz razne umake od tartara, senfa, šalše ili, kako bi bile još sočnije, mogu se preliti s malo kiselog vrhnja.

PRIPREMA: Isjeckati mrkvu i krumpir na kolutiće, staviti da se kuhaju u pola litra vode. Špinat ili zelje također staviti da se kuha u pola litre vode. Dok se povrće kuha, sitno isjeckati crni luk i poriluk, a papriku isjeckati na kockice. Kada se krumpir i mrkva skuhamo, izgnječite ih vilicom i u jednu veću posudu stavite luk, poriluk, papriku, zgnječenu mrkvu, krumpir i kuhani špinat/zelje pa promiješajte da se masa dobro sjedini.

Dodajte sol, papar i začini po ukusu, izmiješajte i dodajte 2 jaja, 2 žlice brašna i 0,3 dcl ulja. Dobro izmiješajte, oblikujte polpete iz mase i pržite na zagrijanom ulju. Poslužite polpete s domaćim vrhnjem.

ISELJENIČKA VIJEST

ADRIA IZ DUISBURGA NA VINKOVAČKIM JESENIMA

VINKOVCI/VUKOVAR - Folklorna skupina Adria iz Duisburga sudjelovala je na ovogodišnjim Vinkovačkim jesenima. Oduševili su nastupom u mimohodu s pjesmama i plesom Like te dokazali kako su vjerni čuvari svoje kulture u Njemačkoj. - Bio je to jedinstven doživljaj, gdje se u svakom kutu čuje zvuk tambure ili tradicijskih glazbala. Čak 75 KUD-ova se predstavilo na Vinkovačkim jesenima u nošnjama svoga kraja - rekla je voditeljica FS Adria Tanja Maleš-Krznar.

Na Vinkovačke jeseni dolaze Hrvati iz svih krajeva Hrvatske, BiH, ali i svijeta,

kojima biti dio njih znači jako puno. Adria je bila jedina folklorna skupina iz Njemačke, a put u Vinkovce sami su financirali uz veliku potporu Saveza Hrvata iz Duisburga i predsjednika Josipa Šošića.

Na ovaj put otišli su na poziv Zlatka Hegeduša, predsjednika i voditelja HKGD Dunav iz Vukovara. Zlatko ih je zapazio na susretu Čuvara etno baštine u Filderstadtu 2014. godine. Voditeljica Adrie Tanja Maleš-Krznar i Zlatko Hegeduš organizirali su ovaj susret. Članovi HKGD Dunava dočekali su ih u Hrvatskome domu u Vukovaru i smjestili po

obiteljima. Uslijedila su tri dana intenzivnog druženja, upoznavanja i obilaska grada Vukovara. Obišli su muzej, memorijalno groblje i Spomendom hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti. - Krenuli smo u Njemačku sa suzom u oku opraštajući se s našim domaćinima, ali bili smo sretni što smo mogli upoznati Vinkovce, Vukovar i Vukovance, što smo upoznali njihov život, slavonske specijalitete i pjesme tamburaša. Također smo pozvali HKGD Dunav iz Vukovara na uzvratni susret u Duisburg iduće godine - rekla je Tanja Maleš-Krznar. (*Fenix magazin*)

Zvuci i miris domovine grijali srca Hercegovaca

Mnogobrojni njemački Hrvati podrijetlom iz Hercegovine, kao i njihovi prijatelji, uistinu su mogli uživati u ovogodišnjem bogatom programu večeri u kojem su glavne pjevačke zvijezde bili Mate Bulić, Minea i guslar Stojan Čarapina

Mate Bulić je oduševio mnogobrojnu publiku

Mnoštvo Hercegovaca i prijatelja Hercegovine okupilo se u Gradskoj dvorani u Gerlingenu

Tekst: **Stipe Puđa**

Foto: **Fenix Magazin (Dalibor Urukalović)**

Tradicionalna Hercegovalačka večer, 17. po redu, koju organizira Hrvatska zajednica Hercegovina iz Stuttgarta, okupila je u subotu 15. rujna u Gradskoj dvorani u Gerlingenu pokraj Stuttgarta više od dvije tisuće posjetitelja. Mnogobrojni njemački Hrvati podrijetlom iz Hercegovine, kao i njihovi prijatelji iz Dalmacije, Slavonije, Istre, Zagorja, uistinu su mogli uživati u ovogodišnjem bogatom programu večeri u kojem su glavne pjevačke zvijezde bili Mate Bulić, Minea i guslar Stojan Čarapina.

Ljubitelji folklora i folklornog izričaja s velikim zanimanjem pratili su dojmli-vi nastup članova KUD-a "Krešimir" iz Stuttgart-Bad Cannstatta pod vodstvom Ivanke Kamenšek. Mnogi se slažu kako je to bila najbolja Hercegovalačka večer koja je održana posljednjih godina.

Sve je počelo izvođenjem hrvatske himne koju je otpjevao Teo Nikolac te pozdravnim govorom domaćina, predsjednika Hrvatske zajednice Hercegovina iz Stuttgarta, Zorana Primorca. Prvi čovjek jedne od najbrojnijih hrvatskih zajednica u Njemačkoj pozdravio je go-

ste i uzvanike među kojima je bio i general Željko Glasnović, novoizabrani zastupnik u Hrvatskome saboru koji je svoj ulazak osigurao preferencijalnim glasovima i više od šest stotina Hrvata iz Njemačke. Pozdrave je uputio i svim svećenicima hrvatskih katoličkih misija iz Stuttgarta i okolice, koje je predvodio voditelj HKM Stuttgart fra Zvonko Tolić koji je, kao i konzul u Generalnome konzulatu RH u Stuttgartu Zlatko Kožuhar te generalni konzul BiH iz Stuttgarta Zvonko Mišković, pozdravio sve nazočne i uputio čestitke organizatorima za sedamnaesto po redu okupljanje iseljenih Hrvata na Hercegovalačkoj večeri.

Burno pozdravljen na pozornici bio je i dolazak i obraćanje generala Glasno-

Voditelj Dalibor Petko sa saborskim zastupnikom Željkom Glasnovićem

vića koji je pozvao iseljene Hrvate na zajedništvo i potporu u izgradnji još bolje Hrvatske i BiH, koja je i država hrvatskoga naroda. S voditeljem večeri Daliborom Petkom general Željko Glasnović najavio je izlazak na pozornicu popularnoga pjevača Mate Bulića koji je svojim poznatim hitovima rasplesao sve prisutne. Plesni podij 'ključao je' svaki put kad se pjevalo o Hercegovini, o 'njezini kamenu, kršu, maslini, vinu, gangi, Neretvi'. Jednako tako publika je reagirala i kad je Bulić pjevao Thompsonovu pjesmu 'Lijepa li si' ili Škorine hitove o Slavoniji.

Raspoloženje s podija prenosilo se diljem dvorane u kojoj su bila poznata imena iz kulturno-političkoga života Hrvata iz Njemačke. Među njima je bio i predsjednik Koordinacije HDZ-a Baden Württemberg Mile Baričević, poznati hercegovalački gospodarstvenik Jozo Bogdan, odvjetnik Davor Prtenjača, predsjednik Hrvatske kulturne zajednice Stuttgarta Zrinko Jurić, koji je i sam u vodstvu Hrvatske zajednice Hercegovina Stuttgart te mnogi drugi. ■

ENG The 17th Herzegovina Evening, organised by the Herzegovina Croatian Community of Stuttgart, drew over two thousand to the municipal hall in nearby Gerlingen on the 15th of September.

CD ZA UČENJE HRVATSKOGA JEZIKA UZ PJESMU

ČILE - U gradu Santiagu, u klubu Estadio Croata, 23. rujna predstavljen je CD za učenje hrvatskoga jezika uz pjesmu, koji je najvećim dijelom namijenjen djeci. Izdavanje CD-a financirano je iz sredstava dobivenih od Državnoga ureda za Hrvate izvan RH. Svatko ga može dobiti besplatno jer služi u didaktičke svrhe.

Učenje na zabavan način svojim skladbama osmislio je ugledni glazbenik Franco Ferrera Cvitanović, koji iza sebe ima niz objavljenih albuma. Jedan od njih, u domeni disco rocka, bio je nominiran za najbolji u Čileu, a nagradu dodjeljuje Društvo novinara. Cvitanović trenutno snima svoj prvi CD sa skladbama za klasičnu gitaru. U klubu *Estadio Croata* zadužen je za kulturu, a ondje je osnovao pjevačku skupinu, klapu i

plesačku skupinu Nova Luka. Također, član je Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan domovine. Nastupio je i u Splitu.

"Bio je to intenzivni višemjesečni rad, pun odricanja. Najveće mi je zadovoljstvo što znam da će to biti veliki poticaj hrvatskoj zajednici da sačuva hrvatski jezik", rekao je Franco te dodao: "CD sadrži 100 hrvatskih riječi i način kako se izgovaraju, što je dovoljno da se svlada osnovna komunikacija. Namjera je da to znanje bude poticaj za daljnje učenje hrvatskoga jezika." Uz pjesme se uči kako pozdraviti, kako nešto naručiti u restoranu, kako se predstaviti. Tu su još brojevi i puno toga drugoga. Album se može naći na YouTubeu pa se može naučiti izgovor i vidjeti kako se piše koja riječ. (*Branka Bezić Filipović*)

SUSRET U HRVATSKOME ARHIVU AUSTRALIJE

AUSTRALIJA - Dr. sc. Ivan Hršić, znanstveni suradnik u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu, trenutno boravi u Australiji i studira na sveučilištu u Adelaideu smjer - povijest. Radi na Leksikonu hrvatskog iseljenništva u koji je uvršteno i puno australskih društava, kao i pojedinih hrvatskih djelatnika, a sve u interesu očuvanja hrvatske kulturne, duhovne i ostale baštine koju su Hrvati stvarali na ovim prostorima, za naraštaje koji će doći u budućnosti. U petak, 9. rujna, u prostorijama Hrvatskog arhiva Australije, u St. Johns Parku u Sydneyu, pod okriljem crkve sv. Nikole Tavelića, održan je susret sa znanstvenikom dr. Ivanom Hršićem, koji se

upisao u knjigu posjetitelja. A imali su čast i zadovoljstvo toplo i srdačno ga dočekati: Ana Watson, ravnateljica i arhivistica, Fabijan Lovoković, predsjednik Društva, Ante Glavor, dopredsjednik i Tomislav Beram. Bili su nazočni i hrvatski svećenici: fra Petar Horvat, fra Josip Kešina, Marijan Vidović, franjevac bogoslov pete godine, kao i časna sestra Matija. Razgovori su bili ugodni, vođeni u ozračju intelektualnoga dijaloga, na obostrano duhovno zadovoljstvo. Nakon tri sata provedenih u poticajnom razgovoru, svi sudionici otišli su zajedno u Hrvatski klub 'Kralj Tomislav' te uživali u hrvatskim kulinarским delicijama. (*Ante Glavor*)

CMC TV TOP 30

1. **Mia** - Život nije siv
2. **Petar Grašo** - Ne znan za se
3. **Jacques Houdek & Doris Dragović** - Ima nešto u tome
4. **Antonela Doko** - Ta ljubav
5. **Crvena Jabuka** - Dolly Bell
6. **Flyer** - Nismo sami
7. **Buđenje feat. Vanna** - Zajedno
8. **M.O.R.T.** - Volim
9. **Hari Mata Hari** - Staromodan tip
10. **Parni Valjak** - Za malo nježnosti
11. **Josipa Lisac** - Moja magija
12. **Saša Lozar** - Za nas dvoje
13. **Vranac** - Zauvijek ti i ja
14. **Mejaši i Crvena Jabuka** - Noćima, danima
15. **Vladimir Kočiš Zec** - Otkada te volim
16. **Diktatori** - Ako padnem
17. **Markiz feat. Remi** - Predaja
18. **Teška industrija feat. Željko Bebek** - Jednom daje nam Bog
19. **Colonia & Slavonia Band** - Zlatni dvori
20. **Ivan Zak** - Meni se s tobom
21. **Bang Bang** - Stranci
22. **Željko Bebek** - Ja po kafanama
23. **Ante Cash** - Fešta
24. **Opća Opasnost** - Gubim tlo pod nogama
25. **Mladen Grdović & klapa Munita** - Ostavljam vas moji najdraži
26. **Danijela Martinović** - Volim barabu
27. **Ibrica Jusić** - Kuća pored mora
28. **Tonči & Madre Badessa band** - Amico mio goodbye
29. **Kas** - S kojeg si planeta
30. **Mišo Kovač** - Takav sam rođen

Četvrt stoljeća poštanskih maraka Republike Hrvatske

Željka Čorak

Četvrt stoljeća hrvatskih maraka više je nego dvadeset i pet godina: ta četvrtina odmah se mjeri u odnosu na stoljeće, i već je izgovorena kao povijest. Četvrt stoljeća izdavanja maraka poglavlje je povijesti Republike Hrvatske.

Na svom malom polju, u svom malom i intenzivnom formatu, marke su sudjelovale u toj povijesti, pamtile je, čitale je, pronosile je, nastavljale je.

Marka je možda najbrža i najsažetija obavijest o nekoj zemlji. Bez obzira na sadržaj pisma na koje je nalijepljena, ona mu prethodi zasebnom porukom. Ona kaže: mi poštujuemo svoju prošlost; mi s radošću dijelimo s vama svoju ljepotu; mi postojimo dugo vremena, i čuvali smo sva svjedočanstva svoga postojanja; ali mi nastojimo da naš pogled na

greb i Dubrovnik, Zagreb i Split, Zagreb i Pulu... Punile su taj domovinski prostor odjecima obrane i stradanja, prikazujući vukovarsko dijetegre, Božić na fronti, oslijepljenu Gospu... S dostojanstvom su obavještavale Europu i svijet o onome što nam se događa... Kad nas je ta ista Europa primila u svoje članstvo, marke

sve što smo naslijedili bude novi da tu baštinu uvijek obnavljamo.

P r v e

marke tiskane su u tijeku Domovinskog rata. One su oslobađale nebo, vežući avionima Z a -

ponekad stvarnijim od stvarnog, uvodeći literarne junake u filatelistički izbor iz čovječanstva... UNESCO-ova lista materijalne i nematerijalne hrvatske svjetske baštine također je nanaizana na markama. Kroz prostor, na njima su se uz ljude šuljale i životinje, žive, ugrožene, pa i one izumrle; jelen i orao

štekavac, ris i vukovi, medo, rode, konji, boškarini, psi, bića koja lete, koja gmižu, i podmorski svi-

jet... Na markama je raslo naše najljepše cvijeće, a i gljive i voće iz domaćeg raja... Marke su podsjećale na događaje, održavajući živim sjećanje na davne dobitke, ali i historizirajući

današnje dane, reagirajući na sve što je značajno u svagdašnjici: od akutnih društvenih tema – odnosa prema invalidima, prema djeci u prometu, prema opasnostima od mina, do blagdana, posebno Božića, Uskrsa, Dana državnosti, Dana samih marki, sportskih pobjeda. Marka nije bila samo sredstvo obavijesti, nego i faktor integracija: mnoga zajednička međudržavna izdanja učvrstila

su političke i kulturne veze između Hrvatske i njezina europskog i svjetskog okruženja... Također su marke bile zapažen dio naših svjetskih nastupa, tako svih dosadašnjih EXPO-a, približavajući Hrvatsku kao turističko odredište...

Hrvatske marke bile su iznenađenje u svijetu, i dosad

su na međunarodnim natjecanjima osvojile velik broj nagrada. Osim modernizma oblikovanja, hrvatske marke donijele su i niz tehnoloških inovacija, aktivno prateći svjetska zbivanja.

Hrvatske su marke maštovite, pametne i iznad svega lijepe. Na njima se očituje četvrt stoljeća ljubavi. One su gradile svoju zemlju kao onu zlatnu katedralu koju je kao predložak zadala jedna od najranijih među njima. Po svojoj poštanskim markama, može se reći, Hrvatska je voljena zemlja. ■

Sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog iz Splita

Kad je u pitanju Njemačka, onda svakako treba spomenuti postaje na kojima su sestre ostavile svoj pečat. Te postaje su: St. Augustin, Tübingen i St. Wendel, a neke sestre su zajedno sa zagrebačkim milosrdnicama radile u Horbu

Na radnom mjestu – Tübingen

sestrama bilo kakvo odgojno-obrazovno djelovanje. Iz bolnica u južnoj Hrvatskoj u poratnim godinama otpušteno je gotovo stotinu sestara. Ti su otkazi povlačili za sobom i oduzimanje prava sestrama na bolnički stan, a provincijalna kuća u Splitu nije ih, na žalost, mogla sve udomiti. U tim i takvim prilikama neke su sestre, po napatku crkvenih vlasti, prihvatile građansko odijelo i nastavile raditi u bolnicama. Mnoge od njih stanovale su po privatnim stanovima. Neke su se uključile u župski apostolat kao voditeljice crkvenih zborova ili kućanice u župnim stanovima, samostanima redovnika i u drugim crkvenim ustanovama. Rado su prihvaćale dvorenje bolesnika po kućama, gdje je to bilo moguće. Tako su i u tim teškim vremenima pronalazile način kako iskazivati milosrdnu ljubav potrebnima.

Piše: fra Jozo Župić

U Hrvatsku dolaze sestre milosrdnice iz Tirolske provincije (Zams i Innsbruck), njih šest, koje su stigle u Zagreb 1845. godine na poziv zagrebačkoga biskupa Jurja Haulika, poslije nadbiskupa i kardinala.

Bilo je ljeto 1954. godine. Djeca su se upisivala u školu. Među njima sam bio i ja. Bilo mi je šest godina. Rastom sam bio niži od druge djece. Primljen sam u školu uz nazočnost dvojice učitelja: Marinka Perića i Ante Delonge te učiteljice Danice Vidić. Upis je bio u zgradi koja je po pričanju mojih roditelja pripadala sestrama milosrdnicama. To je bio njihov samostan u Sinju od 1879. godine. Međutim, Drugi svjetski rat nanio je puno boli njihovoj provinciji. Ratni vihor po-

kosio je neke sestre i zameo im se trag. Neke su napustile Družbu, a mnoge su se pod prijetnjom smrti morale smjestiti na neodređeno vrijeme kod svojih obitelji. Komunistička vlast počela je oduzimati samostanska dobra i zabranila je

ODAKLE SU SESTRE DOŠLE U SINJ?

I tako sam ja u toj zgradi-školi, nekada samostanu, završio četiri razreda osnovne škole. Tada nisam znao tko su i odakle su došle sestre milosrdnice u Sinj. I zašto se zovu Vinkovke? Sada znam

Tübingen - prije 40 godina

Posjet časne majke – Tübingen

više, zahvaljujući sestri Katarini Nekić koja mi je poslala dovoljno materijala o djelovanju sestara milosrdnica, kao i s. Marinki Odrlić koja mi je poslala fotografije i malu crticu o jednoj bolesnici.

Sveti Vinko Paulski (1581. – 1660.), utemeljitelj i duhovni otac vinkovske obitelji, zajedno sa sv. Lujzom de Marillac (1591. – 1660.) osnovao je 1633. u Parizu zajednicu Kćeri kršćanske ljubavi i povjerio joj skrb za najsiromašnije. To je zajednica koja svoje poslanje ne vrši u samostanskoj klauzuri, nego izlazi na pariške ulice i siromahe traži po njihovim kućama, u bolnicama, sirotištima, zatvorima, po bojišnicama i na galijama te ih u duhu ljubavi, poniznosti i prostodušnosti poslužuje u njihovim tjelesnim i duhovnim potrebama. Takav oblik služenja Bogu posvećenih ženskih osoba bio je dotad u Crkvi potpuno nepoznat. Kćeri kršćanske ljubavi brojem rasti i šire svoje djelovanje izvan Pariza, po Francuskoj i izvan nje. Ipak, ne mogu zadovoljiti sve potrebe te dolazi do utemeljenja novih družbi po uzoru na sv. Vinka.

TRI HRVATSKE PROVINCIJE

U Hrvatsku dolaze sestre milosrdnice iz Tirolske provincije (Zams i Innsbruck), njih šest, koje su stigle u Zagreb 1845. godine na poziv zagrebačkoga biskupa Jurja Haulika, poslije nadbiskupa i kardinala.

Danas je u zajednici sv. Augustina šest sestara koje nastoje svakome misionaru u samostanu, a posebno misionarima koji dolaze iz drugih sredina i civilizacija, olakšati dane odmora i liječenja.

Komunistička vlast počela je oduzimati samostanska dobra i zabranila je sestrama bilo kakvo odgojno-obrazovno djelovanje. Iz bolnica u južnoj Hrvatskoj u poratnim godinama otpušteno je gotovo stotinu sestara.

Godine 1930. papa Pio XII. savjetovao je časnoj majci Ignaciji Pavičić, tijekom audijencije u Vatikanu, da se zbog velikog broja sestara Družba podijeli na provincije, što se i ostvarilo 1932. godine kad je osnovana Provincija Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga sa sjedištem u Rijeci, Provincija Bezgrješnog Začeca sa sjedištem u Zagrebu i Provincija sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga Navještenja Marijina u Splitu. Treba reći da su sestre došle u Dalmaciju davno prije osnutka Provincije. One su došle u Split 1875. godine. Djelovale su u duhu karizme milosrdne ljubavi najprije u bolnicama, ubožnicama i sličnim socijalnim ustanovama, zatim u raznim crkvenim ustanovama te u odgojno-obrazovnim ustanovama – školama i dječjim vrtićima. Samostan u Splitu imaju od 1907. godine.

Stvaranjem samostalne države Hrvatske, demokratska vlast omogućila je sestrama djelovanje u karizmi Družbe; na svim mjestima svog djelovanja smiju nositi svoje redovničko odijelo, smiju opet raditi u školama poučavajući djecu i mlade vjerskim istinama, smiju otvarati vlastite školske ustanove. U svoja tri dječja vrtića: u Kaštel Starome, Sinju (vraćen im je samostan u kojem je bila moja osnovna škola) i Zadru posvećuju se odgoju najmlađih nastojeći im usaditi u njihova srca zdrav kršćanski duh i pripremiti ih da budu graditelji civilizacije ljubavi.

Godine 2016. Provincija ima oko 180 sestara i djeluje na području Splitsko-makarske i Zadarske nadbiskupije te Šibenske, Hvarsko-bračke-viške i Dubrovačke biskupije. Izvan granica Hrvatske djeluje u Crnoj Gori, u Njemačkoj, Kanadi, SAD-u i od 2011. godine na dalekim Salomonskim Otocima.

Kad je u pitanju Njemačka, onda svakako treba spomenuti postaje na kojima su sestre ostavile svoj pečat temeljen na zlatnome pravilu sv. Vinka: "Sestre, nastavite djela Isusa Krista i dužne ste postati mu slične." Te postaje su: St. Augustin, Tübingen i St. Wendel, a neke sestre su zajedno sa zagrebačkim milosrdnicama radile u Horbu.

ST. AUGUSTIN POKRAJ BONNA

Sestre milosrdnice žive i djeluju u Sv. Augustinu punih 49 godina, pri zajednici Družbe Božje riječi. Došle su na zamolbu ondašnjeg prokuratora o. Josefa Stoba i kućnoga rektora o. Josefa Spödera. Družbu Božje riječi osnovao je njemački svećenik bl. Arnold Janssen 1875. u Steylu, u Nizozemskoj. Međunarodna su misijska družba koja danas djeluje u više od 170 zemalja na svim kontinentima svijeta. Zajednica u sv. Augustinu pokraj Bonna pravo je lice Družbe u malome. U njoj i danas živi više od 20 nacionalnosti i tu mladi redovnici započinju svoj studij. U toj raznolikosti našle su svoje mjesto i sestre milosrdnice. Prve sestre, njih sedam, došle su 9. svibnja 1967. godine. To su bile: s. Ivana Evan-

Pomoć djeci – Tübingen

"Vaše sestre su uvijek vesele i vedre. Susretljive su, privlačno prirodne i uljudne. Pune su razumijevanja za slabosti i raspoloženje bolesnika. Ne zaborave ništa, tješe, ohrabruju."

đelista, s. M. Salezija, s. Emerencijana, s. Terezija, s. Paula, s. M. Magdalena i s. M. Viktorija. Tijekom dugog vremena sestre su se izmjenjivale. Danas je u zajednici šest sestara koje nastoje svakome misionaru u samostanu, a posebno misionarima koji dolaze iz drugih sredina i civilizacija, olakšati dane odmora i liječenja. One su danonoćno na raspolaganju svima u samostanu kojima treba medicinska pomoć. Posebna briga su im misionari koji dolaze iz dalekih zemalja i uvijek su radosne i spremne pomoći im kada zatrebaju liječenje, posjete u bolnicama, rehabilitaciju ili samo odmor.

Od siječnja 2016. godine u samostanskome dvorištu izgrađena su tri velika kontejnera u kojima je smješteno više od 200 izbjeglica. Uglavnom su to mlade sirijske obitelji. Sestre ih često posjećuju, posebno djecu. Sestre su zahvalne Bogu i njegovoj providnosti koja ih je dovela baš u ovu zajednicu u kojoj im se pruža mogućnost da još više zavole svetu Cr-

Sestre u St. Augustin kod Bonna

kvu u svakoj sestri i bratu, neovisno o boji, rasi, nacionalnosti ili vjeri.

TÜBINGEN

Sestre su djelovale u Tübingenu od 1. rujna 1967. do veljače 2013. godine. Došle su na poziv dr. Alberta Huggera, tadašnjega ravnatelja cijeloga Kliničkog centra u Tübingenu i prelata Baumgärtnera, ravnatelja Caritasa biskupije Rottenburg-Stuttgart, koji su tražili stručno osposobljene redovnice za rad u zdrav-

stvenim ustanovama biskupije. Tada su pošle tri sestre i tri kandidatice, predvođene tadašnjom predstojnicom s. Leopoldom Gärtner. Preuzimaju rad na ženskome odjelu kirurške klinike. Kandidatice najprije rade kao pomoćno bolničko osoblje, uče jezik i pohađaju bolničku školu. Najviše djelatnica bilo je zaposleno 1969. godine: 10 sestara i 11 kandidatica. Prvih godina sestre također dobrovoljno pomažu Hrvatskoj katoličkoj misiji, a od 1988. godine zapošljavaju se u njoj kao pastoralne suradnice.

ST. WENDEL POKRAJ SAARBRÜCKENA

Zajednica u Tübingenu nije pripadala ni jednoj provinciji, već je bila izravno pod upravom vrhovne glavarice Družbe. Vrhovna glavarica primila je pismo jedne bolesnice koju je dvorila sestra Marinka u Tübingenu. Pismo je pisano 4. rujna 1982. godine. Gospođa Anka Ingwersen iz Neuenhausena piše: "Već sam šest godina trajna 'stranka', tj. bolesnik koji se uvijek vraća na kirurški odjel klinike u Tübingenu. Bila sam i u mnogim drugim klinikama u Njemačkoj, ali nigdje nisam tako ljubazno, vedro i lijepo primljena kao ovdje. Pišem vam s jedne strane da vam zahvalim za redovnice koje ste poslali k nama, a s druge strane da vas zamolim da ih još dugo ostavite tu. Znam da se jednu zemlju ne smije prosuđivati po pojedinim ljudima, ali za mene su vaše redovnice u Tübingenu 'pars pro toto'. Moje veli-

Briga za bolesne

ko poštovanje nije samo prema vašemu redu, već i prema svim ženama iz vaše zemlje. Vaše sestre su uvijek vesele i vedre. Susretljive su, privlačno prirodne i uljudne. Pune su razumijevanja za slabosti i raspoloženje bolesnika. Ne zaborave ništa, tješe, ohrabruju. Otkad mi je prije tri godine prvi put izvršena transplantacija bubrega, rekao mi je glavni liječnik da ne zna kako bi to ostvario bez redovnica. One posjeduju šalu i sposobnosti.

U razgovoru s pacijentima potpuno su unesene, i čini se da ništa drugo nemaju raditi. Imaju vremena za trpećeg čovjeka, pa makar to trajalo samo pet minuta. Ta divna socijalna svojstva prenose i na druge njegovateljice na istom odjelu. U našem egoističnom, bolesnom društvu koje živi brzo, one su uzor smirenosti, spokojstva, predanja i šale. Radi toga sam puna udivljenja. Ne znam što me još čeka, ali bih željela da me njeguju

ju takve redovnice. Kad bih mogla putovati, rado bih posjetila vaš red. Vama i vašim sestrama šaljem najbolje želje."

Podružnica u Domu misionara u St. Wendelu pokraj Saarbrückena otvorena je 2002. godine zalaganjem tadašnjega provincijala o. Hermanna Josefa Puhla. Tri sestre preuzele su brigu za bolesne i iscrpljene misionare, a dvije su radile u kuhinji. Podružnica je zatvorena 2008. godine. ■

G O V O R I M O H R V A T S K I

IMENICE KOJE ZAVRŠAVAJU NA TELJ(ICA) UTKANE SU U HRVATSKU JEZIČNU TRADICIJU

Opet nam se u novije vrijeme pokušavaju nametnuti riječi kao *slušalac* ili *budilac* koje tobože pokrivaju oba spola, dok je npr. *slušatelj* samo muška, a *slušateljica* samo ženska osoba

Imenice koje označuju mušku osobu koja vrši neko intelektualno zanimanje ili pak obnaša neku časnu i odgovornu dužnost u hrvatskom književnom jeziku najčešće završavaju na *-telj*, npr. *učitelj*, *preporoditelj*. Isto se može reći za imenice koje označuju mušku osobu koja je nositelj nekoga počasnoga naslova. Na *-telj* završavaju i imenice kojima se u kršćanstvu naziva Bog (*Stvoritelj*, *Spasitelj*, *Otkupitelj*). Sukladno tomu, evanđelisti su *navjestitelji* radosne vijesti, sveci su nerijetko *tješitelji* vjernika, sveti Ivan je *Krstitelj* itd. Stariji nazivi toga tipa, koji nisu dijelom današnjega normiranoga književnoga jezika, ali su još ponegdje očuvani u hrvatskim dijalektima, također su završavali na *-telj*, npr. *vračitelj* (liječnik), *batritelj* (tješitelj), *Zveličitelj* (*Spasitelj*). Hrvati u Gradišću po tom su obrascu tvorili i druge imenice kao što je npr. *diozimatelj* (sudionik). Kasnijim književnojezičnim razvojem na *-telj* počinju završavati i zanimanja tipa *ugostitelj*.

Međutim, ako se od iste riječi izvo-

Piše: Sanja Vulić

osobu, imenica na *-telj* redovito označuje vršitelja intelektualne radnje ili neki počasni položaj, odnosno naslov, dok imenica s nekim drugim završetkom označuje osobu koja ima u intelektualnom pogledu manje zahtjevno zanimanje. Tako npr. *nositelj*, odnosno *nositeljica* može biti osoba koja upravlja kakvim poslom (npr. nositelj nekoga poslovnoga programa), zatim osoba koja ima pravo na nešto (npr. nositelj autor-skoga prava; nositelj stanarskoga prava; nositelj diplomatske putovnice) ili pak osoba koja je dobila neku počast, odličje (npr. nositelj spomenice Domovinskoga rata). Nije dobro tu riječ rabiti u drugim tipovima značenja, pa npr. u kemiji nije preporučljivo rabiti termin *plin nositelj* nego *plin nosač*. Naravno, *nosač* može biti i osoba koja nosi neki materijalni teret, a može označavati i stvar, npr. *nosač zrakoplova*. Sukladno tomu *voditelj* je osoba koja npr. vodi neku znanstvenu skupinu, dok je *vodič* osoba koja vodi npr. turiste. Doduše, i riječ *vodič* se koristi u prenesenom značenju, pa je npr. priručnik za turiste također *vodič*, a neke su stvari npr. *strujni vodiči* itd. *Branitelj*

je ili osoba koja brani svoju domovinu ili odvjetnik, dok je *branič* nogometaš koji igra u obrani.

Sustav tvorbe riječi u hrvatskom jeziku omogućuje nam i jasnu značenjsku razliku između *slušateljice* i *slušalice*, između *buditeljice* i *budilice*. Budući da su *slušalica* i *budilica* stvari, a *slušateljica* i *buditeljica* ženske osobe, sukladna muška osoba može biti samo *slušatelj* i *buditelj* (u doslovnom i prenesenom značenju). Unatoč i logici i našoj hrvatskoj književnojezičnoj tradiciji, opet nam se u novije vrijeme pokušavaju nametnuti riječi kao *slušalac* ili *budilac* koje tobože pokrivaju oba spola, dok je npr. *slušatelj* samo muška, a *slušateljica* samo ženska osoba. U hrvatskom je jeziku takav pristup neprihvatljiv, što nam dobro pokazuje npr. riječ *učiteljica*, koja označuje jedno od najstarijih ženskih intelektualnih zanimanja. Nikada se za učiteljice nije rabila riječ *učitelj* jer su posebne riječi za ženske osobe koje vrše neku radnju sastavnim dijelom hrvatske jezične tradicije. Kao što *učitelj* i *učiteljica* nisu *učilac*, tako ne smijemo dopuštati da se *slušalac*, *gledalac*, *čitalac* i sl. ponovo nameću hrvatskomu jeziku umjesto *slušatelja* i *slušateljice*, *gledatelja* i *gledateljice*, *čitatelja* i *čitateljice* itd. A takovih pokušaja, na žalost, ima. ■

'2.000 balona prijateljstva' u Splitu

Građani Splita sudjelovanjem u akciji "2.000 balona prijateljstva" podržali su rad Centra "Juraj Bonači". Riječ je o inicijativi splitskih malih poduzetnika i organizatora Lions kluba "Dioklecijan", koji su pozvali Splitske da uz dobrovoljne priloge preuzmu svoj šareni balon te zajedno 'uljepšaju' nebo iznad Splita. Skupljena sredstva iskoristit će se za uređenje novoga prostora i kupnju didaktičkih igračaka i pomagala Odjelu za odgoj i obrazovanje Rehabilitacijskoga centra "Juraj Bonači".

Europsko prvenstvo mažoretkinja u Vinkovcima

U sportskoj dvorani Ekonomske i trgovačke škole Ivana Domca u Vinkovcima održano je Europsko prvenstvo mažoretkinja. Nakon što su se u svibnju 2014. Vinkovci pokazali kao odlični domaćini Državnog prvenstva mažoretkinja, publika već zna pravila i kategorije u kojima se mažoretkinje natječu. Na Europskom prvenstvu u Vinkovcima nastupilo je više od 2.000 natjecateljica, a uz domaćine iz Hrvatske nastupaju i natjecateljice iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Francuske, Češke, Rumunjske, Slovenije, Austrije, Mađarske i Rusije, koje su podijeljene u tri starosne kategorije.

Svečana promocija doktora znanosti i umjetnosti

Rektor Damir Boras promovirao je novih 330 doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu u dvije svečane promocije, koje su se održale u Hrvatskome narodnom kazalištu. Kandidati u svečanim odorama (toge) i s akademskim kapama došli su od zgrade Sveučilišta u Zagrebu do zgrade HNK u dvjema povorkama. Prema zgradi HNK zatim se kretala povorka prorektora i dekana predvođena rektorom.

25. obljetnica oslobođenja Varaždina

Pod nazivom "Varaždin za Hrvatsku" svečanim mimohodom gradskim ulicama i postrojavanjem branitelja na Kapucinskome trgu proslavljena je 25. obljetnica oslobođenja Varaždina 22. rujna 1991. i Dan branitelja Varaždinske županije. Tog dana predao se 32. korpus Jugoslavenske armije te je osvojeno oružje i oprema, čime je na početku Domovinskoga rata vojna moć hrvatskih obrambenih snaga povećana sedam puta. Gradonačelnik Goran Habuš i župan Predrag Štromar mimohod i svečanost nazvali su primjerom zajedništva branitelja te su pozvali da se o tim ratnim danima govori mlađim generacijama kako se ne bi zaboravilo istinsko domoljublje i žrtva poginulih i nestalih branitelja.

Izložba instalacije 'Zastani' Andreje Hojnik Fišić

Udruga SVE za NJU i Galerija Klovićevi dvori uz potporu Grada Zagreba organiziraju u povodu Međunarodnoga mjeseca Borbe protiv raka dojke izložbu instalacije *Zastani*. Cilj projekta je podsjećanje na važnost preventivnih pregleda i pružanje psihosocijalne potpore oboljelima. Svaki posjetitelj može na posebnome platnu ostaviti svoju poruku potpore ženama koje se bore s rakom dojke. Idejna začetnica projekta je autorica Andreja Hojnik Fišić koja veličinom instalacije (zauzima zid u dužini desetak metara) simbolično upozorava na veličinu problema.

Divovske bundeve na izložbi u Tovarniku

Na Međunarodnoj izložbi bundeva i tikava u Tovarniku dvije divovske jesenske ljepotice podijelile su titulu - najteže. Čak 420 kilograma teške bundeve ovogodišnji su vrtlarski rekord iz Baranje i Vojvodine. Sjeme tih rekorderki stiglo je iz Amerike, a da bi dostigle toliku težinu, dnevno su 'pile' i 100 litara vode. Na natjecanje pobjednice su dovezene na viličaru, a tri najteže ostaju u Tovarniku dok ne sazriju.

SVEČANI DOČEK PARAOLIMPIJACA UZ FONTANE

Prvi put za hrvatske sportaše s invaliditetom organiziran je javni doček prilikom njihovog povratka s Paraolimpijskih igara u Rio de Janeiru. Svečani doček organiziran je pokraj fontana ispred zagrebačke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Ulici Hrvatske bratske zajednice. Hrvatski paraolimpijci u Riju su osvojili pet medalja - zlato su osvojile stolnotenisačica Sandra Paović i Mikela Ristoski u skoku u dalj, srebrne medalje osvojile su ekipno Anđela Mužinić i Helena Dretar Karić u stolnome tenisu te Zoran Talić u skoku u dalj, dok je Velimir Šandor u bacanju diska osvojio broncu.

MIOČIĆ OBRANIO NASLOV SVJETSKOGA UFC PRVAKA U CLEVELANDU

U prepunoj dvorani, u koju stane 20.000 gledatelja, u Clevelandu je 11. rujna po srednjoeuropskom vremenu Stipe Miočić (34) obranio naslov svjetskoga UFC prvaka u teškoj kategoriji protiv nizozemskoga izazivača Alistaira Overeema. Među publikom je bio nemali broj onih koji su nosili hrvatske dresove. U rodnome Clevelandu Miočić je do pobjede stigao krajem prve runde, a borbu je završio tzv. *ground & pound* kombinacijom. Bila je to prva obrana naslova prvaka i Stipina 16. pobjeda, od 18 MMA borbi u karijeri. Titulu svjetskoga prvaka Miočić je osvojio u svibnju, kada je nokautom u trećoj rundi pobijedio Brazilca Fabricija Werduma. (*Fenix Magazin*)

HOO: MATEŠA OSTAO PREDSEDNIK

Zlatko Mateša i sljedeće četiri godine bit će predsjednik Hrvatskoga olimpijskog odbora (HOO), naše krovne sportske organizacije koju vodi od 2002. godine, odlučeno je na Skupštini HOO-a u Zagrebu. Mateša je, kao jedini kandidat, sa 121 glasom "za" i s dva "protiv" potvrđen za predsjednika za mandatno razdoblje od 2016. do 2020. godine, odnosno do Olimpijskih igara u Tokiju. Od maksimalna 123 glasa na Skupštini Mateša je dobio 121 glas, a protiv je bio samo Ivan Veštić, koji je kao predsjednik Hrvatskog atletskog saveza imao dva glasa. Mateša je najdugovječniji predsjednik HOO-a, koji su prije njega vodili još samo prvi predsjednik HOO-a Antun Vrdoljak (1991. - 2000.) te pola mandata (2000. - 2002.) Zdravko Hebel.

KVALIFIKACIJE ZA SP: ŠEST BODOVA U GOSTIMA

U listopadskim susretima 2. i 3. kola skupine I. kvalifikacija za odlazak na Svjetsko nogometno prvenstvo u Rusiji 2018. godine Hrvatska je kao gost ostvarila rekordnu žetvu bodova – svih

šest, deklasiravši prvo u albanskome Skadru Kosovo sa 6 - 0 i zatim svladavši s minimalnim rezultatom 1 - 0 Finsku u Tampereu. Strijelac prva tri gola protiv Kosova

u prvome poluvremenu bio je Mario Mandžukić, u 6., 24. i 35. minuti, da bi u nastavku pobjedu potvrdili Matej Mitrović u 67. minuti, Ivan Perišić u 83. i Nikola Kalinić u 2. minuti sudačke nadoknade. Strijelac jedinoga gola protiv Finske bio je ponovno raspoloženi Mandžukić u 18. minuti.

Nakon tri kola Hrvatska i Island imaju po sedam bodova, Ukrajina je treća s pet, Turska četvrta s dva, a Finska i Kosovo su na dnu s po jednim bodom. Sljedeću utakmicu Hrvatska će igrati 12. studenoga na domaćem terenu protiv Islanda.

Željeno je i ostvareno, imamo sedam bodova i na čelu smo skupine, rekao je hrvatski izbornik Ante Čačić nakon pobjede nad Finskom. "Upozorio sam igrače da će ovo biti teža utakmica nego u Skadru, a to se i pokazalo na terenu. Nije lako ni doma dobiti dvije utakmice zaredom, a kamoli u gostima. Utakmica je bila natjecateljska, težili smo zgoditku i do gola smo i došli u ranoj fazi utakmice. Teško je igrati protiv momčadi koja stalno igra s osam igrača otraga, ali nisu nam napravili nijednu čistu priliku", naglasio je Čačić koji je obećao ispraviti sve nedostatke u sljedećim susretima.

DERBI DINAMO – HAJDUK BEZ GOLOVA

U susretu 11. kola Prve HNL Dinamo i Hajduk odigrali su u Maksimiru 0 - 0, a iako je završio bez pogodaka derbi je bio zanimljiv jer je svakoj momčadi pripalo po poluvrijeme. Dinamo je bio bolji u prvih 45 minuta kada je imao nekoliko vrlo dobrih prilika za vodstvo. Priliku utakmice gosti su imali u 78. minuti, udarac Memolle s 30-ak metara zapeo je u bloku, a lopta je zatim pala pred Jeffersona koji je pucao točno s bijele točke, ali je tek malo promašio vrata. Doslovno u posljednjoj sekundi utakmice Dinamo je mogao postići pobjednički pogodak, Antolić je projurio po desnomo krilu i pronašao Henriqueza, no njegov udarac sa šest metara sjajno je zaustavio igrač utakmice Kalinić. Pred 7.000 gledatelja na stadionu u Maksimiru sudi Bebek iz Rijeke. Ovakvim raspletom Dinamo je ostao treći na ljestvici s 23 boda, a Hajduk četvrti s 21. Vodeća Rijeka ima 29 bodova, dok je Osijek ostao drugi s 24.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

